

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN őrnagy, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS százados.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-en és 15-en	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postafakárékpénztári csekk száma: 20.342
--	--	---	---------------------	--

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A pacsai vásár.

A pacsai vásáron eldőrdült csendőrpuskák visszhangja ma is vissza-visszaütődik még politikai útvesztőnk némely felületéről. Nem helytelenítendő, hanem természetes jelenség ez, hiszen, ha volna egyáltalán valami vigasztaló ebben a szerencsétlen és sajnálnivaló esetben, csak az lehetne, hogy az emberek nem tértek egykedvűen napirendre felette. Mert nagy baj lenne, ha már annyira mindegy lenne minden, hogy ilyen tragikusan elveszett két emberélet sem tudná felrázni nagybeteg közönyünket.

Megértjük az országos részvétet is az áldozatok iránt, ha drámai végzetüknek szól s nem a halálukat előidézett eseményekkel jelent szolidaritást, mert hiszen attól a pillanattól kezdve, hogy beközzük a fegyvereink okozta sebeket, mi is együttérzőivé válunk a részvétnek, amelyet a dolgoknak idáig fejlődése minden magyar emberben kell, hogy ébresszen.

Nagyon jó és nagyon gyakorlott fülre van azonban szüksége annak, aki az országos hangzavarban meg akarja különböztetni az őszinte hangokat a hamisaktól s a valóban nemes indítékúakat a tervszerűektől. Mindabban, amit a pacsai eseményekről mondtak és írtak azóta az emberek, legalább is annyi a krokodiluskönny, mint a valódi; sokan talán még örültek is neki, mint kiváló agitációs alapnak. De hát az ügy ilyen vonatkozásainak taglalását, megerősítését vagy megcáfolását átengedjük azoknak, akiknek ez a kenyerük. Mi csak annyit akarunk jólesően megállapítani, hogy a pacsai fegyverhasználat jogát és igazát senki, még a leghangosabb támadó sem vonta kétségbe; az meg egyenesen feljegyvezni való, hogy még ellenzéki képviselők is milyen felháborodva tiltakoztak a képviselőházban a vád ellen, hogy a kormányt támadó beszédükben a csendőrséget is megsértették volna.

A fegyverhasználat sem mint jog, sem mint kötelesség nem irigyelnivaló kiváltság, hanem a csendőrségi szolgálat legsúlyosabb terhe, legnagyobb lelkiismereti és büntetőjogi felelőssége. Szövevényes feltételeinek, eshetőségeinek és következményeinek pillanatnyi átgondolása, az események izgalmai dacára is higgadt mérlegelése, a tennivalók józan elhatározása s azután pedig a fegyvernek helyesen kiszámított, se sok, se kevés alkalmazása, mindez sokszor másodpercek alatt s végül pedig mindeze-

kért súlyos, betűszerint való felelősség vállalása: olyan követelmények elé állítják a csendőrt, amelyeknek bizony csak mintaszerű testi-lelki épség mellett tud megfelelni; annál nagyobb dicséret illeti hát, ha abban, amit tett és ahogy tette, még az sem talál kivetnivalót, aki pedig ugyancsak keresi.

Ezzel persze a fegyverhasználatot nem mint a rend fenntartásának eszközét akarjuk elismertetni, hanem csak mint a helyzet megmentésének legeslegutolsó kényszerűségét igazolni. Nem hisszük, hogy jobban ismerné valaki az országban a mai általános helyzetet s e helyzetnek minden veszedelmét, mint mi, hiszen éjjel-nappalunkat ez foglalja le. Az általános nélkülözés és szülőtte: az elkeseredés, a föld felett és alatt burjánzó mindenféle propaganda, az általános vágyakozás valami megváltás után s főként pedig a hamis utak, amelyeken ezt a megváltást sokan keresik, mind-mind 1918-at juttatják eszünkbe — összes tanulságaival együtt. Legfőképpen pedig azzal a tanulságával, ami hiányzott belőle, hogy tudniillik súlyos idők, nehéz próbák átélését csak a rend, a rendet pedig csak az államhatalom erélye biztosíthatja. Mi nem vagyunk sem politikai, sem gazdasági csodadoktorok, mi csak csendőrök vagyunk, akik tudjuk, hogy minél nagyobb a nélkülözés, minél több az éhező, annál több az elkeseredett, mindenre elszánt, se látó, se halló is, aki nem gondolkozik, nem mérlegel, nem fontol, csak cselekszik s rohan a vesztébe az eszeveszettek vak örületével. Mit törődik vele, ha milliókat ránt is magával a megsemmisülésbe, ha ellenségei kezére adja a hetedik unokáját is, — nekimegy mindennek és mindenkinek: kormánynak, bírónak, csendőrnek, bakternek, miniszternek, papnak, vasútnak, a gazda az iparosnak, ez a gyárosnak, valamennyien a tisztviselőnek, mindenki mindenkinek, mindegy, csak felfordulás legyen és pusztulás. S ha a helyzet-adta ezt az idegfeszültséget még jól iskolázott propaganda is fűti, valóban semmi sem hiányzik abból, ami teljes és végleges pusztulásunkhoz szükséges.

Hogy: hát aztán akkor jobb lesz-e, hogy több lesz-e egyetlen darab kenyérrel is, ha mindent felforgatunk s vajjon a legokosabb, amit kitalálhatunk, valóban csak az öngyikosság lehet-e, mindezt meddő lenne vitatni, mert amikor a dolgok már idáig fejlődtek, nem vitatkozni kell, hanem ellenállani. A legutolsó pillanatban ugyan, de akkor higgadtan, nagyon komolyan, a magasabb, szentebb cél tudatának teljes erejével és erélyével. Rendjén van, hogy most is belátta ezt az igazunkat mindenki s természetesnek tartotta, hogy a puskát nem gyermekek ijesztgetése vagy levegőbe lövöldözés végett hordjuk a vállunkon.

Határszolgálat — határvédelem.

Írta: SUHAY IMRE tábornok.

(Folytatás.)

A határőrök maguk gondoskodtak egyenruhájukról: csákó, fekete kabát (dolmány) és fehér nadrág.

A huszároknak saját lovuk volt. Ha ez a szolgálatban elpusztult, 25 forint kártérítést kaptak.

*

Buccov, mint tudjuk, csak az I. oláh határőrezredet állította fel, a 2. gyalogos- és dragonyosezredet a Radnavölgy lakóiból akarták megalakítani, e célból részben a magyar és szász lakosság áttelepítése is szükségessé vált.

Érdekes, hogy a „Hofkriegsrat” azt követelte, hogy a hágókon, szorosokban az őrségen csak göröggyesült vallású katonák legyenek.

A göröggyesült vallásúak lehetőleg Fogarasban telepítendők és a dragonyosokhoz osztandók be.

Erre a hírre persze az eddig áttért oláhok egyrésze ismét visszatért a görögkeleti vallásra, úgyhogy végül a „Hofkriegsrat” már eltekinteni kényszerült a valláskülönbségektől.

Végül az 1. oláh határgyalogezred 5 dragonyos-századdal Hunyad megyébe került, főleg a hátszegi völgybe.

Felémliendő, hogy az oláh határőrezredekhez csak római katolikus és görög katolikus vallású tiszteket osztottak be.

1766-ban az 1. oláh határőrezred 98 őrállomáson látta el a határszolgálatot, 399 emberrel, a 2. oláh határőr-

ezred 28 őrállomáson, 191 emberrel, az oláh dragonyos-ezred 10 őrállomáson, 98 emberrel, az 1. székely gyalogezred 42 őrállomáson, 231 emberrel, a 2. székely gyalogezred 51 őrállomáson, 316 emberrel, a székely huszárezred 3 őrállomáson, 102 emberrel.

Gróf Gyulay brigadéros egy jelentésben az ezredek minőségét, szolgálatképességét illetően a következő sorrendet jelenti: 1. székely, 2. oláh, 1. oláh, 2. székely gyalogezred. A székely huszárok sokkal jobbak voltak a dragonyosnál, utóbbiakat különben 1770-ben feloszlatták.

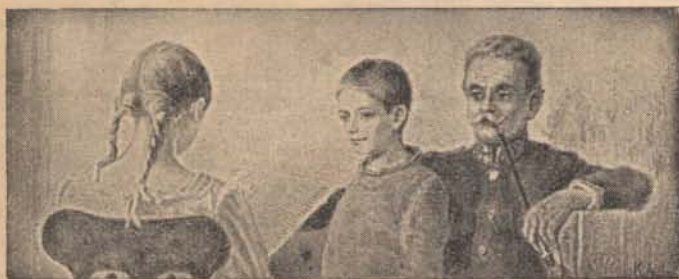
Az erdélyi határőrvidék azonban már előbb felsorolt nemzetiségi, földrajzi okoknál fogva, dacára a későbbi sok átszervezésnek, sohasem alakult ki olyan „katonaország”, mint a horvát, illyr, szerémségi határőrvidék. Főleg a nemzetiségi viszonyok és a kettős (polgári és katonai) törvénykezés képezték ennek főokát. Az őrvidek szervezete sok törzs megszerzett jogait is sértette, elsősorban a székelyekét, azután a magyarokét és szászokét is, sok befolyásos ősi család jobbágyaiból, birtokaiból vettek el, hogy a határőrvidék megszerveztessék. Ez persze mindig fullánk maradt s Erdély lakosai hol nyiltan, hol suba alatt, de folytonosan küzdtek a katonai határőrvidék ellen.

VI.

Nyugtalanságok, lázongások a határőrvidékeken.

Tudvalévőleg a „Grenzer”-eket szokták, mint a katonai, — de különösen a esászár iránti hűség mintaképet odaállítani.

A horvát, az illyr „Grenzer” ebben a tekintetben a régi monarchia katonai köreiből, de köztudatban is histó-

Laczkó András hazaért.

Írta: NYÁRY LÁSZLÓ.

Amikor Laczkó András honvéd szakaszvezető elindult az örök tél birodalmából, a szibériai ólombányából, ahova hadifogságba került, azt sem tudta, merre megy, merre ér. Végtelen útnak indult napnyugat felé, úgy igyekezett az elérhetetlennek látszó cél felé. Mikor már megszámlálhatatlan napok óta vándorolt hegynek föl, völgynek le, sárban, hózivatarban, százszor is feladta már a reményt, hogy mégegyszer hazaérhessen. Ezer veszély és még több szenvedés árán jutott el végre az országba, ahova tíz kemény esztendő óta vágyakozott. Szinte lehetetlennek találta Laczkó András annyi szenvedés, véres verejtékezés után, hogy ismét magyar földön van. Mikor pedig erről minden kétséget kizáróan megbizonyosodott, fáradt térdével leereszkedett a földre. két karját szétárva, előbb felnézett az égre, aztán nagy alázatosan, földig hajolva, megcsókolta a magyar rögöt.

Magyar földön már elviselhetőbb volt a sorsa. Hol kocsin járt, hol gyalog bandukolt az országúton. Ha estétként betért egy-egy nádsüvegű kis házba, a falusi

nép mindenütt szívesen látta. Sokszor majd éjfélig elhallgatták az oroszországi történeteket.

Igy ért egy este a hajdúvégi határba.

A fürtjeiket bontogató sárga akácok lágyan imbolgyogtak a tavasi alkonyatban. A selymes füvek meztelen pázsitján, meg a vadvirágok szíromszőnyegén nagy csendesen, mélyen elgondolkodva bandukolt Laczkó András. A zöld kalászkokat ringató tagok szélén megállt. A leereszkedő néma esti alkonyban egyéolvadtak a lehúzó árnyak, a távoli erdővel eltűntek a kontúrok. A kósza esti szellő elhozta idáig a harangszót.

Laczkó András lekapta fejéről a vedlett, zsíros, egykori katonasapkát és csendesen elmondta az Úr imáját.

Elhatározta, hogy nem megy be a faluba, mert mire átérne a falun, ki a Fehér-tanyára, már öreg este lenne. Ő pedig szerette volna ünnepnappá tenni azt a napot, amikor hazatér, amikor átlépi háza küszöbét, ilyen hosszú távollét után keblére ölelheti övét. Erre pedig az estét nem találta alkalmasnak. Úgy határozott tehát, hogy majd reggel megy haza. Igaz, a honvágy nagyon gyötörte. Alig tudott parancsolni önmagának. De nem, nem mehet haza így, tán meg se ismernék, vagy tán csavargónak néznék és be sem engednék...

Lefeküdt a búzatagok közt a legszélesebb mesgyére. Gaz volt a derékálja, vakondtúrás a vánkosa és a csillagos ég a takarója. Nehezen szállt szeméire az álom. Gondolatai lázas összevisszaságban száguldtak agyában. Fáradság okozta kimerültségében azonban lassan mégis csak elbóbiskolt.

A kövérré hízott hold lassan sáppadozni kezdett, Laczkó András az első pitypalatty hangjára felébredt. Összeszedelőzködött s megindult.

Nagy vargabetűt írt le a falu körül. Azt gondolta,

riai fogalomvá vált, melyhez igen sok tréfás, sokszor maliciózus adoma fűződött.

Nézzük meg már most közelebbről ezt a legendaszerű hűséget! Megvolt-e ez tényeg mindig, vagy csak akkor, amikor jól fizették a katonai határőrvidék embereit.

Tanulmányom első részében már többször reámutattam arra, hogy a déli végeken telepített szerb (oláh, wallach) lakosság, ha valami nem tetszett nekik itt nálunk s nem voltak éppen a fekete listán, egyszerűen visszamentek a törökhöz. Talán egyetlen néptörzsre sem illik annyira a latin közmondás: „Ubi bene, ibi patria!” (Ahol jól megy sorom, ott a hazám) — mint éppen a Balkán szlávjaira és az albánokra, kik a világháború alatt is feváltva, hol nálunk, hol az olaszoknál szolgáltak, ahol ép jobb volt a menázi és több a zsold.

Már a pozsareváci és belgrádi békék közti időben (1718—1739) többször forrongás, nyugtalanság volt észlelhető a határőrvidékek lakosságánál, mely legtöbbször azután bizony nyílt lázadásá fajult. Ezt azután hol szépszerével iparkodtak lecsendesíteni, hol fegyverrel fojtották vérbe.

A lázadások okai egész különbözőek voltak: a belső szervezés elégtelensége, a közigazgatás célszerűtlen berendezése, a lakosság vad és nyers erkölcssei, a tisztok, hivatalnokok túlkapásai és kegyetlenkedései és a lakosság kiszorolása, túlzott igénybevétele.

A határőrvidék lakosainak különböző kiváltságuk közt igen fontos volt a sorkatonaság élelmezésétől és beszállásolásától való mentesítés. Midőn a pozsareváci békekötés után a monarchia hadseregei hazafelé vonultak, természetesen bizonyos ideig kényszerítve voltak a határőrvidéken is tartózkodni.

hogy jobb lesz, ha nem látják meg a falubeliek. Nem akarta, hogy felismerjék, aztán sajnálkozzanak rajta, vagy tán kinevessék, hogy ilyen ágrólszakadt.

Az ismerős tájak mindig több és nagyobb örömet szereztek Laczkó Andrásnak s mennél jobban közeledett a Fehér-majorhoz, annál jobban érezte a szíve verését.

A néhány házból álló tanya végén megállt. A kis kertek fehér virágai szikrázóan égtek a koradélelőtti napfényben. Levelek, ágak, bokrok és fák, virágok és sárguló fürtök csüggedten húztak a porrá omlott föld felé.

Révetegen bámult bele a nagy semmisségbe, vagy talán az idefahérlő Laczkó-ház kéményére. Átnézett az alacsony házak felett, a boglyacsúcsokon és szomjas akácokon túl. Sárgát vetett itt-ott már az őszi árpa, mérges heretáblák sötétlettek. Az urasági szöke búza-tenger mesgyéi nyílegyenes vonalban feketéllettek elő a távoli képből. A tanyai gémeskutak árván ágaskodtak, messziről a kis erdő fái összeérni látszottak az ég kékjével. A gutaütött szélmalom mozdulatlan vitorlákkal terpeszkedett. Túl a tanyán már a megolvadt gyémánt ragyogásával öntötte el a földeket a verőfény. Fél szemével hunyorgatva, hajadonfőtt, nagy szakállával, nyűtt labijában állt ott Laczkó András.

Két gyerek szaladt ki az egyik házból. Nem tétovázhatott sokáig, elindult a ház felé, amit sokévi keserves verejtékezéssel szerzett magának. A vakolatlan vályogfalú kis viskó két ablakszeme mintha hivatkozóan nézett volna fáradt gazdájára.

Laczkó András belépett a kis kapun. Egy kis hőrszög kuvasz ugrott elébe és mérgesen kereste a lábikráját. Kinézett erre a konyhából egy kis fiúcska, nyomában egy deli, szép hajadon leány.

1719-ben a tengerpart mentén is beszállásoltak sorkatonaságot. A lakosság ezt persze nem jó szemmel nézte, hozzájárult még, hogy ez évben a termés is nagyon rossz volt, különösen a takarmány hiányzott. Azt híresztelték továbbá a lakosság közt, hogy a hadsereg beszállásolási költségeit a határőrvidék tisztjeinek fizették, de ezek a pénzt elsikkasztották. De talán még ezt is eltűrte volna Zengg lakossága, abba azonban már nem tudott belenyugodni, hogy ők beszállásolást kaptak, azonban a szomszédos likaiak és krbavaiaiak ettől mentesek maradtak.

A harangokat félrevertve Brlog, Szt. György stb. lakossága kb. 600 felfegyverzett férfi, megrohamozta a parancsnok lakását Otocsacs-ban, aki még utolsó pillanatban a kastélyba menekült. Erre megszállták a Kapella-hegység hágóit és még Zengg-et is körülzárták. Csak hosszas rábeszéléssel sikerült a felizgatott tömegeket lecsillapítani, mindenekelőtt azonban elvonultatták a sorkatonaságot. (Jó megoldás!)

Azonban a nyugalom nem tartott soká, mert hamarosan tumultus keletkezett a sóval való cserekereskedelem miatt. (Akárcsak jelenleg a Ghandi-féle lázadás Indiában.)

A zavargókat nagynehezen csendesítették le, a lakosságot újból feleskették.

Meglehetősen nagyfokú nyugtalanság tört ki a Duna-Száva menti határőrvidék lakosai között, midőn az embereket a Brod—Gradisca—Racs—Pétervárad erődítmények építéséhez rendelve ki, a napszámot mindjobban csökkentették, végül azt kívánták, hogy ne csak ingyen dolgozzanak, hanem még a lakosság adja a téglaegetéshez szükséges fát és fuvarokat is.

— Nini, a Kati lányom, — szerette volna Laczkó András magát elkiáltani, de hallgatott.

— Aggy Isten!

— Aggyon, bácsikám! Hát mit hozott? — Ezt már a szép leány mondta. Nem ismerte meg az apját.

Laczkó András tévován állt egy darabig. Nem tudta, mit csináljon. Az asszony nem mutatkozott eddig, pedig már három gyerek is zibongott előtte az udvaron. Zavarában azt kérdezte:

— A gazda nincs sehun?

— A gazda? — ismételte a leány. — A gazda? A' nincs itthon... — mondta elgondolkozva. — Nincs itthon. Édesanyámaszony meg napszamba ment — folytatta. — De mit akarna kend?

Laczkó András nem tudta, mit csináljon. Nem állhat oda a gyerekeknek magyarázkodni, hát így szólt:

— Egy kis fölöstököm irányába' akartam vóna beszé'ni. No de menek is!

— Hát azé' nem muszáj e'menni. Forduljon csak be'jebb oszt' egy kis paszulyleves azé' akad.

Laczkó András beljebb került. A konyhában leültette a lány egy szép gyalult asztalhoz. Ezt még ő kapta a sógorától. Ragyogott minden. Látszott, hogy szorgalmas fehércseléd van a házban.

Leves közben aztán szó került egyről-másról. Megtudta Laczkó András, hogy a felesége a Fehér tekintetes úrhoz jár dolgozni. Észrevétlenül aztán végigmustrálta a Feri fiát meg a Sanyit. Csak a legkisebb lánya hiányzott még, akit még pályában hagyott itthon. De lassan előkerült ő is, a Juliska.

Egyszerre elkomorult a Laczkó András arca. Sűrű redő szántota végig napbarnította homlokát, mert Juliska egy kis lányt vezetett a kezénél fogva. Megkérdezte:

A szávamenti lakosságnak ez időben naponta 774 embert kellett Cordon-szolgálatba állítani, 634 főt a sáncmunkákra 53 fogattal.

Száz és száz család visszavándorolt Törökországba, mások az egyszerűbb megoldást választották és... rablók lettek.

Ezeket a nehézségeket a határörvidékek parancsnokai is belátták és részben Bécsből kérték a lakosság terheinek csökkentését, részben pedig a maguk hatáskörében segítettek.

Különösen felemlítendő e téren a Duna határparancsnoka, gróf Oduijer, aki 1727-ben egy külön Regulamentben szabályozta a lakosság igénybevételét. (Robot, előfogat, természetbeli adó.)

A kegyetlen büntetések, melyekkel ezidőben a bűnösöket sújtották, élénk fényt vetnek az erkölcsök elvadásására s a járványosan terjedő fegyelmetlenségre.

A károlyvárosi körletben a zsoldelvonások adtak nyugtalanságra okot. A rendek ugyanis nem fizették a zsoldot a megállapodás szerinti időpontokban, jogtalan elvonásokat eszközöltek, a posztót stb. túl magas árban számították a gabona árához képest (akárcsak ma!), a tiszt helyeket Belső-Ausztriából való ficsurokkal töltötték be, kik nem ismerték a nép nyelvét, stb.

Időközönként a hatóságok egy-egy kis tisztítást rendeztek a gazdasági hivatalok, fizetőmesterek ténykedéseit illetően, de mivel a tisztoztatás nem volt alapos, a baj ebben a kerületben hosszú-hosszú időközön át lappangó maradt.

Sokkaj rosszabbak voltak a viszonyok a varasdi generalátusnál. A stájer rendek, mióta a török veszély eltávolodott a határaikról, a zsoldfizetést csak immel-ám-

mal teljesítették. Így pl. 1709-ben már 4 évi zsoldai maradtak adósok, sok utánjárás, alkudozás, petíciózás után sikerült végre a rendeket rábírní, hogy kötelezték magukat a generalátus eltartására évente 110.990 forintot készpénzben fizetni, 3522 mázsa és 80 font lisztet, 53 mázsa 92 font lóport és 68 mázsa ólmot szállítani.

Végül 3 évi zsoldhátralék fejében csak 62.000 forintot szavaztak meg.

Ezek a félrendszabályok segítettek ugyan egy kissé a nyomoron, de megoldást persze nem hoztak.

1732-ben azután gróf Cordua, egy egész különös javaslatlall, melyet a Hofkriegsrat jóváhagyott, óhajtotta a varasdi generalátus anyagi helyzetét megoldani, mely azután a helyzetet végleg elmérgesítette.

Ő mindenekelőtt a német reguláris csapatokat a szerb-horvát nemzeti miliciától végleg elválasztotta. A németeknek települést nem engedélyezett, csak 4 századra 100—100 főnyi létszámmal volt szüksége némely állomás megszállására, ezek legénységüket Ausztriából kapják.

A milícia szolgálatát úgy szabályozta, hogy minden szesszió után 1 katonát kellett állítani. A generalátus az eddigi 40 helyett, 30 vajdaságra tagozódjék, melyek mindegyike 145 főt számláljon.

A kapitányságok (székhelyei: Kapronca, Körös, Ivánics és Szent György) összesen a szervezet értelmében 4350 gyalogost és 500 huszárt állítottak volna.

Ez a beosztás, de még jobban a zsoldkiszabát forrongásba hozta az egész kerületet.

Gr. Cordua ugyanis a törzs- és főtisztek illetményeit egészen szokatlan magasra emelte (ezredes pl. 12.000 forint évente stb.) ellenben a közkatona eddigi zsoldját a felére szállította le.

— Hány testvér vagyon?

— Hát öten vónánk testvérek, — mondta Éva.

Laczkó András megköszönte a bablevest, felkészölt a fapadról és otthagya a házat. Kívül a kapun letörölte verejtékes homlokát. Vissza se nézett a házra, hanem olyan szaporán lépegetett elfele, mintha a pokol kapujából menekülne. Mert ő csak négyet hagyott itthon.

Tehát idegen gyerek is van a családban. A gazdáról meg nem lehet megtudni semmit.

Laczkó András még a tobolszki bányakórházban átvette jó komájának, Kecskés Tóninak a levelét, egynehány emléket is hozott tőle, mert a koma már az utoljárt járta. Megbeszélték, hogyha az Isten hazasegíti Hajdúvégre, helyesebben a tanyákra, elviszi a familiának a küldeményt, meg a levelet.

El is indult a szomszéd Balázs-pusztá felé, hogy fölkeresse a Kecskés-családot.

A keresztútnál vastag keresztgerendán Jézus függött nagy alázatosan. Rozsdamarta festék alatt is az engesztelő, az irgalmas, az önfeláldozó Megváltó volt.

Laczkó András odarogyott az imaköre és imádkozott:

— Jézus Krisztusom! Té tudod legjobban a világ sorát, mert hiszen Té intézed. Akkó' tudod azt is, hogy az én Julisom nem hibás ebbe' a dologba, hanem az én sorsom, aki nem engedte, hogy tíz hosszú esztendő óta ideérjek. Fogadd hát őket a Té isteni szeretetedbe és adj nekik igaz boldogulást, engem pedig álgly meg az utamon, mer' én kitérek ölelölük, ámen!

Ott térdelt még Laczkó András egy darabig. Már csak gondolkozott inkább. Közben nagyokat nyelt, mert igen restelte volna önmaga előtt, ha meglett férfi létére kiszégyenkezett volna az arcára a vaskos könnycsepp, ami már ott ült a szeme sarkában.

Mereven nézte a három kis pléhangyalt, ami a kereszt tövében volt elhelyezve. Mereven nézte egy darabig, majd figyelmes lett, sőt fel is kelet a körül, mert azt vette észre, hogy az angyalkák nevetnek, sőt egyeseken ránevetnek. Még pár lépést hátrált, meg előrejött, — az angyalok még mindig huncutul nevettek. Legalább is Laczkó András mindjobban így látta.

Aztán elindult. Gondolkodott a törtéteken. Elhatározta újfent, hogy nem csinál semmi keveredést a dologból, nincs annak már ügyse semmi értelme. Legyen boldog Julis azzal, akit szeret. Nem tola克斯ik közójük. Elintézi a dolgot Kecskéséknél, aztán világgá megy.

Jó délre ért a Balázs-tanyára. Itt állt a Kecskésék háza egy hirtelen domboldalon szomorún egyedül, mint a tanyák fele szokott lenni. Lent a kis ház kertje végében, a domb lábánál, a községi út húzódtott tova, míg a ház elé vezető gyalogút egy tekervényes ösvény elágazása volt. Jól kellett ismernie a járást, aki a Kecskésék portáját a ház felől akarta megközelíteni. Hát Laczkó András ismerte. Meg is találta egyhamar. A ház azonban be volt zárva. András azt hitte, hogy munkában vannak valahányan, oszt' este megjönnek. Két fia is volt Kecskés komának, mikor bevonult. Már kerekkepű, pufók gyerekek voltak, ma mégvan mind a kettő legalább tizennyolc-húsz éves.

Azért mégis bezörgetett a kis házba. Hol az ablakon kocogott, hol a kis kapun. Barátságatlan kutyaugatás fogadta. Két dísztelen kuvasz csaholt a kerítésen belül eszeveszetten, nagyokat ugorva a magas deszkapalánknak. Még szerencse, hogy át nem ugrottak. Csaholtak, mintha nyúlták volna őket, szinte visszhangzott bele a határ. A fáradt jövevény leült a ház előtti kis padra. Úgy gondolta, hogy megvárja, míg

Gr. Cordua kénytelen volt regoulementjét 1734-ben visszavonni. Ezáltal egész kaotikus viszonyok keletkeztek, mert a régi szabályzat már nem volt érvényben, az érvényben lévő meg visszavonták...

1735-ben a lázongás oly fokra hágott, hogy a tisztek zsarolása is panasz tárgyát képezte és a kormány egy vegyes döntőbíróóság felállítását volt kénytelen megengedni, melyet a népből választott tagokkal egészítették ki.

A spanyol örökösödési háborúban szükség volt katonákra és az udvar 4000 határőrt akart hadba vonni. Az emberek egyhangúlag késznek nyilatkoztak külföldön harcolni, azonban már másnap átadták követelményeiket:

A generalátus régi szervezetének helyreállítása, a zsoldhátralékok kifizetése, saját nemzetiségű alantos tisztjeik kinevezése, idegen parancsnokok mellözése, 3 görögkeleti tábori lelkész beállításá.

Minden más nehézség mellett még a vallási villongások is súlyossá tették a helyzetet, mert a görögkeletieket minden módon „téríteni” próbálták.

Végül az udvar nevében a Hildburghausen-i herceg tárgyalta és kívánságaik teljesítését megígérte.

Erre a 4000 katona tényleg hadba is vonult. A nép várt, — várt, de bizony a kormány nem tartotta be ígéreteit, sőt a gráci katonai parancsnokság kétszínű játékot űzve, még a Courda-féle tervet is suttymban visszaállítani akarta.

Erre azután kitört a lázadás, a marcsai kolostort felöltötték, a görögkatolikus barátoknak menekülniök kellett, a tiszteket bántalmazták, stb. stb.

1723—1730-ig Likában is komoly zavargások voltak,

melyeket már csak ágyútűzzel és nagyobb összecsapások segítségével lehetett úgy, ahogy levern.

Úgyanakkor a Tisza-Maros szögében is nagyobb-mérvű zavargások keletkeztek.

Vége 1733-ban gróf Khevenhüller kerül a szlavóniai generalátus élére, aki a helyzet felismerése után megértéssel iparkodik a nép nehéz helyzetén segítve, az elmérgesedett viszonyokat rendes mederbe terelni. Ő belátta, hogy a népet szípolozták adókkal, de különösen természetbeni szolgáltatásokkal, a hatóságok korruptak voltak, a túltengő bürokratizmus is meghozta átkos gyümölcsét, önmagát képelve végcélnak.

Az egyházi hatóságok kapzsisága is elkésztette a népet.

Gr. Khevenhüller 1735 február 8-án hirdette ki új „regoulementjét”, melyben tisztnek és legénységnek köteleit, jogait szabályozza előrelátóan, gondosan, jóindulatúlag.

A kapitányoknak évente be kell kerületeiket járni, hogy személyesen is meggyőződjenek alárendeltjeik hűgylétéről, azokkal méltányosan bánnak-e.

Érdekes, hogy ő már ekkor előírja az általános iskolakötelezettséget, „nehogy a gyermekek tudatlan barmok módjára serdüljenek fel”.

A lopást vesszőfutással, — ha kincstári tulajdonról volt szó, — halállal büntette.

Erkölcös életmódot követelt s bizonyos, ma már legfeljebb kihágásoknak minősíthető mulasztásokat halállal büntetett. Pl. ha valaki országos vásáron fegyverét elcsütötte, vagy illyr módon káromkodott (igaz, hogy ezt még cifrábban lehet, mint magyarul) stb. stb.

Tiszteknek és legénységnek szigorú büntetés terhe

hazajönnek. Hiszen úgyis ráér. Legalább egy földivel találkozzék, ha már annyit szenvedett, míg ideért.

Ott üldögélt órák hosszat Laczkó András a Kecskésék háza előtt. A lovas postás már kétszer is megjárta a határt, ő még mindig ott strázsált. Igaz, a postás visszafelé nagyon megnézte, de ő ügyet sem vett rá.

Lassan alkonyodni kezdett, mikor idősebb asszony közeledett egy vízesszámmal. Látszott, hogy már értesült a vándor koldúsról s éppen akkor fordult be a kis úton, amikor Laczkó András a ház ablakán be-benéjegetett. Az öregasszony megállt, figyelte a bozontoshajú, szakállas ember leskelődését. Feltámadt benne a gyanú, hogy ez az ember nem jóban tőri a fejét. Az ilyennek aztán hamar híre megy, különösen, ha nyelven asszony a hírvívő. Gyorsabban szalad, mint a rádióhíradás.

Be is szaladt valaki az örsre.

— Tiszthelyettes úr! A Balázs-pusztán a Kecskésék házat rabo'jják. Aszongyákné a saját szemeivel látta. Tessen má' valamit csinálni.

Vitéz Bárány tiszthelyettes, az örsparancsnok, ismerte az embereket. Az ilyen vaklármából csak egy tizedrész igaz, de azért beszólt Venczel törzsrőrmesternek:

— Venczel! Kapus őrmesterrel kerékpáron kimennek a Balázs-tanyára; azt mondják, hogy ott valami csavargó próbálkozik a Kecskéséknél.

Venczel törzsrőrmester meg Kapus őrmester megnyomták a pedált és tíz perc alatt kint voltak a domb alatt elhúzódó úton. Már bizony jól beárnyékolta a világot a kései alkony, arcokat már közelről sem lehetett kivenni, csak alakot. Venczel és Kapus megálltak az alsó úton, onnan figyelték egy darabig a házat. Hosszú ideig mély csend terpeszkedett, mígnem egyszerre

ismét a kutyák ugatása hallatszott. Ez sem volt újdonság ezen a helyen, mert a tanyai kutyák átlag naponta tízszer végigtelefonálják a vidéket egy-egy vakkantással, mire a szomszéd pusztáról visszafelel egy elnyújtott vonítás. De amit a Kecskésék két kuvasza véghezvitt, az már nem volt rendes dolog. Látják ám egyszerre a kerítésen, hogy kívülről felemelkedik egy alak. Nyilvánvaló volt, hogy valaki be akar mászni. Laczkó András látva, hogy napestig hiába vár Kecskésékre, a magával hozott imakönyvet, levelet, emlékeket a kis kapu belső gerendájára helyezte, hogyha a házbeliék megjönnek, megtalálják. Ezt a műveletet Venczel törzsrőrmester és Kapus nem láthatták. Felszaladtak tehát a kertek alatt a házhoz és éppen akkor értek a padhoz, amikor Laczkó András lelépett róla.

— Mit keres maga a más portája körül? — kérdi tőle Venczel törzsrőrmester.

Laczkó András láthatóan összerezsent a csendőrök láttára. No, egyéb se hiányzott, mint hogy a csendőrök vigyenek haza, gondolta magában. De a törzsrőrmester látva a szakállas, csöppet sem bizalomkeltő képű ember tétovázását, sürgette a feleletet:

— No, nem tud beszélni?! Mit keres itt?

— Azt nézem, hogy itthon vannak-e? — mondta Laczkó András. Nem valami szerencsés mondat volt.

— No ezt látom. De ha nem jöttünk volna ide, már a kerítésen belül kórészolna, oszt' válogatná, mit vigyen el, mit hagyjon itt. Na, jöjjen csak velünk!

— Hova menjek? Nem menek én sehuva. Én nem tettem semmi tilosat, nem menek sehuva. — Ezt mondta Laczkó András s mind gyanusabban viselkedett. Úgy gondolta, hogy el nem mondhatja, mit csinált itt, mert akkor kitudódna, hogy ő kicsoda, de nagy zavarában

alatt tilos volt a katonai (kiutalt) telket eladni, vagy elajándékozni, mert ők csak hasznélvezői voltak ennek. A századparancsnok köteime közé tartozott, minden egyes emberének vagyonkezelésével, a gyermekek iskolázatásával törődni, stb. stb.

A tiszteknek sürgős javításokat kivéve, tilos volt házaikon katonáik által ingyen munkát végeztetni!

A lakóházakat bizonyos séma szerint nagyon alaposan kellett kiépíteni stb., stb.

Mielőtt azonban e jól átgondolt és a nép érdekeivel számoló, jóakaró reformok életbe léphettek volna, a Száva-menti határőrkerületben is nyugtalanságok törtek ki.

4000 főnyi legénységet fegyverbe szólítottak, hogy „külföldi háborúba” vigyék. Minden ember 1—1 aranyat kapott a tábori felszerelésének kiegészítésére. Rosszindulatú pletykákkal a katonák közt azt a hírt terjesztették el, ez az arany foglaló volt, hogy életük végéig katonáskodniuk kell majd idegenben, soha többé vissza nem térnek hazájukba, végül eladják majd őket gályaraboknak, stb. Állítólag a szerb papság keze is benne volt az izgatásban, mert fájlalta 4000 fő után a stóla elmaradását.

A felzgatott nép fellázadt, néhány tisztet agyonlőttek, végre is szétszóródtak. A lázadás tovább terjedt a dunamenti vidékre is, ott is gyilkoltak, Síd község kapitányának Péterváradra kellett menekülnie, végre 6 század vértessnek sikerült a rendet, úgy-ahogy helyreállítani.

A Száva mentén azonban a nyugtalanságok addig tartottak, míg ezen vidék megértő parancsnoka gr. Khevenhüller az olaszországi hadjáratából vissza nem tért.

Ő 1737 június 29-én kelt parancsában figyelmeztette a határőrvidék lakosságát nagy bűnére, erre a lázadásra,

mindig jobban gyanuba keveredett, meg ellentmondásba. Miután pedig nem volt hajlandó menni, Venczel törzsőrmester elfogta és megbilincselte Andris barátunkat, úgy vitte be az őrsre.

Az őrsirodában még nagyobb baj történt. Laczkó András az Istennek sem akarta megmondani, hogyan hívják. Mindegyre azt hajtogatta, hogy nem emlékszik a nevére. Pedig Venczel törzsőrmester eleinte nagyon barátságosan beszélt vele. Sőt, már ennivalóval is hajlandó lett volna megkínálni, ha szép becsületesen megmondja ügyes-bajos dolgát. De Laczkó András előre látta, mit jelent számára, ha felfedezi magát, hát csökönyösen hallgatott. Venczel törzsőrmester is ember volt, elhagyta a türelme, meg már bántotta őt, hogy egy csavargóval annyit kell bajlódnia. Rákiáltott:

— Hát valami nagy bűnös lehet kend, hogy annyira hallgat. De figyelmeztetem, hogy ez mind hűbávaló. Addig meg nem szabadul, míg meg nem tudjuk, kicsoda?!

A hangos szóra benyitott az őrsirodába vitéz Bárány tiszthelyettes. Végighallgatta az utolsó mondatokat, aztán jóindulatúlag jegyezte meg:

— Nézze, barátom, ha nincs semmi bűne, beszéljen bátran. Kap csavargásért három napot s elmehet haza.

Laczkó András átgondolt mindent előről. Ha most megmondja, kicsoda, hazakisérés, szegyen, az új ember mit szól, ah, Isten ments meg ettől. Inkább szenved. Szenvedett ő már eleget, ezt még kibírja.

— Kérem, csendőr urak, utoljára mondom, hogy nincs semmi bűnöm. A nevemre nem emlékszem... Leülöm a három napot, amiről Braun alórmester úr beszélt, aztán eltűnök a vidékről.

Venczel törzsőrmesternek azonnal feltűnt, hogy ez

megígérte azonban, hogy tekintve előbbi érdemeiket, iparkodni fog a császárnál kegyelmet kieszközölni számukra, jogos panaszukat ki fogja elégíteni. Erre azután itt helyreállt a nyugalom, az 1735-ben fejenként kifizetett 1—1 aranyat azonban vissza kellett fizetniök a derék „Grenzereknek” s ez fájt nekik a legjobban. Viszont gr. Khevenhüller tiltotta meg, hogy a határőrvidék lakossága feljebbvalóinak, világi és egyházi közegeknek úgynevezett tiszteletajándékokat („Csaszt”), bárminő formában is adjon. Ezeket az „ajándékokat” sokszor úgy zsarolták ki.

Ugyanilyen nyugtalanságok törtek ki a Tisza-Maros szögében ez időtájt.

Itt azonban nem a határőrvidéki szerb lakosság kezdte a lázongást, hanem a Maros, Körös és alsó Tisza mentén fekvő megyék magyar lakossága. A szerb felkelők Szegedinác, Pero, Ranko, Tekelja (Thököli) kapitányok, Stirba őrnagy, Szersis főhadnagy alatt szintén fellázadtak, összeköttetést keresve a magyar lakossággal.

Ez a felkelés azonban nagyjában inkább agrárjellegű zendülése volt a magyar jobbágyoknak, az őket kiszípolozó földesurak ellen, melyhez a szerbek részben csatlakoztak, részben pedig ismét a döntő pillanatban ellenük fordultak.

Mint láthatjuk, a szerb és horvát határőrvidék lakosságának megbízhatósága bizony még a dinasztia szempontjából is sok kívánni valót hagyott hátra.

Évek során át, jobban mondvá minsűrűbben visszatérő időközökben a határőrvidék folytonos nyugtalanságok színhelyévé vált.

A felkelés, lázadások okait a következőkben kell keresnünk: adók, közszolgáltatások által a lakosságot az elviselhetetlenségig terheltek meg, nem tisztakezü köz-

a szakállas öreg vitéz Bárány tiszthelyettes régi nevét és rendfokozatát említette, mert valóban Braunnak hívták vitézzé avatása előtt.

— Ahá! Hát ismeri Braun tiszthelyettes urat! — máris átment s jelentette az őrsparancsnokának.

Laczkó András rájött, hogy a dolgot elhibázta. Elszólta magát. Bárányt valóban ismerte, hiszen a harc-téren az ő keze alatt szolgált egy darabig, mikor a tábori csendőrséghez vezényelték. Hogy már nem Braun a neve, azt nem tudta. Az új rendfokozatot sem ismerte.

A jelentésre a tiszthelyettes bejött. Ránézett az öreg szakállas, hosszúhajú emberre, beszélt is hozzá, de az csökönyösen hallgatott. Bárány intett, hogy négy-szemközt akar maradni vele.

— Nézze — mondta, mikor a többiek eltávoztak. — Én tudom, hogy maga most nagyon fél, látni magán, mennyire meg van zavarodva. Lehet, hogy talán nem is büntettes. Most már azt is tudom, hogy maga ismer engem, miért nincs bizalma akkor hozzám? Beszéljen, könnyítsen a lelkiismeretén. Körözik tán? Beszéljen, sokkal könnyebb sora lesz így.

Vitéz Bárány tiszthelyettes várt egy darabig, de Laczkó András nem felélt. Bárány nem vesztette el a türelmét.

— Hát, ha tudja a nevemet, kell, hogy ismerjen engem. Mondja meg, honnan ismer? Megígérem, ha bajban van s ha segíthetek, számíthat rám, mert én a megtévedt lelkek védelmezője vagyok. Beszéljen, ha bűnnyomja a lelkét.

Laczkó András már ott tartott, hogy megmond mindent... pillanatok választották el... de a szegyen csak visszatartotta. Felemelte a jobbkezét, az ujjain kezdte számolni;

igazgatás, korrupt hivatalnokok, tiszték, vallásüldözés, a szerb férfilakosság hagyományos lustasága.

Ehhez járult még, hogy a katonai és polgári hatóságok nem mindig teljesen tisztázott hatásköre, a hatásköri összeütközések.

Konfliktusok keletkeztek a különböző nemzetiségek között, melyekhez még a felekezeti közötti villongások, a vallási türelmetlenség is járultak. A magyar lakosok gyűlölték a mindenre kapható szerb határőrvidékieket, mert a császári kormányának az ő segítségükkel sikerült levérni Rákóczi szabadságharcait.

VII.

A határőrvidék közigazgatásának reformjai. A szlavóniai és Tisza-Maros szöge katonai szervezetének felhagyása.

A határőrvidékeken a viszonyok hova-tovább mind tarthatatlanabbakká váltak, gyors segílyre, reorganizációra volt szükség, nehogy a határ védelmére szervezett milícia magát az anyaországot veszélyeztesse.

A milícia területén a saját alakulatain kívül legtöbbször még seregek, ú. n. „német” katonaság is állomásozott. A kétféle hadsereg, de még vezetőségei között is, a viszályok napirenden voltak.

Ehhez járult még a sok félreértésre, hatásköri konfliktusokra okot szolgáltató határőrszervezet, melynek törvényei, határozványai nem voltak eléggé világosak és egységesek.

Nézzük pl. a legfontosabb kerületeket, a varasdi és károlyvárosi generalátust! Mindkettő élén császári tábornokok állnak, a bécsi Hofkriegsrat-nak alárendelve. Ők a főkapitányokkal rendelkeznek, kiknek viszont a kapitá-

nyok és vajvodák engedelmeskednek (vagy nem!!!), ezek alá tartoznak az egyes századok. A szolgálatot gyalogosok, hajduk és huszárok látják el. A lovasok kivétel nélkül zsoldot is kaptak, még pedig részben készpénzben, részben birtok alakjában, azonban önmaguknak kellett ruházatukról és lovasításukról gondoskodni, magukat és lovaikat is élelmeztek. A gyalogságnál csak a tiszt kapott fizetést és minden „vajvodaság”-ban 12 őrzető (Gefreiter) zsoldot. A többieknek az átengedett birtok fejében ingyen kellett szolgálniuk. Egy-egy háztartásnak (bastina) tekintet nélkül a családhoz tartozó fegyverfogható férfiak számára, 1—1 katonát kellett állítani. Ezek a háztartások azután községbe tömörültek, melynek élén a knez (bíró) állt a tanácsosaival. Ezek képezték az elsőfokú politikai, igazságügyi és rendőri hatóságot.

A varasdi kerületben azonkívül minden faluban választott bíró is volt.

A tiszt helyek betöltésénél a községeknek joguk volt javaslatot tenni; némely családban a tiszt állások örökölhetők voltak!

A különböző visszaéléseket, a határőrvidék népének nyomorát József, — Hildburghausen-i herceg akarta megszüntetni. Az ő reformja, — mely azután a horvát határőrvidék lakosságát legalább egyidőre megnyugtatta, a következőkben nyilvánult: Nézete szerint a betelepített lakoságnak már nem kellett a török betörésektől tartani, tehát a szolgálatuk a végvidéken másodrangú kérdéssé vált. Ellenben a vad és zabolázatlan népet, különösen az utóbbi időben sokszor kellett sorkatonasággal lefogni, ezáltal persze a feszültség a milic és a hadsereg közt mindnagyobbá vált. A herceg a horvát és szerb nép eme részeit kitűnő katonáknak tartotta és szerinte ezek a csá-

— Egy az, hogy semmi bűn nem nyomja a lelkemet, mert már régen megmondtam vó'na...

Laczkó András tovább magyarázott, de a tiszthez már nem igen figyelt arra, amit mond. Az öregnek a hüvelykujját nézegeti, amin a számolást kezdte. A hüvelykujjának a körmét valaha valami baj érthette, mert a köröm rajta nem síma, hanem olyan hosszúságban megtört madárkaromhoz hasonló satnya köröm volt és az ujj is kissé tömpe, egy félizzel mintha kisebb lett volna. Nagyon ismerős volt ez az ujj. Megfogta:

— Mutassa a kezét! — Gondolkozott... A békeévek már messze voltak, nehéz az ilyen régi emlékek közt kutatni.

De memóriája most sem hagyta cserben... Nézegeti az előtte ülő embert jobbról, balról, szemközt, egyszerre csak felkiált:

— Andris! Laczkó Andris! Te volnál, az öreg bajtárs?

Erre a szóra Laczkó András nem is dült, hanem úgy esett a tiszthelyettes keblére. A mind mélyebbről fel-törő hang lassan elcsuklott az ajkán:

— Én... én... vagyok!

Bárány látta, hogy nagyon szenved, hagyta, hogy szépen magához térjen. Barátságosan kezét adott neki, magához ölelte. Laczkó Andrásnak megjött a hangja. Elmondott töviről hegyére mindent. Mindent! Már az éjfél mutatta a kerek órsíródai óra s még mindig beszélgettek. Megtudta Laczkó András a beszélgetés során, hogy a kicsi gyerek, akit az ő Juliskája kezénél fogva vezetett, a Julis ángyikájának, Örsének a kislánya, akit az anyja itthagytott maga helyett. Az apját meg vagy két éve vonattalutás közben szerencsétlenség

érte, utána ment az asszonynak. A kis árvát meg a Julis vette magához.

Ami ezután jött, gyorsan pergett. Bárány reggel megnyiratta, megborotváltatta Laczkó András, összededtek neki az örsön valami rendesebb egyenruhát, mert ehhez betegesen ragaszkodott a vándor hadifogoly. Reggel befogatott a szomszédék kocsjába és ugyancsak pántlikásan beállítottak Julishoz. Ugyan Bárány már kora reggel üzent egy éppen arra menő rendes járőrrel, hogy maradjon az asszony otthon fontos ügyben.

Ahogy belépnek a kis kapun, az egész háznépe elébük állt. Valami buta, dermesztő csönd tompított el mindenki örömet, fájdalmat egyaránt. Bárány tiszt-helyettes kezdett el beszélni, mert látta, hogy itt egyik sem tud megszólalni:

— Julis lelkem! Itt az urad.

Megenyhült erre a nehéz pillanat, Julisnak az arcát nagy könnyecseppek szántották végig, odarohant az urához, sikoltozott, csókolta a fejét, a szemét, a száját, ahol éppen jött. Boldogan ölelte magához Laczkó András is a rég nem látott párját, majd meg a körülötte álló gyerekeket csókolgatta végig. Bárány a kis Örsze kezét fogta a kör szélén, úgy nézte a boldog találkozást. Mikor pedig a gazda a kislányhoz ért, azt is szívéhez szoritotta és megcsókolta. Egy pillanatra szembekeült Báránnyal. Előbb mereven a szemé közé nézett... aztán elkapta a fejét és a balik képére cuppantotta a száját.

*

Az éjjel Laczkó András újból végig gondolta az egészet. Most már tudta, miért nevettek azok a huncut angyalok.

szári udvarnak oly kincsét fogják képezni, melyet sem megvenni, sem arannyal fizetni nem lehet. (A történelem mást mutatott!)

Ő úgy gondolta, hogy a határőrvidék katonája helyhez kötött, a vidéket ismerő lakos legyen, aki nemcsak a törökök ellen fogja a határt elzárni, hanem az ország belsőjéből jövő szökevények elől is.

S tekintetbe véve ezen intézmény olcsóságát, úgy kell ezt megszervezni, hogy a császárnak a katonai szolgálat maximumát nyújtsa.

A határőrvidéken eddig tartózkodó német csapatok feloszlatandók s ezek zsoldja a milicre költendő, melynél perzsze szigorú fegyelmet kell bevezetni, hogy zendülésre való hajlamát már eleve el lehessen fojtani.

A milic persze a saját területén kívül is alkalmazható, (de facto 1930 óta folyton gyakorolta az udvar ezt a „jogát”) — még pedig minél magasabb létszámmal.

Hildburghausen javaslatát a császár jóváhagyta, erre ő ezt 1737 január 23. Krizsevcsiben (Körös) a nagy tömegben összegyűlt népnek felolvasta, melytől helyeselte és felesküdt rá.

Az új „statutumuk” legfontosabb fejezete: 1. a közigazgatási; 2. a bírósági szervezetet, illetve szolgálatot tárgyalja; 3. a birtokjogot szabályozza; 4. a különböző vétségeket, kihágásokat, azok büntetését sorolja fel; 5. a hadiszolgálatot ismerteti és végül 6. a mértékrendszert (súly, ürméret, stb.) határozza meg, továbbá a rendőri ügyeket.

Ezek szerint minden község élén a nép által választott knez (bíró) állt, őt állásában a katonai parancsnok erősítette meg. Kisebb ügyekben ő ítélkezett, ő képezte az I. fokú politikai hatóságot is.

Érdekes, hogy a gyűléseken való részvételt — kivéve a knezválasztást — az egyszerűség kedvéért mindjárt halállal büntették.

(Folytatjuk.)

Külföldiek ellenőrzése a csendőrség gyakorlatában.

Írta: BODROGAI ANDRÁS százados.

Gyakorlati útmutatást kívánok adni az alábbiakban arra, hogyan kell a csendőrnek a külföldieket ellenőriznie s hogy a külföldinek minő okmányjaiból mit és hogyan kell meglátnia.

A külföldieknek az ország területén lakhatásáról szóló törvény végrehajtását szabályozó régi rendelkezések 1931 február 1-én hatályukat veszítették és a külföldiek ellenőrzését a belügyminiszter úr új rendelettel szabályozta. E körrendelettel (100.000/1930. sz., megjelent a 3—1931. Csendőrségi Közlönyben) lényegesen módosult az eljárni jogosult hatóságok jogköre, új hatóság is létesült országos központi hatáskörrel, mások lettek az ellenőrzés eszközei stb., mi sem természetesebb tehát, mint hogy változáson kellett átmennie annak a ténykedésnek is, ami az ellenőrzés végrehajtása során az őrsparancsnokságokra és főleg a járőrökre hárul.

Ez az új rendelet rendkívül egyszerűvé teszi azt a munkát, amit a csendőrijárőrnek egy külföldi ellenőrzésekor végeznie kell. A gyakorlati tudnivalókban való tökéletes jártasságnak és a szemességnek azonban van egy feltétele s ez, hogy a csendőrnek pontosan ismernie és tudnia kell, hogy mit ír elő a rendelet. Mert a gyakorlati

ellenőrzéshez szükséges elméleti tudás nélkül megint csak ott lenne a csendőr, ahol a multban is voltak sokan: bizonytalanul lapozgatná, forgatná a külföldi útlevelét és okmányait anélkül, hogy a sok idegennyelvű bélyegzőszöveg és egyéb bejegyzés között meg tudná látni azt, amire szüksége van. Ezért és a gyakorlatban követendő eljárás könnyebb megvilágítása végett lássuk mindenekelőtt a rendelet intézkedéseit és hogy mi történik, amíg a külföldi odajut, ahol a csendőr őt ellenőrzi.

A külföldiek beutazásánál kétféle módozatot különböztetünk meg az utazás távolsága szempontjából. És pedig:

1. *határmenti forgalmat és*
2. *távolsági utazást.*

A *határmentén* történő forgalom (vagyis a határmenti területekre való kölcsönös átjárás és közlekedés) ezután is olyan útiokmányok mellett történhetik, amint eddig és pedig:

a) a kettős és határmenti birtokosok és munkásaik részére: határmenti útiigazolvány, alkalmi útilap;

b) a vasúti személyzet számára: határállomás rendőrhatalósága által kiállított igazolvány;

c) a határvonaljelzéseket felügyelő személyzet számára: határkarbantartási igazolvány;

vagyis ebben a tekintetben nincs változás, minden a régiben maradt.

Ezek az okmányok a felsorolt egyéneket nem jogosítják fel arra, hogy a határmentét elhagyják, avagy az ország belsőbb területére is bejárjanak; ha az országba beutazni óhajtanak, nekik is a távolsági forgalom céljára előírt, alább felsorolt kellékekkel kell rendelkezniük.

A *távolsági* forgalomban a külföldiek csak

a) *útlevéllel, vagy*

b) *útlevélpótló igazolvánnyal* léphetik át az ország határát.

Útlevelet bizonyára látott már mindenki, útlevélpótló igazolványt azonban már valószínűleg nem sokan. Ezek igazolványhoz hasonló, ha pedig több személy részére szólanak: névjegyzék formájú fényképes iratok, vagy „ideiglenes” jelzésű útlevelek. Útlevélpótló igazolványnak tekinthető a 17—1930. Csendőrségi Közlönyben megjelent 143.475—1930. számú B. M. körrendeletben említett „kiküldetési rendelet” is, amellyel egyes külföldi forgalmi vállalatok hozzánk beutazó alkalmazottai vannak ellátva. Az ilyen ideiglenes útiokmányokkal történő beutazás ritkaságszámba megy s ha előfordul, az ideiglenes okmányokat a hatóságaink belföldön rendszerint azonnal egyéb igazoló és tartózkodást engedélyező iratokkal egészítik ki; tulajdonosaikra ugyanazok a szabályok mértékadóak, a beutazás, jelentkezés, bejelentés, lakhatás, munkavállalás stb. szempontjából, mint más külföldiekre. Ezért, ha az alábbiakban útlevelet említék, az alatt az útlevélpótló igazolványt is érteni kell.

A Külföldiek Ellenőrző Országos Központi Hatóság (KEOKH) jogosult kivételesen az útlevélnélküli beutazást is megengedni egyes külföldieknek; ilyenkor a vonatkozó írásbeli engedély pótolja az útlevelet.

A külföldi részére az útlevelet saját országának hatósága állítja ki, s az csak akkor érvényes, ha a tulajdonos (-ok) fényképe benne van. Az útlevélben szereplő hivatalos és személyi adatokat a kiállító állam államnyelvéen és franciául írják be. Ezért a csak magyarul tudó csendőr az útlevélből nem állapíthatja meg például azt sem, hogy az érvényes-e még s ha igen, meddig. De ennek, mint alább kitéjük, a csendőrre nincs is jelentősége.

A külföldről hazánkba beutazni kívánó külföldiek-

nek az illető országban működő magyar külképviseleti hatóságnál láttamoztatniok kell az útleveleket, vagyis — mint mondani szokás — vizumot kell szerezniök, mert enélkül a határközegeink nem engedik meg nekik a beutazást. Egyes államokkal azonban olyan közös megállapodásunk van, hogy onnan vizum nélkül lehet hozzánk és viszont magyar állampolgároknak is oda beutazni. Ezek: Ausztria, Németország, Svájc és Olaszország.

A vizum szövege magyar. De a vizum sem érdekli a csendőrt, mert csendőri ellenőrzési szempontból annak sincs jelentősége.

A külföldi az ország határát elvileg csak a távolsági forgalom céljára kijelölt határállomásokon lépheti át. Ezidőszerint a határállomások a következők:

a) *Ausztria* felől: Szentgotthárd, Kőszeg, Sopron, Hegyeshalom;

b) *Csehszlovákia* felől: Oroszvár, Gönyű, Komárom, Esztergom, Szob, Drégelypalánk, Balassagyarmat, Ipolytarnóc, Somoskőújfalu, Bánréve, Tornanádaska, Hidasnémeti, Sátoraljaújhely, Záhony, Tiszabecs;

c) *Románia* felől: Csenger, Nyírábrány, Bihar-keresztes, Kőtegyán, Lökösháza;

d) *Jugoszlávia* felől: Szőreg, Rőszke, Kelebia, Csikéria, Mohács, Magyarboly, Barcs, Gyékényes, Murakeresztúr, Dávidháza-Kotorány. (Nem árt beírni a jegyzékönyvecskébe.) A KEOKH megengedheti, hogy a külföldi a határt a kisebb határszéli forgalom céljaira kijelölt határvonalon is átléthesse. De a határszéli rendőrkapitányság, rendőrkirendeltség, révkapitányság, révkirendeltség és a vámörség is bárhol bebocsáthatja indokolt esetben a külföldit.

Amidőn a külföldi a határállomáson az ország területére lép, a magyar határellenőrzőközeg az útlevelet átvizsgálja (valódisága, illetve hamisítatlan volta, az utazó személyazonossága, minden vonatkozású érvényessége stb. szempontjából) és ha rendben van, a külföldi tovább utazhat.

Az eddig elmondottak csak az általános tájékozást szolgálják, hogy mindezekről éppen tudomással bírjunk. A csendőrségi ellenőrzéssel kapcsolatos és a csendőrt közelebbről érintő további tennivalók csak ezután következnek.

A rendben talált útlevelet a határon a határellenőrző állomás közege bélyegzőlenyomattal látja el. Ez a lebélyegzés adja a csendőrnek az egyik legfontosabb támpontot a külföldi ellenőrzésénél, mert ebből látja meg a csendőr azt, amire az ellenőrzés során szüksége van. Ez a bélyegző tartalmazza: a határbelépő állomás elnevezését és helyét, a belépés idejét és napszakát. Itt van például a győri rendőrkapitányságnak és a hegyeshalmi rendőrkirendeltségnek ilyen lebélyegzése:

(Megemlítem itt, hogy ilyen határbelépési lebélyegzéseken a szorosán vett határszéli hatóságokon kívül a budapesti rendőrfőkapitányság, a győri, szegedi és nagykanizsai rendőrkapitányságok is szerepelnek, aminek az

a magyarázata, hogy ezeknek a közegei is teljesítenek útlevelvizsgálatot.)

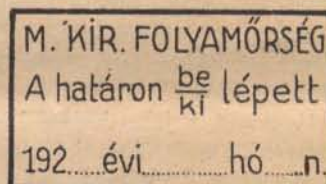
A következő két ábra a pinkamindszenti és szeged-alsóközponti vámörség belépési bélyegzőjének lenyomatát tünteti fel:

Ez pedig a budapesti hajóközpont révfőkapitányságának lebélyegzése (hajón beutazó külföldiek útlevelében található):

Régebben a folyamörség ilyen formájú bélyegzőt használt:

ez azonban már nincs érvényben, mert most minden határszerv bélyegzőjének nyolcszögletes alakja van.

Lássuk ezek után, mik a külföldit ellenőrző járőr teendői?

A járőrvezető elkéri az útlevelet s meggyőződik a név és fénykép után a személyazonosságról s hogy az útlevelben nincsenek-e hamisításra mutató változtatások. Azután a belépő-állomás előbb említett nyolcszögletes lebélyegzését keresi meg. Ez nincs mindig az útlevelnek használatba vett utolsó oldalán, hanem olykor az előző oldalak valamelyikén található, ahova a határellenőrző közeg sietségében ráütötte. Mivel egy útlevellel többször is lehet ide-oda utazni s így több mindenféle magyar és idegen vizum, határbelépési és egyéb lebélyegzés is lesz abban, ezért nagy figyelemmel kell az útlevelet átvizsgálni, hogy a helyes, a keresett, vagyis az érvényes *belépési* lebélyegzést megtaláljuk. Találhatunk olyan útlevelet is, amelyiknek ugyanazon az oldalán három ilyen lebélyegzés is van, amik közül esetleg nem a legelső, hanem a legfelül, vagy a közepén valahol elhelyezett lesz az, amelyik az utolsó beutazást tanúsítja; megtörténik, hogy fordítva ütik rá a bélyegzőt stb.

A csendőrnek rendszerint nem kell azzal törődnie, hogy az útlevel érvényes-e, olyan országból való-e, ahonnan kell, vagy nem kell vizum, van-e benne vizum vagy sem stb., mert mindazt ellenőrizte már a határközeg s hogy az útlevel ilyen vonatkozásokban is rendben van, azt éppen azzal tanúsította és igazolta, hogy a külföldinek a határon való bejövételt megengedte, vagyis az út-

levelet a szóbanlevő belépési lebélyegzéssel ellátta. Ha pedig egy útlevélből ez a lebélyegzés hiányzik, a külföldi nem jogszerű úton jött az országba s engedély nélkül tartózkodik itt, tehát elő kell vezetni (Szut. 310. pont, f) alpont). Azért mondom, hogy mindezeket a csendőrnek rendszerint nem kell ellenőriznie, de azért jó néha erre is figyelemmel lenni, elvégre a határellenőrző közeg is elnézhet valamit, hamisításról lehet szó stb.

A belépést igazoló lebélyegzésből megtudja a csendőr, hogy valóban létező határbelépő állomáson jött-e a külföldi az országba, tehát nem lehet-e hamisított lebélyegzésre gyanú; továbbá, hogy a határátlépés mikor (év, hó, nap, napszak) történt. Ennek a „mikor”-nak azért van különös jelentősége, mert a külföldit a szállásadója a belépéstől számított 24 órán belül a községházán, illetve a rendőrkapitányságon bejelenteni köteles. Hogy a bejelentés idejében megtörtént-e, azt a belépési bélyegzéből kell ellenőrizni.

Ha a külföldi a saját főbérleti lakásában vagy saját házában száll meg, a bejelentést személyesen kell megtennie.

A bejelentésre sárgaszínű bejelentőlap szolgál, melynek egyik szelvényét a szállásadó, egy másik szelvényét pedig a külföldi kapja. (A szelvény alakja és szövege a 12—1925. Csend. Közl. 95-ik oldalán látható.) Az ellenőrzés alkalmával tehát el kell kérni a külfölditől a bejelentést igazoló szelvényét is; a belépési lebélyegzés kelte és a szelvény kiállításának időpontja fogja megmutatni, hogy történt-e a bejelentésnél késedelem, vagy sem.

Ha a külföldi és szállásadója a bejelentőszelvényt a határátlépéstől számított 24 óra eltelté után nem tudja a járőrnek előmutatni, akkor is a Szut. 310. pont f) alpontjában előírt kötelesség hárul a csendőrré; mert a külföldi nem tett eleget a jelentkezési kötelezettségének, tehát elő kell vezetni. De fel kell jelenteni a szállásadót is, mert az ő mulasztása is kihágás.

Ezzel a megérkezés után való bejelentéssel a külföldi eleget tett a jelentkezési kötelezettségének is és most már a belépés napjától számított 3 hónapig nyugodtan maradhat az országban anélkül, hogy bármiféle további engedélyre vagy bejelentésre lenne szüksége. E három hónap alatt nemcsak ott tartózkodhatnak, ahol a bejelentés történt, hanem az ország bármelyik más városában vagy községében is, szintén minden további jelentkezés vagy bejelentés nélkül.

Lássunk egy példát. A Kiskőrös községben ellenőrzött külföldi útlevélben levő nyolcszögletes belépési lebélyegzés azt mutatja, hogy 1931. december 10-én, a harmadik napszakban Biharkeresztesnél lépte át a határt. Tehát 11-én 18 órakor a bejelentési szelvényének már meg kell lennie. Ha a három hónaptól csak 1—2 napig volt is Kiskőrösön — ahol bejelentették —, a többi időt pedig másutt, mondjuk Gyomán, vagy több más helyen tölti is, jelentkeznie többet sehol sem kell.

Határ- és vámörhatóságaink olyan államok vizummal nem rendelkező polgárainak is megadhatják az engedélyt az országba bejövételre, amely államokkal szemben vizumkötelezettség áll fenn, de kötelezik a külföldit a vizum utólagos megszerzésére. Ilyenkor az utólagos vi-

zum megszerzésére az alábbi bélyegzőnek az útlevélbe helyezése által kap a külföldi utasítást:

M. kir. Állami Rendőrség. Határszéli Kirendeltsége.	
.....naplótétel.	
Belépett.....	
Utólagos vizum megszerzése végett köteles a m. kir. Külügyminisztérium útlevél osztályánál	
Budapest(.....utca.....szám alatt) 24-48 órán belül jelentkezni.	
Biharkeresztes, 19..... hó.....	

Ebben az esetekben természetesen hiányozni fog az útlevélből a nyolcszögletes belépési lebélyegzés, mert hiszen ebből a fenti lebélyegzésből kitűnik a belépés helye és időpontja; az ellenőrzéshez a támpontokat tehát ilyenkor e vizumbeszerzésre vonatkozó lebélyegzés adataiból nyeri a csendőr.

A nemzetközi vagy egyéb vásárookra beutazó külföldi közönségnek rendszerint szintén nem kell a vizumot ott-hon előzetesen beszereznie, hanem csak utólag, itt Magyarországon. Ezért kiállítások vagy nemzetközi vásárok idejében gyakran előfordul, hogy az útlevélben a nyolcszögletes belépési lebélyegzés mellett ez a lebélyegzés olvasható:

Az utólagos vizumot 24 órán belül a vásárigazolványban megjelölt helyen és időben tartozik beszerezni.

Ha ilyen bélyegzőlenyomatot talál a csendőr az útlevélben, meg kell arról is győződnie, hogy a külföldi beszerezte-e az elrendelt helyen és időben az utólagos vizumot. Az utólagos vizum formáját és szövegét — amit Budapesten a külügyminisztérium adott —, az alábbi ábra mutatja:

MAGYAR KIRÁLYI KÜLÜGYMINISZTERIUM		FRANCIA SZÖVEG.
.....szám. illeték.....		
UTÓLAGOS VIZUM		
Láttam utólagosan Magyarországra való belépés alkalmával.		
BUDAPEST, 19..... AUG.....		

A várostromoknál a roham keresztülvitelére nézve a XVII. században többek közt a következő szabály is fennállott: „Ha rohamozunk, akkor az ember gyakran 3.000 embert rendel ki és tábornokokat, ezredeseket, kapitányt, zászlóst: tehát minden század elé egy magasabb és egy alacsonyabb rangú tisztet”.

Az utólagos vizummal ellátott útlevelek birtokosait is be kell jelenteni, nekik is rendelkezniök kell tehát be-

jelentő szelvényvel és szintén három hónapig tartózkodhatnak az országban.

A *beutazási* vizumtól meg kell különböztetni az *átutazási* vizumot. Az átutazási vizum ugyanis csak két-napi itt-tartózkodásra jogosítja fel a külföldit, aki köteles a határátlépéstől számított két napon belül az ország területén átutazni.

Az útlevelemben a határbelépési láttamozás mellett néha azt az utasítást is lehet olvasni, hogy „a külföldi a megérkezésétől számított 24 órán belül a tartózkodási helye elsőkörű rendőrhatalóságánál személyesen jelentkezni köteles”. Hogy ez a jelentkezés megtörtént, azt a külföldinek a csendőri ellenőrzéskor igazolni kell.

Azok a külföldiek, akik három hónapon túl kívánnak az országban maradni, e szándékukat a közigazgatási (rendőr-) hatóságnál be kell jelenteniök. S ha a hatóság a külföldi szándékát tudomásul veszi, az útlevelebe az alábbi szöveget vezeti (bélyegzi) be:

„Az ország területén 19.. évi ..... hó ...-ig való tartózkodást tudomásul vettem. Kalocsa, 19.. évi ..... hó ...-n.”

Ez a bejegyzés további háromhónapi, tehát most már — a határbelépéstől számítva — összesen hat hónapig tartó itt-tartózkodásra jogosítja fel a külföldit. Ebből ismét rá kell terelődnie figyelmünknek a határbelépési lebélyegzés napjának fontosságára, mert ebből a lebélyegzésből tudjuk megállapítani, hogy az első három hónap letelt-e már, vagy sem. Mert ha például az 1932 február 5-iki ellenőrzéskor azt látjuk az útlevelemből, hogy a határátlépés 1931 november 2-án történt, akkor az első három hónap 1932 február 2-án már letelt, a külföldi útlevelemből tehát már ki kell tűnnie, hogy a hatóság a további háromhónapi itt-tartózkodást is tudomásul vette; ha ez a bejegyzés nincs benne az útlevelemben, úgy ő maga engedély nélkül van itt (Szut. 310. pont f) alpont).

A határbelépési lebélyegzés napjától számított hat hónapon túl a külföldi csak lakhatási engedéllyel jogosult az országban tartózkodni. Ezt az engedélyt is a közigazgatási (rendőr-) hatóság adja, amit szintén az útlevelebe való bejegyzés, vagy bélyegző tanusít. A lakhatási engedély szövege az alábbi:

„... 19.. szám.

Kalocsa városban való lakhatást .....-ig engedélyezem.

Kalocsa, 19.. évi ..... hó ...-n.”

A hat hónap leteltének, illetve annak az időpontnak a megállapításánál, amikor a külföldinek a lakhatási engedélyt meg kell szereznie, megint csak a határátlépés napja irányadó. Ha hathónapi ittléte után a külföldi a lakhatási engedélyt nem tudja felmutatni, itt-tartózkodását megint engedély nélkül kell tekinteni (Szut. 310. pont f) alpont).

A további itt-tartózkodás jogosultságának elbírálásánál a lakhatási engedélyben feltüntetett időpont mértékadó.

A lakhatási engedélyben szereplő tartózkodási helyet azonban már állandó jellegűnek kell tekinteni. A külföldi nincs ugyan korlátozva abban, hogy ezt a helységet ideiglenesen elhagyja, de ha állandó tartózkodásra más községbe költözik át, ott az újonnan illetékes hatóságtól új lakhatási engedélyt kell szereznie.

A lakhatási engedély érvénye kiterjed a külföldivel közös háztartásban élő családtagokra is. (Például, ha a külföldi útlevele a felesége és egy gyermeke részére is szól, ha ittlétük alatt gyermekük született, ha itt nősült meg stb.)

Előfordulhat, hogy a külföldi útiokmányába a hatóság a következő szöveget jegyzi be:

„...szám. Útlevel = tulajdonosa csupán 19.. évi ..... hó ...ig maradhat Magyarországon. Kelet. Pecsét. Aláírás.”

Avagy az alábbi bejegyzést eszközli:

„...szám. Az eltávozási határidő ...szám alatt 19.. évi ..... hó ...ig van meghosszabbítva. Kelet. Pecsét. Aláírás.”

Ilyenkor természetesen nem a három vagy hat hónapra leszünk figyelemmel, hanem az itt-tartózkodás végső határnapjaként a hatóság részéről megállapított időpontot tekintjük.

Meg kell még említenem, hogy a tartózkodási engedély (3—6 hónapig) és a lakhatási engedély (hat hónapon túl) megszerzése végett a községekben tartózkodó külföldinek nem kell a főszolgabíró, illetve a rendőrkapitányúság székhelyére beutaznia, mert az engedély iránti kérelmet a községi előjáróság is átveszi. Ilyenkor a külföldi útlevelet és a szükséges egyéb okmányokat is az előjáróságnak adja át s onnan azokat a főszolgabíróhoz (rendőrhatalósághoz) továbbítják. Hogy azonban a külföldi ne maradjon minden igazoló irat és okmány nélkül, az iratok átvételéről „Elismervény”-t kap. Ez az „Elismervény” félféves nyomtatvány, a külföldi fényképével. A szöveg tartalmazza a nevet, állandó lakhelyet, a jelenlegi tartózkodási helyet Magyarországon, a becsatolt okmányok felsorolását, a hozzátartozók nevét, akikre az „Elismervény” hatálya kiterjed, annak felemlítését, hogy ez az „Elismervény” mely napig szolgál tartózkodási engedély gyanánt s végül az esetleges tilalmat, hogy a külföldi és családtagjai munkát nem vállalhatnak. Lejárt érvényű „Elismervény” esetében ugyancsak a Szut. 310. pont f) alpontja szerint kell eljárni.

Azoknak a külföldieknek, akik Magyarországon akarnak letelepedni, illetőleg akik huzamosabb ideig — évekig — szándékoznak itt-tartózkodni, a hatóságtól „lakhatási bizonylat”-ot kell szerezniök. (Nem szabad összetéveszteni az imént tárgyalt lakhatási engedéllyel!) A gyakorlatban csak azoknak áll érdekében a lakhatási bizonylat megszerzése, akik itt keresetszerűleg dolgozni, foglalkozást vagy munkát vállalni akarnak. Ennek oka a később elmondandók során nyer megvilágítást.

A lakhatási bizonylat keményebb papírral fedett kis könyvecske. Alakja és nagysága olyan, mint a mi vasúti arképes igazolványunké. Tartalmazza a tulajdonos fényképét, személyi adatait és hogy hol, milyen alkalmazásban van. (Például önálló asztalosmesterséget űzhet X. községben; vagy: apáca az x-i zárdában.)

A lakhatási bizonylat nemcsak azért érdekli a csendőrt, mert ezzel a külföldi az itt lakhatásának engedélyzését igazolja, hanem azért is, mert abból az is kitűnik, vajjon jogosult-e a külföldi Magyarországon munkát vagy foglalkozást vállalni.

Mínt hogy a rendelet elvi rendelkezése szerint külföldi Magyarországon munkát vagy foglalkozást csak akkor vállalhat, ha „Munkavállalási engedélye” van, ennek ellenőrzése terén is fontos tennivalói vannak az örsöknek és a járőröknek. A munkavállalási engedélyt rendszerint valamelyik szakminiszter, vagy a KEOKH adja, de az illetékes főszolgabíró, illetve rendőrkapitányúság is megadhatja. A „munkavállalási engedély” az előbbieken említett „Elismervény”-hez hasonló űrlap. Szövegéből kitűnik, hogy ki, hol, milyen minőségben és meddig nyerhet alkalmazást. A munkavállalási engedély nél-

kül keresetszerűleg dolgozó külföldi kihágást követ el, épúgy a munkaadó is, aki őt foglalkoztatja.

A „munkavállalási engedély” azonban csak akkor érvényes, ha a külföldinek lakhatási engedélye is van. Amidőn tehát egy külföldi ellenőrzések munkavállalási engedély kerül a csendőr kezébe, arról is meg kell győződnie, hogy az útlevélből kitűnik-e a külföldi itt lakhatásának engedélyezése. Ha azonban a külföldit lakhatási bizonylat jogosítja munkavállalásra, természetes, hogy még külön lakhatási engedélyt nem kell felmutatnia, mert a lakhatási bizonylat olyan okmány, amely a Magyarországon tartózkodás jogossága mellett azt is tanúsítja, hogy birtokosa részére a munkavállalást megengedték, vagy őt attól eltiltották-e?

Az ellenőrzésnél figyelemmel kell lenni arra a rendelkezésre is, hogy a munkavállalási engedély érvénytelené válik, ha a külföldi annak elnyerése után 3 hónapig vagy ennél több ideig távol volt az országból. Ilyenkor a munkavállalási engedély hatályát veszítettnek tekintendő s bevonandó, mert ha ez a külföldi a visszatérése után itt újból munkát vállalni (keresni) akarna, új munkavállalási engedélyt kell beszereznie.

Olyan külföldi ellenőrzése alkalmával, akinek munkavállalási engedélye van, meg kell győződni tehát arról, hogy az engedélyt mikor állította ki a hatóság s hogy a kiállítás napja óta a külföldi nem volt-e három hónapot meghaladó ideig távol Magyarországról. Ennek a körülménynek — a távollétnek — megállapíthatása céljából tudnunk kell, hogy — miként a határon való belépéskor a hatóságok „belépett” jelzésű nyolcszögletes bélyegzőt alkalmaznak, akként ugyanolyan bélyegzőlenyomat tünteti fel az útlevélben az országból való kilépés megtörténtét és annak idejét, csupán az itt az eltérés, hogy utóbbi esetekben „kilépett” jelzés szerepel a bélyegzőben. Ilyen kilépési bélyegzést mutat az alábbi ábra:

Kidomborodik ebből annak a szükségessége, hogy a munkavállalási engedélyt felmutató külföldi útlevelét alaposan át kell néznie a csendőrnek abból a szempontból, hogy a be- és kilépési bélyegzések milyen időpontokat mutatnak s hogy azokból megállapítható legyen, vajjon e téren nincs-e valami hiba.

Azokat a foglalkozási ágakat és munkaköröket, amelyek a külföldiek munkavállalási engedély nélkül is gyakorolhatnak és betölthetnek, az említett 200.000. számú rendelet 18. §-a sorolja fel.

Tömören összefoglalva a csendőr teendői a külföldiek ellenőrzésénél a következők:

1. Útlevél, fénykép nem hamisított-e?
2. A nyolcszögletes belépési (vagy utólagos vízum beszerzését elrendelő) bélyegzés megvan-e, s az valódi-e?
3. Mely napon történt a határátlépés?
4. A határátlépéskor esetleg elrendelt jelentkezés, vagy utólagos vízum beszerzése az előírt hatóságnál és idejében megtörtént-e?
5. 24 órán belül a bejelentés megtörtént-e (bejelentőlap szelvény)?
6. Ha a határátlépéstől számított három hónap letelt,

a hatónapig való itt-tartózkodást tudomásul vette-e a hatóság (bélyegző az útlevélben)?

7. Ha a belépéstől számított hat hónap eltelt, a további itt-lakást engedélyezte-e a hatóság (bélyegző az útlevélben, vagy lakhatási bizonylat)?

8. Nincse-e olyan bélyegzés az útlevélben amely az itt-tartózkodás határnapját feltünteti?

9. Vállalt-e itt a külföldi keresetszerű alkalmazást vagy munkát, ha igen?:

10. van-e munkavállalási engedélye (úrlap, lakhatási bizonylat)?

11. A munkavállalási engedély érvényben van-e (háromhavi távollét!)?

12. Ha a külföldi útlevelet nem tud felmutatni, van-e hatósági „Elismervény”-e?

Amelyik őrsparancsnok az itt leírtakat a rendelettel együtt elmagyarázza alárendeltjeinek, az nyugodt lehet, hogy egyik csendőre sem fogja az útlevelet és egyéb okmányokat tanácstalanul nézegetni, hanem hozzáértéssel keresi és találja meg bennük azt, amire neki szüksége van.

Kétségtelen azonban, hogy ennek a tárgynak az oktatását is megkönnyítené, ha szemléltető lehetne. Ezért a cél érdekében állana az őrsöket és az iskolákat — a vadász- és halászejegyekhez hasonlóan — útlevél- és egyéb hozzátartozó okmány- és iratmintákkal ellátni.

„Az országutak vándora ...”

(Megjegyzés „A csendőr és az autó” c. közleményhez.)

Írta: RENDŐR.

Nagy megértést, igazán dicséretreméltó elismerést, sok figyelemreméltó és megszívlelendő megjegyzést találhatunk a Csendőrségi Lapok ezévi 3. számában „A csendőr és az autó” címen megjelent közleményben.

A cikk tartalmának értékén nem csökkent semmit ez a rövid észrevétel, amit hozzá szeretnék fűzni. Kérem ehhez a szerző úrnak is a jóindulatú megértését.

Nem érintem a közleménynek az idegenforgalom fellendítését célzó, azt elősegítő irányzatát a csendőrségi szolgálattal, helyesebben szolgálatkészséggel kapcsolatban. A magyar csendőr valóban nagyon sokat javíthat a külföldi átutazók előtt a magyarokról táplált, bizony sokszor nem is valami hizelgő felfogáson. Ebben nagy segítőtársa lenne a megfelelő nyelvbéli készsége. (Legalább a német nyelvből nagy hasznát vehetjük a hétköznapi fogalmak ismeretének.)

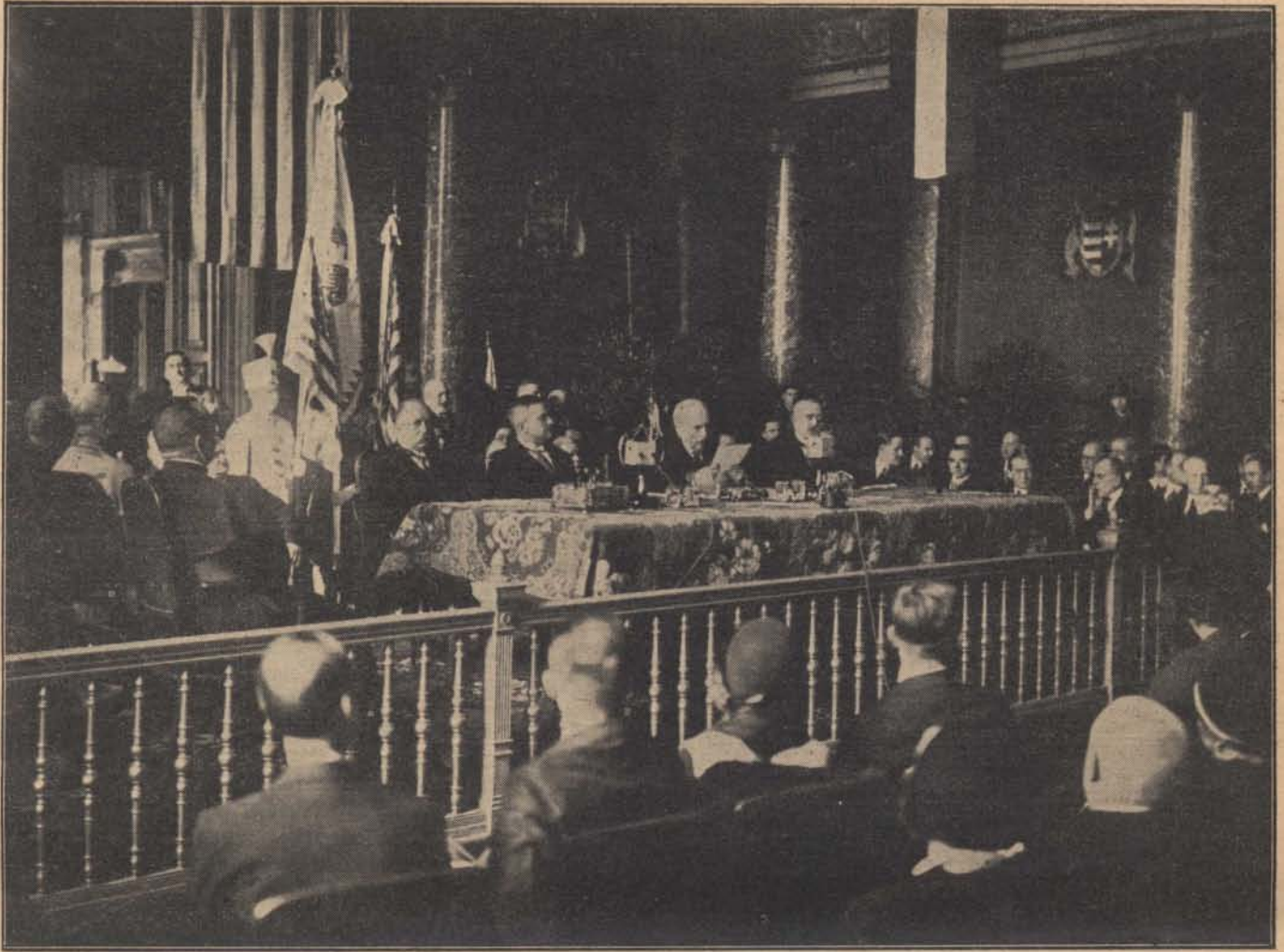
Nem maradhat azonban megjegyzés nélkül az autózvezetők magatartása. Nem teszek itt különbséget az úrvezető és a hivatásos gépkocsivezető között. Távol áll tőlem a gondolata is annak, hogy általánosságban bármely vezetőnek a magatartását bíráljam. Csak az említett közlemény ezirányú megállapításaihoz fűzök egy-két gondolatot.

Az igaz, hogy az autó jóbarát. Már t. i. az időnyereség és a nagyobb távolságok gyors legyőzése szempontjából. De a gyakorlat tapasztalatai szédítő sorozatát mutatják azoknak az eseteknek, ahol az autót a legnagyobb fokú jóindulattal sem emlegethetjük jóbarátként.

A köteles tisztelet kijár minden kocsivezetőnek, ha valóban „szerényen szolgálja a munkát és a gyors közlekedést.” Ezt a tiszteletet megkapja minden ilyen kocsivezető a csendőrségtől is. Meg is érdemli.

De vajjon beszélhetünk-e szerénységről, amikor például a jelen tapasztalataiból idézek egynéhány megtörtént esetet csak egyetlenegy város területén, határában — a keresztülvezető, nagyobbforgalmú ország-

Február 24-én a Tudományos Akadémia dísztermében ünnepelték Washington születésének 200. évfordulóját. Az ünnepi beszédet Berzeviczy Albert — az Akadémia elnöke — mondotta, tole balra: Roosevelt amerikai követ és Hegedüs Lóránt, jobbra: báró Perényi Zsigmond.

utakon, részben a város belső területén, de inkább a kevésbé lakott, külső, tanyás részeken — *tizenöt nap alatt*:

a) egy teherautóvezető — a név, a kocsitulajdonos lakhelye és személye maradjon figyelmen kívül — úgy borított bele egy kétfogatú gazdaszekeret a három méter mélységű útszéli árokba, hogy az árokban levő jégréteg az egyik ló súlya alatt beszakadt, a lovat a ránehezülő kocsi terhe lenyomta a jégréteg alá és a szerencsétlen jószág pár pillanat alatt megfulladt;

b) egy másik személyautóvezető — hogy úrvezető volt-e, azt ma még nem tudjuk — az előbb ismertetett eset útvonalán követlenül a baleset után elhaladva, a sérülteknek segítséget nem nyújtott;

c) utána néhány perccel egy másik, majd egy harmadik személyautó vezetője sem „vette észre”, hogy az úton egy felborult szekér, felfordult kapálódzó igavonóállat és egy szerencsétlen, alólkerült ember fekszik;

d) egy másik teherautóvezető ugyancsak egy kétlovas szekér két utasát úgy szédítette le kocsistól az útestre, hogy azóta is nyomják mindketten az ágyat (előbb a kórházat, most már a sajátjukat);

e) egy másik teherkocsivezető belehajt a leeresztett vasúti sorompó korlátjába, azt összetöri és amikor a síneken jár, akkor veszi csak észre, hogy vonat robog feléje; amelyet csak úgy tud kikerülni — milyen hirtelen megszállta a józanág —, ha a szembenfekvő, ugyancsak leeresztett másik vasúti sorompó korlátját is összetöri;

f) egy másik személyautó vezetője úgy rántja el hátulról egy szekér hátulját, hogy az ő kocsija is majdnem belefárol az úttest árkába — tehát lehetetlen, hogy nem vette észre a balesetet —, a tehetetlen gazdaember hatalmas ívben repül ki az úttestre, koponyatörést kap s ott a helyszínén meghal.

Elég a példából. Hirtelenében egy csokorra való komolyabb eset egyetlenegy vidéki városból két hét leforgása alatt. Azokat a kisebb felfordításokat, elütéseket, ahol csak enyhébb zúzódás, ijedtség vagy csak jelentéktelenebb anyagi károsodás zárta le a történeteket — nem is említem. Ilyen is volt legalább tíz-tizenöt a két hét alatt.

A statisztikai hivatal központi balesetnyilvántartása megadhatná a megbízható választ arra, hogy az ország más vidékein ugyanilyen sikerrel szerepeltek-e a gépkocsivezetők?

Ilyen adattömeeggel szemben, csak némi túlzással beszélhetünk nézetem szerint a gépkocsivezetők szerénységéről. De szomorú tapasztalatokat nyújtanak ezek az adatok a vezetők emberi gondolkodásmódjára is.

A felsorolt komoly esetekben egyetlen vezető sem jutott el az emberi belátásnak és megértésnek arra a minimális fokára, hogy szerencsétlenül járt embertársának segítséget nyújtson. Nem azért, mert nem szerzett tudomást a balesetről, hanem azért, mert félt attól, hogy felismerteti magát és nem lesz módjában kibujni tettének következményei alól. Pedig a következményeket

kiérdemelte mindegyik akkor, amikor minden emberi érzést levetkőzve otthagyja áldozatát az út árkában, az úttest porában vergődni, vérében, halálos sebeiben fet-rengeni.

Nem szívesen idézem újból a cikkíró úr kifejezését, de bizony a „száguöldő guillotine” fogalma ma is erősen él még a magyar közvéleményben és élni is fog mindaddig, amíg ilyen esetek sorozatosan fognak előfordulni.

Igaza van a cikkíró úrnak: a „mai kor autója csendesen, szinte hangtalanul” teljesíti hivatását. De csendesen és szinte hangtalanul halálos kimenetelű baleseteket is lehet, mondhatnám: szokásos okozni s ugyanígy el is lehet tűnni a színhelyről.

Ha majd eljutunk odáig, hogy mindez nem következetes sorozatossággal, nem szomorú törvényszerűséggel ismétlődik meg;

ha majd a közlekedési balesetek száma a minimumra visszaesik, egészen a vezető gondossága határáig;

ha majd a bármiféle okból és bárkinek hibájából bekövetkezett baleset sérültjét a sértetlenül maradt — akár ő legyen a vétkes, akár nem — azonnal gyámolításba veszi, neki segítséget nyújt, akkor majd beszélhetünk arról, hogy jóbarát lesz, „az országutak sebesen tovahátrahagyó vándora... az autóját!”

Úgy érzem, hogy ebben az ügyben ezzel a néhány megjegyzéssel tartoztam a tárgyilagosságnak.

Korszerű karhatalom.

Írta: RÉCZEY FERENC vkszt. százados.

A *Csendőrségi Lapok* folyó évi 3. számának vezércikkében ezt olvastam: „A csak kényszerült fukarsággal ellátott, csak a legnyugalmasabb békeidők mindennapos kis tennivalóira szánt és képessé tett, de rendkívüli feladatok megoldására sem anyagi, sem technikai készütségben nem tartott csendőrség olyan tökéletlen, mint a csak kéménytűzekre berendezkedett nagyvárosi tűzoltóság. Ha éveken s talán évtizedeken keresztül nincs szükség a csendőrség ilyen erőtartalmára, még mindig kisebb baj, mintha egyetlenegyszer hiányzik, amikor szükség lenne rá; az utolsó pillanatok kapkodása a tervszerű előrelátás felelősségét már sem nem pótolja, sem jóvá nem teszi.”

E szavak súlyos igazsága készített arra, hogy a modern csendőrségi karhatalom gondolatával foglalkozzam s erről való nézeteimet, egyelőre inkább csak a vezércikk alapgondolatának konkrétabb formába öntése s a téma felvetése végett, itt közöljem.

„A katonai karhatalmaknak az a rendeltetésük, hogy a polgári hatóságokat törvényes feladataik végrehajtásában, különösen pedig az állami és társadalmi rend és a közbiztonság fenntartására, illetőleg helyreállítására irányuló működésükben támogassák oly esetekben, amikor a polgári hatóságok rendelkezése alá tartozó rendészeti alakulatok erre a célra nem elegendők.”

Ezekkel a szavakkal vezet be az A—15. jelzésű szabályzat a karhatalom céljaira esetről-esetre összeállított honvédelmi alakulatok és egységek feladatkörét. Hozzáfüzi azt is még, hogy tágabb értelemben az elemi csapásoknál való segélynyújtást is karhatalmi szolgáltatásnak nevezzük.

Azokban a — szerencsére szörványos — esetekben, amikor a múltban karhatalmi kirendelésre sor került, az erre feljogosított közigazgatási (polgári) hatóság számára a helyőrségben állomásozó katonai alakulatokból állították össze a karhatalmakat. Rendes békeviszonyok

között a magasabb katonai parancsnokságok szakszerű előgondoskodás útján biztosítják a karhatalmak gyors összeállítását és menetbe helyezését. Nálunk az elmúlt évek eseményei közben időnként a csendőrség gyalog- és lovasalakulatait is több ízben igénybe vették karhatalmi célokra. Miután a csendőrségnek nagyobb helyőrségi állomásai csak kivételesen vannak, e karhatalmi egységek legénységét legtöbb esetben az őrsokról kellett összpontosítani. Ez nem szolgálta az ügy előnyét. A területileg szétszórt csendőrsők legénységének összevonása még a leggyorsabb végrehajtás mellett is elég hosszú időbe kerül; az együtt-tartás különleges elhelyezési és élelmezési többletköltséget okoz; — a létszámcsoökkentés következtében megkopasztott őrsökre pedig ennek következtében nem kis feladattöbblet hárul. De a helyben állomásozó legénységből összeállított alakulat sem felel meg sok esetben azoknak a követelményeknek, amelyek a karhatalmi alkalmazás előtt állanak. A katonai és a csendőrségi karhatalmakat is rendszeresen katonai szervezetek mintájára állítják össze. A karhatalmi szabályzat e tekintetben megkötő rendelkezéseket nem tartalmaz, csak általában jegyzi meg, hogy minden karhatalom olyan erős legyen, hogy feladata megoldását, valamint a fegyveres erő becsületét minden körülmények között biztosítsa. Az egységek felállításánál megjegyzi még a szabályzat, hogy karhatalmi célokra elsősorban a gyalogság, vagy más fegyvernem gyalogalakulatai jönnek tekintetbe, figyelemmel arra is, hogy lovasított egységek zárt helyiségekben többnyire nem tudnak feladatuknak megfelelni. Csak nyílt lázadómozgalmak esetén ajánlatos vegyes fegyvernemekből álló csapat egységeket alkotni, amelyek egy-egy puskásszázadból s ezekhez beosztott géppuskaszakaszokból, esetleg aknavetőosztagból vagy lövegszakaszokból és kis műszaki egységekből álljanak. Sem az egyéni felszerelésre, sem a karhatalmi egység részletesebb szervezetére több támpontot nem találunk, kivéve a 13. §-t, amely a kivonuló karhatalmi egység tábori felszerelésének könnyítéseit és a lőszerkiméretet tartalmazza.

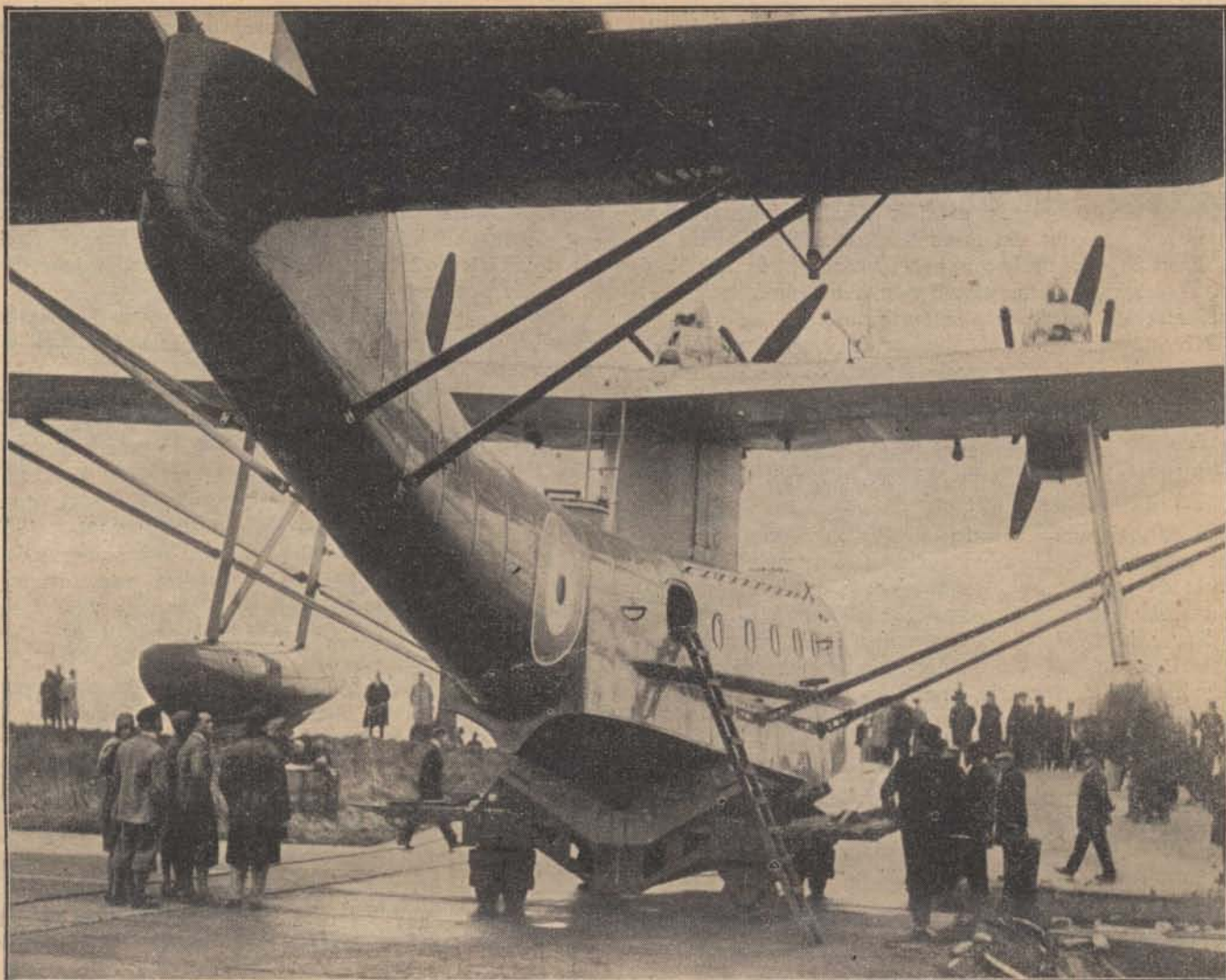
Ezek a határozványok újabban kiegészültek még gépkocsiknak és gépkocsizó harcsegregységeknek karhatalmi alakulatként való megszervezésével is.

Ha tekintetbe vesszük azokat a mozgalmakat és bomlasztó kísérleteket, amelyek ma világszerte a fennálló állami rend ellen irányulnak és eredményesen akarunk szembeszállni kitört, vagy kitörésre váró tömegmozgalmakkal, akkor a szervezés egyéb korszerű kérdései mellett karhatalmak tekintetében is tervszerűbben kell eljárunk. Nem szabad megfélemedeznünk arról, hogy sok tekintetben mások a katonai szervezés és mások a karhatalmi alakulatok iránt támasztott követelmények. A katonai szervezés a hadi tapasztalatok nyomdokain haladva, harcászati és technikai elgondolásoknak kíván eleget tenni. Merőben más azonban a karhatalom előtt álló feladat. Ha találunk is kapcsolatot, különösen utcai harcok tekintetében, a rendes harcjelzés és a karhatalmak harcjelzése között, mégsem járhatunk el a szervezésnél teljesen hasonló elvek szerint.

Korszerű karhatalmak szervezésénél azok a tapasztalatok lehetnek irányadók, amelyek az elmúlt évtizedben kisebb-nagyobb forradalmi mozgalmakból és polgárháborúkból leszármaztak. Csak örvendetesnek mondhatjuk, hogy ezek a tapasztalatok csaknem teljes egészükben külföldiek, de ne mentesítsen ez bennünket attól, hogy gyakorlatban nálunk is ne hasznosítsuk azokat.

Abból kell kiindulnunk, hogy tömegmozgalom elfojtására, illetve zavargók megfékezésére rendes körülmé-

Az angolok új, óriás repülőgépe, amely csapatszállításra és óriási tömegű bomba szállítására alkalmas.

nyek között az is elegendő, ha megfelelő fellépésű és megfelelő erejű karhatalom gyorsan a helyszínén terem. Ez egyik lényeges különbség a harcéri ellenfél és a lázongó tömegek között. Amaz mindenáron le akar számolni az ellenséggel, tehát harcot és összeütközést keres, zavargóknál ezzel ellentétben azt tapasztalhatjuk, hogy az ellenerő megjelenésekor, vagy csak a megjelenés puszta hírére a rendbontók legtöbb esetben menekülni akarnak és szétszóródnak, hogy kis csoportokban összeverődve más helyen kezdjenek újabb kísérleteket. Ha valahol erélyes és főleg gyors fellépésre van szükség, úgy a karhatalom beavatkozásánál kívánhatjuk ezt meg.

Másik lényeges eltérés a katonai szervezés és karhatalom szervezete között, hogy előbbi elsősorban a terepen lefolyó különféle harcselekményekre, vagyis elsősorban terepharcra képesít. Menetnek, nyugvásnak és harcnak az ellenségén kívül főleg terepokozta nehézségek állanak útjában. Más a helyzet azonban karhatalmi erők alkalmazásánál, ahol terepharcra csak kivételesen lehet számítani. Még az orosz polgárháborúk legvadabb összeütközései is városokban és helységekben, vagy ezek közvetlen közelében játszódtak le; az előnyomulások és visszavonulások a legjobban épített utak, de leginkább a vasútvonalak mentén folytak le. Forradalmi megmozdulásoknak és néptömegek zavargásainak igazi színtere az utca. Lakott telepeken, gyárüzemekben, bányáknál és egyéb benépesített helyeken, főleg azonban nagyvárosokban kerül sor karhatalmak alkalmazására. Az előrelátható

harcok is ennek folytán utcai és helység-harcok lehetnek. A karhatalmak mozgása és mozgatása jól épített utakon és utcákon szokott lejátszódni. Nem zárja ki azonban mindez természetesen azt sem, hogy a karhatalomnak utcai harcokon kívül, például lázadó csapatok üldözésénél, vagy egyébként terepharcot is kell folytatnia.

Nagy különbség van a harcéri ellenség és a karhatalommal szemben álló ellenfél: a tömeg között fegyelem, belső berendezkedés, szervezkedés, kiképzés és felszerelés tekintetében. Bármennyire céltudatosak legyenek is a különféle földalatti szervezetek, ha tömegeket kell harchoz mozgatniok, felszerelésük és fegyverzetük mindig csak rögtönzött lesz. Megfosztva minden utánpótlási lehetőségtől, nagyon csekély, vagy éppen semmi maradandó harcérték birtokában a zavargó tömeg többnyire csak egy-két összezapásra képes, amelyet az első komoly ellenerő rendszerint végleg leszerel. Korszerű karhatalmoknak tehát — ismétlem — éppen az legyen a feladatuk, hogy jelenlétük egymagában elegendő megelőző rendszabályt teremtsen e mozgalmak csirájában való elfojtására. Nem szabad ennél a humanisztikus szempontokat sem figyelmen kívül hagyni. A zavargók legnagyobb része félrevezetett, jelszavakkal elbódított ember. A tömegek indulatai — amint erre legutóbbi, a tömegpánikkal foglalkozó közleményemben reámutattam — rendkívül rugalmasak. Sok ember közös céllal lélektani tömeget képezhet, amelynek érzései robbanás-szerű kitérőkhöz vezetnek, jó és rossz értelemben egy-

aránt. A lélektani tömeget vezetők és jelszavak irányítják. De milyen gyorsan fokozódnak ezek az indulatok egészen a meggondolatlan cselekményekig, éppen olyan gyorsan vesztik alapjukat, ha a bajt gyökerében fogjuk meg és a zavargó tömeg vezetőit ártalmatlanná tesszük. Nyílt összeütközés esetén is a karhatalom alkalmazása elsősorban a vezetők ellen irányuljon, akiknek kézrekerítése után fegyveres erőszak alkalmazására esetleg nem is lesz szükség. Az erőszakos eszközöknél pedig fel kell használnunk azokat a harceszközöket és módokat, amelyeket zavargó tömegeknél nagyobb számú emberélet veszélyeztetése nélkül is alkalmazhatunk.

Nincs terem ebből az alkalomból, hogy karhatalmak harcéljárását és utcai harcok lefolytatását bővebben is tárgyaljam, de különben is, a Csendőrségi Lapok sok idevágó közleménye sok és gazdag támpontot és útmutatást ad erre. Foglalkozni kívánok azonban az előre-bocsátottak alapján a korszerű és *állandó* karhatalmi erő felállításával és szervezetével.

A külföld ezen a téren is jóval előbbre van. Az amerikai rendőrség karhatalmi osztagai, a német Schupo, a francia és belga mozgó karhatalom állandóan készenlétben tartott közbiztonsági egységekből áll.

Bár a külföldi példák azt mutatják, hogy az állandó karhatalmi szervezetek főképpen nagyobb városokban nyernek felállítást, mégis, speciális hazai viszonyainkra való tekintettel, nálunk ezt a csendőrségnél tartom megvalósítandónak. Indokolom ezt azzal, hogy a karhatalmi szolgálat ellátására szükséges kiképzéshez, felszereléshez és fegyverzethez végeredményben mégis csak katonai szervezettség szükséges, melyet csendőrségünknel készen kapunk. Az állandó karhatalmi egység katonai vezetést kíván, azt pedig egyébként kitűnő rendőrségünknel csak nehézkesen, vagy egyáltalában nem lehetne megoldani. De meg csendőrségünknek országosan elismert tekintélye is azt teszi valószínűvé, hogy tömegmozgalmak és zavargások esetén legtöbbször már a puszta megjelenésével is rendet fog teremteni.

Állandó karhatalmi egységek felállítását — az ország teherbíró képességének arányában — fokozatosan csendőrkerületenként gondolom kívánatosnak. Minden csendőrkerülethez egy-egy, az alábbiakban még részletesen kifejtendő „karhatalmi szakasz” tartoznék, amelynek rendes viszonyok között a kerület székhelyén kiképző, illetve továbbképző feladata volna, vagyis egy-egy tanalosztály feladatkörét is ellátná. Ezek alkothatnák a kiképző magot is, amely a csendőrsők ujoncait képezné ki. Bekapcsolhatók lennének a békehelyőrség őrszolgálatába, amit valamennyi katonai csapattest bizonyára örömmel üdvözlne. Reájuk hárulna az esetenként végrehajtandó vasútbiztosító szolgálat és részben a közlekedési csendőrség munkaköre is. Elláthatnák még a légi honvédelem feladatainak egy részét is. Hogy mindezen nem szorosan karhatalmi készenléti szolgálathoz tartozó feladatokból mennyi és mily mérvben valósítható meg, azt előre látni így, megfelelő tapasztalat híján nem lehet. Arra akarok csupán rámutatni, hogy az állandó karhatalmi egységeket nyugodt viszonyok között is kiválóan lehetne hasznosítani.

A vidéki karhatalmi szakaszokon kívül Budapesten egy önálló karhatalmi század kerülhetne felállításra. Elsőként ennek a századnak szervezetével kívánok foglalkozni, megtartva a katonai szervezésből mindazt, ami a karhatalom szempontjából szükséges és kiegészítve azzal, ami e különleges szolgálatnál kívánatos.

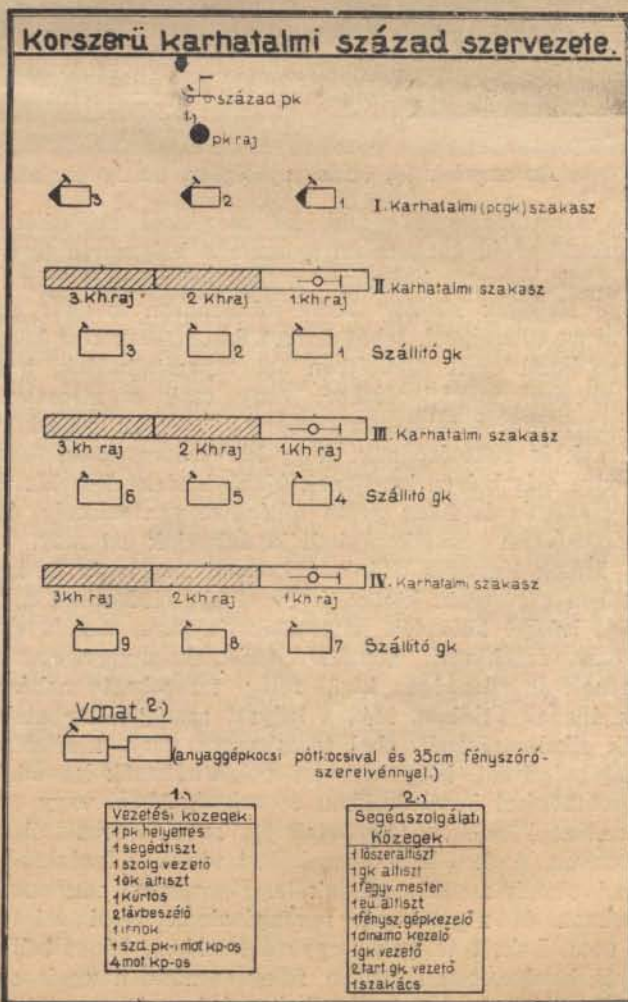
Fentebb reámutattam már arra, hogy a karhatalmi

beavatkozás sikerének főtényezője a gyorsaság. Maga az a lehetőség, hogy tekintélyes fegyveres erőt igen mozgékonyan, minden nagyobb körülményesség nélkül, gyorsan a szükséges helyre tudunk eltolni, — már elejét veheti a zavargásoknak. Számolni kell azonban azzal is, hogy nagyobb tömegmozgalmak esetén a század, hosszabb ideig teljesen magára hagyva, önállóan fog működni, valamint azzal is, hogy a helyzet igen gyakran kisebb-nagyobb kikülönítéseket tehet szükségessé. Ezeknél a kikülönített részeknél ugyancsak önálló fellépésre és működésre lesz szükség.

A mozgékonyaság mellett tehát úgy a karhatalmi századot magát, mint részeit is, messzemenően önállósítani kell.

E gyorsaság érdekében az alosztályt gépkocsiszállítással állítottam össze, melynél a különleges és csapatszállításra berendezett gépkocsik szervezetszerűen a századhoz, illetőleg az egyes karhatalmi rajokhoz tartoznak. Éppen ezért a gépkocsik igénybevételénél a szokványos katonai szállítástól eltérőleg valamivel bőkezübb voltam. Fontolóra vettem a lovasítást is, mint ahogy egyes külföldi államok állandó karhatalmi célokra lovasított egységekkel is rendelkeznek. Nem lehet azonban vitás, hogy egy főleg városi és utcai harcokra képesített és e harcok követelményei szerint motorizált század teljesítő-képesség és fellépés dolgában jóval értékesebb. Lovas karhatalomnak csak városoktól távolfekvő helyeken és fel nem fegyverzett tömeg ellen lehet esetleg még jelentősége.

Egy korszerű karhatalmi század ezek szerint a következőképpen alakulna:

Németek gyakorlatozása a Keleti-tenger partján.

A négy szakaszos karhatalmi század első szakasza három páncélgépkocsirajból álló páncélgépkocsiszakasz, további három szakasza pedig egyenként három gépkocsikon szállításra képesített karhatalmi rajból áll. A szakaszok mindegyike, sőt a rajok mindegyike is úgy szállítóeszközeinél, mint felszerelésénél fogva önálló alkalmazásra képesített. E nem homogén szervezés az egész század együttes alkalmazását, kikülönítés esetén pedig egyes egységek önálló megbízatását, vagy a századon belül tetszésszerű és a szükségnek megfelelő összeállítását teszi lehetővé. A rendes katonai szervezés általában idegenkedik géppuskás egységeknek puskásszázadokhoz való szervezetszerű beállításától, mert a terepharc nagy kiterjedése és változatos jellege nem igen engedi meg, hogy a századparancsnok a puskás egységek harcán felül még géppuskák harcát is önállóan vezesse. Közismert azonban a géppuskák félelmetes tekintélye a tömegek előtt. Mi sem áll tehát útjában annak, hogy e karhatalmi szolgálatra kiváltképpen alkalmas fegyvert ne használjuk fel. Azáltal pedig, hogy a géppuskákat nem együttesen, egy géppuskás szakaszba szervezve állítottam be, lehetővé válik az egyes géppuskával is megerősített karhatalmi szakaszok önálló alkalmazása.

A páncélgépkocsik szükségessége mellett nem kell sok indokot felhoznom. A páncélgépkocsi terepharcban a felderítés, karhatalmi szolgálatban pedig a gyorsan mozgó és ellenállhatatlan tüzerő kiváló eszköze. Tömegek szétszórásánál, megfutamodó csoportok üldözésé-

nél használható. A század menetbehelyezésekor pedig felderítésre és menetbiztosításra szükséges. A páncélgépkocsikat vagy önállóan, vagy az egyes karhatalmi szakaszokhoz, esetleg rajokhoz beosztva alkalmazhatjuk.

A századparancsnok parancsnoki rajában mindazon vezetési és segédszolgálati közegekkel rendelkezik, akikre karhatalom esetén előreláthatólag szüksége lesz. Miután karhatalom kirendelésekor a polgári közbiztonsági és közigazgatási szervekkel szoros együttműködés kívánatos, — a századparancsnok ezirányú elfoglaltságát megkönnyítendő, századparancsnokhelyettest is állítottam a szervezetbe. Ugyanez s a századparancsnoknak minden néven nevezendő írásbeli munka alól mentesítése indokolja a segédtiszt szerepét. Összekötő altiszt a jelentő motorkerékpárosok parancsnoka; utóbbiak az egyes szakaszokkal személyi összeköttetést tartanak fenn. A két fő távbeszélő (egyenként 1 távbeszélő állomással és 4 km vezetékkel) a szakaszokhoz beosztott távbeszélő emberekkel együtt egy távbeszélő állomáscsoportot alkot, amellyel a karhatalmi szolgálat céljaira kerekén 20 km-es körzetben 5 állomásból álló hievényezett vezetékes összeköttetés létesíthető.

KI TUDJA?

Mikor gyilkolták meg Erzsébet királynét? Ki volt a gyilkos?

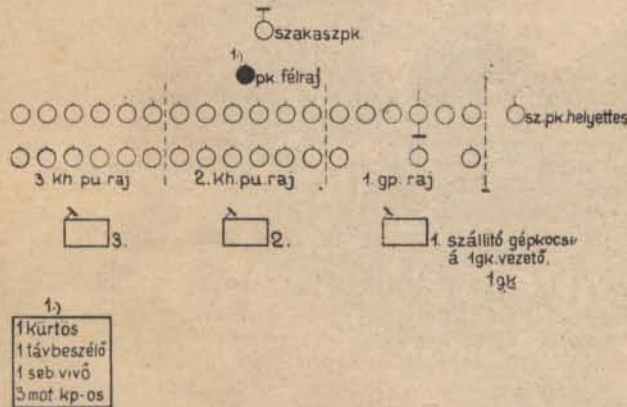

A segédszolgálati közegeknél a gépkocsimester feladata a szállító gépkocsik üzembiztonságának és kezelésének ellenőrzése. Az egészségügyi altiszt a szakaszok sebesültvivőivel együtt egy sebesültvivő járőrt képez.

A század karhatalmi szakaszainak második és harmadik rajai puskás rajokból állanak, amelyeknek mind-egyikéhez egy-egy csapatszállító gépkocsi tartozik. A szakaszokból rajonkénti, a rajokból járőrönkénti kiküldetések lehetségesek. A kiküldötött kis egységek közötti összeköttetést vagy a páncélgépkocsikkal, vagy a beosztott motorkerékpárokkal lehet fenntartani.

A karhatalmi szakaszok részletes szervezete a következő:

Karhatalmi szakasz szervezete.

A szakasz szervezésénél eltekintettem attól, hogy a szervezetszerület oda tartozó géppuskás rajon kívül golyószórós fegyvert is állítsak be. A szakaszon belül egy géppuska tűzereje karhatalmi alkalmazásra még tűzharc esetén is elegendő. Ezenfelül csak megfelelő felszerelésű és fellépésű puskásokra van szükség, akiknek föttevénye a felbujtók és vezetők elfogása lesz. (Az egyéni felszerelést alább ismertetem.) A parancsnoki félraj közegeinek feladatát elnevezésük mutatja. A szakaszparancsnok helyettese kiküldötött és páncélgépkocsival megerősített egységek parancsnokságát is átveheti. A szállító gépkocsik a karhatalmi rajok csapatkocsijai. Külön lőszerlépcső beállítása feleslegesnek látszik. Az alapjavadalmazáson felüli lőszerkiméret a szállító gépkocsikon, illetőleg az anyaggépkocsin továbbítható.

A karhatalmi szakasz összlétszáma ezek szerint 1 tiszt, 44 fő legénység, 1 géppuska és 3 szállító gépkocsi. A század állománya 7 tiszt, 162 fő legénység, 3 páncélgépkocsi, 3 géppuska, 9 szállító-, 1 anyaggépkocsi és egy 35 cm-es fényszórószerelvény. Utóbbi az esetleges éjjeli alkalmazást kívánja megkönnyíteni.

Az egyéni felszerelésben lehetőleg célszerűen egyesíteni kell a katonai és közbiztonsági felszerelést. Figyelemmel kell lennünk arra, hogy a karhatalom legénységét feleslegesen ne terheljük túl. Ezért elhagyhatjuk a tábortábori menetfelszerelésnél ezidőszent még használatos hátibörönd, vagy hátizsák használatát. A puskás karhatalmi rajok legénysége tehát csak töltényböröndöt, rajta szükség szerint koszorúba font köpenyt hordjon. A géppuskás raj legénységénél még tölténybörönd sem szükséges.

Az egyéni felszerelés ezek szerint emberenként:
puska szuronnal,
pisztoly (zsebben rejtve),

oldalfegyver helyett gumibot,
két pár önműködő kézibilincs,
két darab gázgránát,
egy mellre csatolható villanylámpa,
tölténybörönd,
sisak.

A géppuskás raj irányzójánál csak pisztoly és gumibot.

Lőszerkiméret: „karhatalmi alapjavadalmazás” puszkánként 80, pisztolyonként 25, géppuskánként 1000 lövés. Második javadalmazás a szállító-gépkocsikon, ugyanilyen kiméretben. Harmadik javadalmazás a század anyaggépkocsin. Az anyaggépkocsi lőszerkészleten és fényszóró szerelvénnyel felül szállít még: két hordágyat, sátorlapokat, világítópisztolyokat (színes töltényekkel jeladásra), tartalék gázgránátokat, tartalék fegyveralkatrészeket és hosszúnyelű műszaki szerszámokat. Úgy ennek a gépkocsinak, mint a szállító-gépkocsinak karosszériája és berendezése tehergépkocsi alvázon különleges megoldást kíván. A mozgókonyhák, vagy egyéb étkező berendezéseket elhagytam. A karhatalom alkalmazási körzetében erre mindig találhatunk kisegítő eszközöket, de különben is a század nagyon ritkán nyerne egy helyen együttes alkalmazást.

Az egyéni felszereléssel kapcsolatban még a következőket állapíthatjuk meg. A csendőrkalap régi hírneve arra készíti az embert, hogy karhatalmi alkalmazásnál is emellett maradjon. Mégis, tekintetbe kell vennünk, hogy különösen kiküldöttséknél egyes emberek és járőrök a tömeg részéről ködöröségeknek, vagy ütlegeléseknek is lehetnek kitéve. Ezért a sisak sem hiányozhatik. A gázgránát alkalmazása karhatalmi alkalmazásnál külföldön már igen jól bevált, mint végeredményben veszélytelen, de hatásos eszköz tömegek szétosztatásánál. Különböző könnyfakasztó és ingerlő gázokat ilyen esetben eredményesen használnak fel. Miután azonban a technika ezen a téren még csak kísérleti úton halad, különleges gázfúvó és gázlövő készülékek beállításától eltekintettem.

*

Jól tudom, hogy ezek a gondolatok a csendőrségnél nem teljesen újkeletűek. Számolok azzal is, hogy az effajta különleges szervezés meglehetősen költségkihatással jár, ami ma a kérdést esetleg időszertülné teheti. Mégis foglalkoznunk kell legalább elméletben ezekkel a tervekkel is, hogy a közbiztonság fenntartására irányuló szervezeteinket teljesítőképeség dolgában korszerűbbé tegyük.

A fenti elgondolás nem kíván merev, megkötő elveket felállítani. Az itt megadott keretek a viszonyoknak megfelelően szűkíthetők és tágíthatók. Ember- és anyagmegtakarítás érdekében hagytam el pl. a század szervezetéből a külön gépkocsizó (szállító) parancsnokságot is, mely azonban hosszabb gépkocsiszállításnál nem nélkülözhető.

Kívánatosnak tartanám, ha fejtegetéseimhez csendőrségi szakkörökből is hozzászólásokat kaphatnánk.

A zászlóaljkötelék közigazgatási tekintetben is csak a XVIII. században lépett életbe. Azeelőtt a harcban több századot, — rendszerint 1.500 embert — egyesítettek egy harccsoportba és ez a csoport felelt meg a későbbi zászlóalj fogalmának. Neve is a harcot kifejező spanyol „bataglia” szótól ered. Némelyek szerint a francia „la bataille” (a harc) szónak volna köze a zászlóalj „Battailon” nevéhez.

CSENDŐR LEKSZIKON.

39. Kérdés. *A gyanúsított régi haragosa a sértettnek. Úgy áll rajta bosszút, hogy a sértett búzászsákjai közé csempész egy saját neve kezdőbetűivel ellátott búzászsákot, azután feljelenti őt a csendőrörson, 1/2 kg búza ellopása miatt. Hamis vád fennforog-e?*

Válasz. 1/2 kg búza ellopása a Bn. 51. §-ába ütköző kihágás tulajdon ellen. Ez főmagánvád tárgya. A gyanúsítottnak a csendőrség előtt tett magánindítványa a hatóság előtt vádolás fogalmát kimeríti s így a hamis vád vétségének tényálladéka létrejött. Kérdés csak az lehet, hogy a cselekmény hivatalból üldözendő-e vagy magánindítványra, mert a hamis vád hivatalból csak akkor üldözendő, ha a büntetőeljárás a vádolt ellen megindul.

A bírói gyakorlat úgy értelmezi a bűnvádi eljárás megindulását, hogy az megindítottnak tekintendő akkor is, ha a nyomozás a feljelentett személye ellen irányult s gyanúsítottként ki is kérdezték.

Ha tehát az örs a feljelentés tárgyában nyomozást folytatott, kihallgatva a gyanúsítottat, a hamis vád hivatalból üldözendő. Ha azonban az örs a magánindítványt csak átvette és a járásbíróshoz továbbította, a bűnvádi eljárás megindítottnak csak akkor tekinthető, amikor a járásbírósa a gyanúsított ellen tárgyalást tűzött ki.

40. Kérdés. *A gyanúsított kérvényt szerkeszt több községbeli lakos nevében. Ebben arra kéri a vármegye alispánját, hogy a községben szervezett második bába állásának betöltését rendeljék el. Mily büncselekményt követett el a gyanúsított, ha ezt a kérvényt az alispánhoz benyújtva, a kérvényre több községbeli lakos nevét ráhamisította. A gyanúsított cselekményének indítókául az véleményezhető, hogy felesége állástalan bába s így az állás betöltésének elrendelésekor a pályázók közé tartozott volna.*

Válasz. Más nevében valamely hatósághoz hamis aláírással kérvényt intézni általában a Btk. 400. §-ának 1. bekezdésébe ütköző közokirathamisítás vétsége.

A kérvényt ugyanis beiktatják az illető hatóság iktatókönyvébe. Ez az iktatókönyv közokirat, amely tanúsítja a kérvény megérkezésének időpontját, tárgyát s a benyújtó nevét. A hamisított aláírás kérvényt folytán tehát tartalmilag hamis közokirat keletkezett. Ez a tartalmilag hamis közokirat a közokiratok megbízhatóságának általános érdekét sérti, tehát közjogi sérelmet foglal magában, de sértheti azok magánérdekét is, akiknek nevét hamisították, például bélyegilletékekért való felelősség esetén. Minden okirathamisításnak büntetőjogi kelléke a jogsérelem okozása vagy ilyennek lehetősége.

41. Kérdés. *Egy községgé szervezett bányatelepen jogában áll-e a bányatársulat vezetőségének eltávolítani a községi piacról egy kereskedőt, akinek iparigazolványa van? Törvényes alapja van-e a községi előljáróság ama kérdésnek, hogy a kereskedő eltávolításában a járőr a bányatársulat embereinek segédkezzék?*

Válasz. Mindenekelőtt megjegyzendő, hogy a községi előljáróságoknak hatásköre az 1886:XXI. t.-c. értelmében a piaci és vásárrendészet gyakorlására nem terjed ki. Minden e szakba vágó kérdés eldöntése a rendőri hatóság (főszolgabíró) hatáskörébe tartozik. Piaci és vásárrendészeti tennivalókat tehát magánosok még kevésbé végezhetnek. Ha tehát a csendőrhöz a főszolgabírón kívül más hatóság fordul, piaci vagy vásári rendészeti ügyben karhatalmi segédletért, azt a csendőrnek meg kell tagadnia.

Egyébként a hetivásárokon a helybeli iparosnak, kereskedőnek joga van árusítani. Innen csak az elsőfokú rendőri hatóság tilthatja ki. Ha van a törvényhatóságnak erre vonatkozó szabályrendelete, az tartalmazhat olyan rendelkezést,

hogy nem helybenlakó iparosok is árusíthatnak a hetivásáron.

A hetivásárok tartását a mai jog szerint a kereskedelemügyi miniszter engedélyezi. A helypénzszedés joga is ezen a miniszteri engedélyen alapszik.

42. Kérdés. *Könnyű testi sértés vétsége esetén kötele-e a járőr őrizetbevenni a zsebkést vagy más tárgyat, amellyel a büncselekményt elkövették, tekintve, hogy ez a büncselekmény főmagánvád tárgya?*

Válasz. Ha a csendőr a Szut. 400. pontjának 1. bekezdése értelmében nyomozó cselekményt a nála feljelentett főmagánvádra üldözendő büncselekmény tárgyában nem végez, nem köteles a bűnlekek őrizetbevételéről gondoskodni, mert a nyomozás tárgyában ily esetben a járásbírósa, illetőleg az ítékezésre hivatott bíróság rendelkezik. Ha azonban a Szut. idézett pontjainak 2. bekezdése értelmében a csendőr nyomozást folytat, köteles a bűnlekek őrizetbevételéről is gondoskodni.

Ha a csendőr úgy látja, hogy a bűnlekek őrizetbe vétele az ügy sorsára fontos és a késelem veszéllyel jár, bármelyik esetben is jogosult a bűnlekek megszerzéséről is gondoskodni, ebben őt a Szut. nem gátolja.

A csendőri szolgálat pontossága és szakszerűsége, tehát a Szut. szelleme egyébként azt kívánja, hogy oly esetben, amikor a könnyű testi sértést az emberi élet kioltására alkalmas eszközzel követték el, a csendőr tegye mindig nyomozás tárgyává az esetet, a bűnlekeket vegye őrizetbe, mert itt az eset súlyosabb minősítése nincs kizárva (pl. szándékos emberölés kísérlete).

43. Kérdés. *Valaki az országúton egy 80 P értékű telkabátot talál. Adadja egy felnőt férfirokonának, hogy vigye be a községi előljáróságnak, mert ő erre fontos elfoglaltsága miatt nem ér rá. A rokon azonban nem viszi be a kabátot az előljárósághoz, hanem magának megtartja és értékesíti. Mi az eset büntetőjogi megtétele?*

Válasz. A rokon a rábizott idegen ingó dologgal, mint sajátjával jogtalanul rendelkezett, tehát sikkasztást követett el. A kabát tulajdosa büncselekmény gyanújával nem illethető, mert jóhiszeműsége kétségtelen s a törvény nem kötelez senkit arra, hogy a talált dolgot személyesen adja át a hatóságnak. Elég, ha a jó családapa gondosságát fejt ki a talált dolognak a hatósághoz juttatása érdekében.

44. Kérdés. *A sértett közös lakásban lakik leányával, vejevel és menyével, de egyébként önálló háztartást visz. Egy alkalommal menyé ellop a sértett bezárt ládjából, lopott kulcs felhasználásával, 70 P-t. Magánindítvány alapján üldözendő-e ez a lopás, s ha a sértett nem tesz magánindítványt, kell-e s mely hatósághoz jelentést tenni a nyomozás eredményéről?*

Válasz. Az elkövetett büncselekmény a Btk. 333. §-ába ütköző, a 336. §. 4. és 8. pontja szerint minősülő lopás büntette. A lopás hivatalból üldözendő, mert az anyós és menyé egymással nincsenek rokonsági (csak sógorsági) viszonyban s nem is élnek egymással közös háztartásban, tehát a Btk. 342. §-a nem alkalmazható.

A nyomozásnál természetesen világosan meg kell állapítani, miben áll a házközösségi viszony, mert az egy házban lakás még nem házközösség. Az egy lakásban lakás sem házközösség, ha egyébként az illetők teljesen elkülönült háztartás keretében élnek.

Általában megjegyezzük, hogy indítványi lopás esetén is, ha a magánindítványra jogosult magánindítványt tenni nem akar, a nyomozás adatait az illetékes járásbírósnak vagy kir. ügyésznek be kell jelenteni. Sohasem tekinthető ugyanis kizártnak, hogy a csendőr minősítésétől eltérőleg, az esetet hivatalból üldözendőnek minősítik.

45. Kérdés. *A vadászatra nem jogosult gyanúsított, egyébként nem tilalmi időben, a határban pusztá kézzel megfog egy szárkúpa rejtőzött fácánt. Megöli és lakására viszi. Mily büntetendő cselekményt követett el?*

Válasz. A cselekmény az egyszerű orvvadászat esete, amely az 1883:XX. t.-c. 26. §-ába ütköző kihágás. Kérdés csak az, hogy a fácánnak pusztá kézzel elfogása vadászatnak tekintendő-e, mert a kihágás létrejöttéhez az szükséges,

KI TUDJA?

Melyik a föld legészakibb városa? Hol fekszik?

hogyan a jogosulatlan egyén „vadásszék”, azaz oly cselekményt vigyen végbe, amely kimeríti a vadászat fogalmát. Régebben a gyakorlat e kérdésben ingadozó volt s a vadnak pusztá kézzel elfogását nem tekintették az orvvadászat szempontjából vadászatnak, ma azonban már uralkodó magyarázat, hogy az ilyen cselekmény, ha a vad elutalajdonításának szándéka is fennforog, a vadászat fogalmát kimeríti.

46. Kérdés. A gyanúsított férfi viszonyt folytat a nála szolgálatban lévő hajadonnal. A hajadon menyasszony lesz és a gyanúsított szolgálatából kilép. A gyanúsított ekkor azzal a fenyegetéssel bírja a nőt a viszony folytatására, hogy ellenkező esetben felfedi a multat a vőlegény és a nő családja előtt. Büntetendő cselekményt követett-e el a gyanúsított?

Válasz. Bármily erkölestelen, aljas és férfiatlan is az ilyen cselekmény, a Btk.-be nem ütközik. A férfi által használt fenyegetés ugyanis nem olyan, amely elvileg alkalmas lenne a nő komoly ellenállásának legyőzésére. Bár nem szükséges olymértvű fenyegetés a nemi erőszakhoz, mint aminőt a Btk. 347. §-a a rablás létrejöttéhez megkíván, mégis súlyosabb jellegű fenyegetésre van szükség, mint amilyent értünk általában a fenyegetés közönséges jogi fogalmán. Adott esetben érthető ugyan, hogy az olyan természetű fenyegetés, mint amilyent a kérdés tárgyal, a kívánt eredményt létrehozza, ámde mégsem zárkozhattunk el annak megállapításától, hogy az ilyen esetben a nő részéről bizonyos jellembeli és erkölcsi erő kifejtésével a gyanúsított célzata meghiúsítható. Sajnálatos példája ez az eset különben annak, hogy a lejtőn megállni nehéz, sokszor lehetetlen, mert a nő büntetőjogi védelem esetén cseberből vederbe jutna, hiszen ilymódon éppen az a veszedelem fenyegetné, amelyet elkerülni vél a gyanúsítottak való engedelmeskedéssel.

47. Kérdés. A gyanúsított kocsiával az országúton halad. Egy löhéres föld mellett megáll s az esti szürkület leple alatt a löhéres földre megy, mintegy 100 lépényire az országúttól átnyalából egy petrencét s el akarja vinni. A közelben álló mezőn azonban ebben a pillanatban rákiált, mire a gyanúsított anélkül, hogy a petrencét vagy annak egy részét helyéből elmozdította volna, eltávozik. Mily büncselekményt követett el a gyanúsított?

Válasz. A gyanúsított az 1894:XII. t.-c. 93. §-ának a) pontjába ütköző mezőrendőri kihágás elkövetését kísérlete meg, ami nem büntethető, mert a kihágás kísérlete a Kbt. 26. §-a alapján nem esik büntetés alá, a mezőrendőrségi törvény pedig ettől eltérő rendelkezést nem tartalmaz.

Szó lehetne ugyan az idézett törvény 95. §-ának f) pontjába ütköző mezőrendőri kihágásról, amelyet a gyanúsított azzal követett el, hogy jogosulatlanul ment idegen területre. E kihágás létrejöttéhez azonban az szükséges, hogy az illető jogtalan cselekményét figyelemzetés ellenére ne hagyja abba. A gyanúsított azonban a csősz figyelemzetésére nyomban távozván, ez a kihágás sem róható terhére.

48. Kérdés. A gyanúsított rablás szándékával a sértett a földre teperi, majd rátérdelve, zsebeit kikutatja. A sértettnél azonban sem pénz, sem értéktárgy nem volt s így a gyanúsított szándéka meghiúsult. Rablás kísérlete fennforog-e ily esetben is?

Válasz. Igen, fennforog, mert a rablás véghezvitele a gyanúsított akaratán kívül álló abból az okból hiúsult meg, hogy a sértettnél nem volt pénz vagy más értéktárgy. Ez a véletlenség nem esik oly mértékben a gyanúsított javára, hogy a rablást eleve tárgyilag lehetetlennek tekintsük s felmentsük őt a rablás egyik lényeges tényelemének, az erőszaknak bünvádi felelősségétől, hanem igenis, felelnie kell azért a cselekményért, amelyet valóban elkövetett. Ez pedig a rablás végrehajtásának megkezdése.

49. Kérdés. A gyanúsított a községi szolgálatban álló, feleskettét éjjeliőrre azért, mert az őt utcai csendzavarás miatt rendre intette, szidalmazza és megöléssel fenyegeti. Hatósági közegnek tekintendő-e az éjjeliőr?

Válasz. Minthogy az 1914:XL. t.-c. 5. §-a a közzolgálatra rendelt polgári őröket a Btk. szempontjából hatósági közegeknek tekintti, a gyanúsított az idézett törvény 4. §-ának 2. bekezdése alapján, hatósági közeg ellen elkövetett erőszak vétsége miatt bünvádi felelősséggel tartozik.

50. Kérdés. Becsületsértés vétsége esetén elfogható-e az a gyanúsított, akinek állandó tartózkodóhelye és rendes foglalkozása nincsen? Ha ugyanazt a gyanúsítottat a Kbt. 66. §-ába ütköző koldulás kihágásának gyanúja is terheli, mely hatóságnak kell átadni elfogás esetén?

Válasz. A becsületsértés főmagánvádra üldözhető cselekmény, amelynek nyomozásába a Szut. 400. pontja értelmében a csendőrnek nem okvetlenül szükséges befolynia. Ha azonban mégis megindítja a nyomozást oly egyénnel szemben, akinek rendes foglalkozása és állandó tartózkodóhelye nincsen, tehát csavargónak tekinthető egyénnel szemben felmerül az 1913:XXI. t.-c. 1. §-ába ütköző közveszélyes munkakerülés kihágásának vagy 2. és 3. §-ába ütköző vétségének nyomatókos gyanúja is. Elesik tehát az a kérdés, hogy főmagánvádra üldözendő, pénzbüntetéssel büntetendő vétség miatt el kell-e fogni valakit vagy sem, mert a Szut. 312. D. 23. pontja értelmében az ilyen egyént feltétlenül el kell fogni.

Ha tehát a becsületsértés vétségével gyanúsított egyén elfogása ilymódon nyilvánvaló szolgálati kötelezettséggé válik, az 1913:XXI. t.-c. 1. §-a esetén a közigazgatási hatóságnak kell őt átadni, mert az ily egyénnel szemben a kihágási eljárásan kívül egyéb közigazgatási hatáskörbe tartozó hivatalos tennivalók szüksége is fennforog (kiutasítás, kiltítás foganatosítása). Célszerűbb tehát ily esetben a becsületsértés vétsége miatt előterjesztett magánindítványt a gyanúsított átadása nélkül juttatni el a járásbíróshoz.

Ha a gyanúsítottat az 1913:XXI. t.-c. 2. vagy 3. §-aiba ütköző közveszélyes munkakerülés alapos gyanúja terheli (ez az eset akkor is, ha egyúttal a koldulás kihágásának gyanúja is), a feljelentést a járásbíróshoz kell megtenni és a gyanúsítottat is itt kell átadni, mert a közveszélyes munkakerülésnek vétsége esetei a járásbíróshoz tartoznak.

51. Kérdés. A gyanúsított külföldi állampolgár lopás büntetést követte el, amely után hazájába távozott. Az őrsre érkezett feljelentés esetén mily eljárás kell követni a nyomozás megindítása, különösen a gyanúsított kikérdezése szempontjából?

Válasz. A külföldre szökött vagy eltávozott gyanúsított kikérdezésének kérdésével a csendőrnek nem kell foglalkoznia. Ez, a tárgyi nehézségtől eltekintve, sokszor bonyolult eljárási jogi kérdéssel függ össze, tehát a csendőr eleget tesz köteletségének, ha a külföldre távozás tényét megállapítván, a feljelentést az illetékes kir. ügyészséghez juttatja el s arra bizza a további lépések megtételét. Természetesen a gyanúsított kikérdezésén kívüleső egyéb nyomozási cselekményeket, amelyeknek akadálya nincsen, el kell végeznie.

Ugyancsak az illetékes hatóságra (bíróshoz) kell bízni a gyanúsított kikérdezésének és elfogásának (kiadatásának), valamint az idegen állam területén szükségesnek tartott nyomozócselekményeknek kérdését akkor is, ha büncselekményt elkövető magyar állampolgár távozott külföldre, mert itt éppen oly bonyolult eljárási jogi kérdések merülhetnek fel, mint az előbbi esetben.

52. Kérdés. A cigányok vándoripari és házalási engedélyt szabályozó kereskedelemügyi miniszteri körrendelet értelmében az engedély csak annak a vármegyei törvényhatóságnak területére adható ki, amelynek területén az illetőknek rendes lakhelyük van. Egyes hatóságok azonban a rendes lakhely fogalmát szabadelvéven értelmezték, rendes lakhelynek minősítik azt a helyet is, ahová a cigány munkavállalás végett megérkezett, holott tulajdonképpen más törvényhatóság területéről való. Jogában áll-e a csendőrnek a körrendelet téves értelmezésével letelepedett cigányokat őrizetbe venni s illetőségi helyükre, illetőleg illetékes munkaterületükre való továbbítás végett a közigazgatási hatósághoz elővezetni?

Válasz. Nincs jogában, mert a csendőr nem bírálhatja felül annak a hatóságnak ténykedését, amelynek az ilyen engedélyvel kiadására hatásköre van. A csendőr véleménye helytálló lehet, a hatósági intézkedés ellenkezik az érvényben levő jogszabály betűjével vagy szellemével, de a csendőr nem hivatott ilyesmiről véleményt nyilvánítani, annál kevésbé saját véleményéhez képest a hatóság döntésével ellenkezőleg eljárni.

Az életben nincs számunkra igazi középster az aljaság és nagyság között. Vagy mindennap meg kell hajolnunk nemtelen kompromisszumok alacsony színvonalán, vagy tragikusan el kell pusztulnunk a feneketlen szakadékokban.

H. G. WELLS.

53. Kérdés. Az iparban, valamint némely más vállalatban foglalkoztatott gyermekek, fiatalok és nők védelméről szóló 1928. V. t.-c. 33. §-a értelmében az illetékes miniszter bizonyos vállalatok, üzemek és foglalkozások tekintetében elrendelheti, hogy azoknak helyiségeibe a törvényben foglalt rendelkezések megtartásának ellenőrzése végett az illetékes hatóság közegei közül csak tisztviselő léphessen be, altiszt és legénységhez tartozó személy csak akkor, ha erre való jogosultságot az illetékes hatóság felhatalmazásával írásban igazolja. Életbelépett-e ilyen irányú rendelkezés s ha igen, mily vállalatokra, üzemekre és foglalkozásokra vonatkozik?

Válasz. Az idézett törvény értelmében az ellenőrző tevékenységet általában az iparhatóságok, továbbá a vasúti és hajózási főfelügyelőség, a postaigazgatóságok, bányakapitányságok, végső fokon pedig a kereskedelmi és pénzügyminiszter gyakorolják. Ipari és gyári üzemekben az ellenőrzés az iparfelügyelő közreműködésével történik.

Az illetékes miniszter külön megbízatása alapján gyakorolhatja csak a csendőrség az ellenőrzést.

Amint ebből látható, a törvény végrehajtásával kapcsolatos ellenőrző tevékenység a csendőrséget általában nem terheli. Nem is tudunk oly rendelkezésről, amely az ellenőrzést a rendőrhatalomra bízta volna, olyan rendelkezésről sem, amelynek értelmében a kérdésben jelzett kivételes elbírás egyes vállalatokra és üzemekre nézve megállapított volna.

54. Kérdés. Hová kell feljelentést tenni olyan vadászati kihágás miatt, amely egyúttal jövedéki kihágást is képez?

Válasz. Az 1883. évi XX. t.-c. a vadászatról összefügg az 5007—1924. P. M. 1924. számú és a vadászjegyek és fegyverigazolványokról szóló körrendelettel. E törvényben és e rendeletben találjuk részletesen felsorolva a vadászattal kapcsolatosan elkövethető kihágásokat.

Az idézett törvény 26—32. §-ai tárgyalják a szoros értelemben vett vadászati kihágásokat, míg az idézett körrendelet (14—24. Cs. K.) 22. §-ában találhatók fel az ún. vadásztjévedéki kihágások tényálladékanak meghatározásai. A fenti körrendelet 23. §-ában körvonalazott esetben az adócsalás vétsége is elkövethető a vadászattal kapcsolatosan.

Egyes örsök a vadászati kihágásokról szóló feljelentéseiket kizárólag az I. fokú rendőrhatalomhoz intézik, nem tévén különbséget a szoros értelemben vett vadászati és a vadásztjévedéki kihágás között. Ez az eljárás nemcsak téves és célszerűtlen, hanem az állam pénzügyi érdekeit is sértheti.

Az 5007/924. P. M. körrendelet 24. §-a szabályozza a hátsó kör kérdését a körrendelet 22. §-ában felsorolt vadászati jövedéki kihágásokra nézve. Az első bekezdés kimondja, hogy a 22. §-ban felsoroltak közvetlenül a község előjárósága útján a pénzügyigazgatósághoz jelentendők fel. Az ott felsorolt esetekről szerkesztett feljelentést tehát nem az I. fokú rendőrhatalomhoz kell betérjeszteni, hanem az elkövetési helyre illetékes pénzügyigazgatósághoz.

Ezen körrendelet 24. §-ának betartása azért is helyes és célszerűbb, mert a jelentő csendőrijárőr tagjai a kiszabott bírságból való részesedéshez gyorsabban hozzájuthatnak, mert a nem illetékes hatósághoz való feljelentés esetén keletkező iratvándorlás az ügyet elhúzza.

Ki kell emelnünk a körrendelet 22. §-a 3. bekezdésének ama rendelkezését, hogy oly esetben, ha a vadászó személy a vadászat ellenőrzésére hivatottak (21. §.) felhívásának fegyvere alkalmazásával, esetleg azzal való fenyegetéssel mellett állt ellent, avagy ezen egyénekkel szemben a Btkv. más rendelkezéseibe ütköző cselekményt követett el (veszélyes fenyegetés, testi sértés, hatósági közeg elleni erőszak stb.), úgy a nyomozó járőr a pénzügyigazgatósághoz vadászati jövedéki kihágás címén tett feljelentésen kívül az illetékes járásbíróhoz, vagy kir. ügyészséghez külön teszi meg feljelentését (tényvizslatát) az elkövetett cselekményekért, miként azt a Szut. 460. pontja előírja.

Ha a vadászó személy a többször idézett körrendelet 22. §. c) és d) pontjaiban felsorolt kihágások valamelyikét elkövette s azért már egy ízben büntetve volt s a büntetőhatározat keltétől számított 3 éven belül a c) és d) pontban felsorolt cselekmények valamelyikét újból elkövette, úgy az illető adócsalást követ el s az 1920. évi XXXII. t.-c.-be ütköző és államkincstár megkárosítására irányuló büntetést, vagy vétségért lesz megbüntetve. Ezen esetben is azonban a feljelentés az illetékes pénzügyigazgatósághoz

teendő meg (fenti rendelet 24. §. 2. bekezdése), amely aztán a bírság kiszabása után az örs feljelentésére az 1920. évi XXXII. t.-c., illetve 1924. évi IV. t.-c. alapján kibocsátott 600—1927. P. M. rendelet 149. és 150. 7. rendelkezéseire képest az ügyet további eljárásra a pénzügyigazgatóság székhelye szerint illetékes kir. ügyészséghez teszi át, miután e büntetésekre s vétségekre is a kir. törvényszék az illetékes bíróság.

Katonai egyénekkkel szemben is a pénzügyigazgatóság az illetékes fórum, azzal, hogy büntetett s vétség esetén a polgári törvényszék helyett a katonai bíróság, illetőleg a katonai (csendőri) ügyész az illetékes.

Fentieken kívül már most azok a szoros értelemben vett vadászati kihágások is, melyeket továbbra is az I. fokú rendőrhatalomhoz kell feljelenteni, az 1883. évi XX. t.-c. 26—32. §-aiban vannak felsorolva. Ezek a vadászati kihágás oly esetei, midőn az azt elkövetett vadászó egyén vadászjeggyel bírt, vagyis a vadászó személy cselekménye nem esik az 5007—1924. évi P. M. körrendelet 22. §. c) alpontja alá.

Miután a törvény 26—32. §-ai világosan felsorolják ezen eseteket, úgy itt azt nem ismételjük.

A szorosabb értelemben vett vadászati kihágás a vadászati üzem biztonságát és zavartalanságát, egyezőval a vadászati jog sérthetetlenlenségét, valamint a közérdek szempontjából felállított rendszert szabályokat védi, míg a vadásztjévedéki kihágásnál a védett jogérdek a kincstár pénzügyi érdeke. Gyakorlati szempontból ennek az a jelentősége van, hogy látszólag egy és ugyanazon cselekménnyel sokszor két különböző kihágási tényálladék létesül, tehát a csendőrnök két különböző kihágás miatt kell feljelentést tennie.

A fentiek könnyebb megérthetése céljából álljon itt a következő jellegzetes eset példája:

Ha Nagy János vadászjegy nélkül követ el orrvadászatot, úgy az 5007—1924. P. M. rendelet 22. §. c) alpont alapján a pénzügyigazgatóságokhoz kell feljelenteni, egyúttal azonban elkövette az 1883. évi XX. t.-c. 26. §-ába ütköző vadászati kihágást is, amely megfelelő magánindítvány megtételében a szolgabírói hivatalhoz is feljelentendő.

55. Kérdés. Mildschütz Kálmán százados úr „Tanulmány a Szut. 44. és 45. §-airól” című könyvének 99. lapján foglaltak szerint rovott előéletű egyének alatt olyanokat kell érteni, akik büntetést miatt egy ízben és vétség miatt több ízben szabadságvesztéssel voltak büntetve. Tehát, aki csak egy ízben volt büntetve miatt megbüntetve, nem rovott előéletű. Nem ellenkezik-e ez a Szut. 352. pontjával, mert ott nincs kikötve, hogy büntetett vagy más büncselekmény miatt több ízben legyen büntetve, vétségéről pedig ott egyáltalában nincsen szó. Ha ez így áll, akkor miben különböznek a rovott előéletűek a szokásos büntetettekétől?

Válasz. A Szut. 352. pontja nemcsak azt mondja ki, hogy valaki büntetett miatt legyen büntetve, hanem azt is, hogy utolsó büntetése óta ne teljen el 10 év. Itt tehát két feltételről van szó: 1. a büntettről és 2. utolsó büntetésről. Utolsó büntetésről csak akkor beszélhetünk, ha az illető előbb már büntetve volt, nyilvánvaló tehát, hogy itt legalább két büntetésről van szó. Ez különben így is logikus. Valakit azért, mert egyszer — ha mindjárt büntetett miatt is — meg volt büntetve, még nem lehet rovott előéletűnek nevezni. Megbotlani — úgy hisszük — már minden ember megbotlott az életében. Büntetőtörvénykönyvünk sokféle szigorítása azonban egészen apró büncselekményeket is büntetést nyilvánít a minősítés által, mint pl. a eseléd által elkövetett lopást. Sok esetben az ilyen büntetett elkövetett egyének többé nem bűnöznek, cselekményük tehát életük egyetlen botlása. Még kirívóbb ez a súlyos testi sértés büntetésénél, amelyet a legtöbb esetben a tettesen kívül álló okok minősítenek büntetetté. Az ilyen egyéneket nem lehet még „rovott előéletű”-eknek tekintenünk, mert ez a kifejezés megbélyegző-jellegű. Ha azonban az ilyen egyének első bűnözésük után nem állanak meg, hanem újabb büncselekményt követnek el, akkor már nyilvánvalóbb a bűnözési hajlamuk, őket tehát már meg kell különböztetnünk a többitől.

A „szokásos büntetett” kifejezést sem lehet minden olyan egyénre alkalmaznunk, aki büntetett vagy vétség miatt legalább három ízben már szabadságvesztésbüntetéssel volt

Aki önmagától nem tud magán uralkodni, azt kényszeríti a törvény; de ez a rátküldött fegyelem sohasem ér föl a belső fegyelemmel, amelyet a nevelés megadhat.

LE BON.

sajtva. A Szut. 352. pontja világosan kimondja, hogy az ilyen egyének csak akkor tekinthetők szokásos bűntetteseknek, ha a fenti feltétel (három büntetés) fennállása mellett erkölcsi romlottságuk nagy foka miatt, vagy pedig azért, mert a bűnözést szokásszerűen üzik, megjavulásuk nem valószínű. Azt tehát, hogy valakit a szokásos bűntettesek csoportjába kell-e sorolnunk, vagy sem, egyrészt az általuk elkövetett bűncselekmények számából, de másrészt az elkövetett bűncselekmények minőségéből és a tettes egyéniségéből összevetőleg kell megállapítanunk. Nem kell tehát valakit csak azért, mert egy büntetett és két szabadságvesztéssel büntetendő vétséget már elkövetett, okvetlenül szokásos bűntettesnek tekintenünk, mert amíg a rovott előéletűeknél csak a bűncselekmények száma és a büntetés leültetésének időpontja jön tekintetbe, továbbá az, hogy az egyik bűncselekménynek büntettnél kell lennie, addig a szokásos bűntettesek csoportjába való sorolásnál a bűncselekmények minősége és a tettes erkölcsi romlottságának foka is döntő tényező.

Az ilyen meghatározásoknál, mint pl. „rovott előéletű, szokásos bűntettes”, minden egyes szó és kifejezés fontos, azokba alaposan bele kell mélyedni, mert pontos értelmük csak így tűnhet ki.

Bár a Szut. 352. pontjának a „rovott előéletű”-re vonatkozó meghatározása igen szabatos, de mert kissé tömör, részletesebb szövegezésre terve van véve. Erre a terve különben a Mildschütz százados úr tanulmánya (100. oldal, lábjegyzet) az olvasók figyelmét külön is felhívta.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

A helyszíni és egyéb adatokból való következtetés fontossága.

Irta: NÉVERY SÁNDOR alhadnagy (Szeged).

1930 március 21-én 20 óra tájban Németh Frigyesné* prónayfalvai lakost, lakásának konyhájában felakasztva, holtan találták. A hulla a konyha mennyezetén levő — valamikor szabadményül szolgált — 60x80 cm nagyságú nyílásban elhelyezett nyárfahasábra erősített ruhaszáritó kötélre lógott, oly módon, hogy térdeivel a földet érintette. A kötélen a fahasábtól a hulla fejrészéig helyenként halványan véres volt. A nyakrész, a légső közepével (ádámcsutka) egy konyhasztal sarkához támaszkodott, oly módon, hogy az áll az asztal sarkától 6 cm magasságba jutott. A konyhasztal fedőlapján félköralakban kisebb-nagyobb köralakú vércsepp, az asztal azon sarkán, amely a hulla nyakrészével érintkezett, tölcészerű vérfroccsenés, a fedőlap közepén pedig homokszemcsék voltak láthatók. A hulla orrlyuka alatt, a felsőajak, valamint az alsóajak jobb- és baloldali szegletétől függőleges irányba lefolyó erős vérzés nyomai látszóttak. A hulla ruhája a mellrészen mindkét oldalon vérrel volt átitatva. Jobbkeze fehér ronggyal volt átkötve, melyen köralakú vércsepp volt látható, míg balkeze mutatóujjának oldala kissé véres volt. A hulla közelében egy konyhaszék feküdt eldőlve, karrészével a földön. A hulla 92 kg súlyú, zömök

termetű volt. Az akasztási barázdán kívül a testen más friss sérülés nem volt felfedezhető, csupán jobb kézfején és ballábszárán volt egy-egy gyógyulófélben levő felhámhorzsolás, amelyek — megállapítás szerint — a cselekményt megelőzőleg két pappal, kocsiírói való leesés folytán keletkeztek. A cselekmény felfedezésekor a szobaablakok zárva találtattak, míg az udvarra nyíló konyhaajtó belülről volt vaskapoccsal beakasztva.

A nyomozást a prónayfalvai örs egy járőre és a szegedi alosztály kivezényelt járőre ejtette meg a törvényszéki boncoló bizottság jelenlétében. A járőrnek már ez alkalommal kétségei voltak egyes gyanus körülményeket illetően, de mert a boncoló orvosok véleménye alapján a jelenvolt vizsgálóbíró kijelentette, hogy öngyilkosságról van szó, a járőr a nyomozást beszüntette.

A törvényszéki orvosszakértő az eset megtörténte után 3 hét múlva olyan véleményt adott, hogy Németh Frigyesné két egyén, élő, de öntudatlan állapotban, erőszakos úton akasztotta fel.

Bár az öngyilkosság egyéb mellékkörülmények által igazoltnak látszott, az ügyész mégis újabb nyomozást rendelt el, arra való hivatkozással, hogy az elhalt hozzátartozóinak az a gyanuja, hogy Németh Frigyesné erőszakos úton tették el láb alól.

A nyomozó alosztályparancsnokság engem rendelt ki a pótnyomozás megejtésére. Rendelkezésekre álltak az esetről készített vázlatok, fényképek és az akasztásnál használt kötélen. Ezekre és a tekintetbe jöhető tanúk előadására támaszkodva kezdetem meg a pótnyomozást. A helyszínt, amennyire csak lehetett, rekonstruáltam. A kötélen több irányú megvizsgálása után megállapítottam, hogy annak a fahasábra felcsavart részétől az akasztási hurokig terjedő, tehát szabad részén, egyforma távolságon, halvány véryomok vannak. A kötélen felcsavart része nem volt véres. Az akasztási hurok oldalrészei, melyek a fülek irányába estek, vértől át voltak itatva. Ezekből arra következtettem, hogy midőn az elhalt a kötélen a fahasábra való felerősítéséhez kezdett, a kötélen többi része még szokásos módon köralakúra lehetett összecsaparva. Ezt a köteget az elhalt egyik kezében, legnagyobb valószínűség szerint áll a magasságában tarthatta. Az elhalt a kötélfelerősítés közben orrát a kemény szűk nyílásban megütötte, miáltal orrvérzést kapott. A vér ruhájának mellrészére csurgott s mert igen nagy, kiálló emlői voltak, a ruha a vér egyrésztét beitta, míg a felesleges rész lecsepegett. Eközben a kezében volt kötélköteg a ruha bevérző részével érintkezett, illetve ahhoz dörzsölődött, miáltal a körökbe hajtogatott kötélen valamennyi kör megfelelő helyén véres lett. A véreződés azért volt csak leheletszerű, mert a ruha a beszívódott vérmennyiséget természeténél fogva a vele könnyedén érintkező kötélen nem tudta átszűrni. A kötélen eme részének ily módon történt bevérződéset az összehajtott kötélen eszközölt kísérletek igazolták.

Az elhalt ruhájának mellrészéről lecsepegtetett köralakú cseppekben az asztal fedőlapjára hullott és az asztal széle felé félköralakban helyezkedett el. Az asztal közepén vérmintes maradt, mert elhalt az asztal közepén foglalatoskodott, ezt a részt testével, illetve ruhájával elfedte, tehát erre a részre vér nem cseppenhetett. A köralakú vércseppek az állóhelyben történt

Aki sohase ette kenyerét könnyezve, aki gondterhes éjszakán sohasem ült sírva ágya szélén, az nem ismer titeket, mennyei hatalmak.

GOETHE. (A hárfázó dala.)

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

keletkezést igazolják. A homokszemcsék az elhalt lábairól maradtak vissza az asztalon oly módon, hogy az elhalt, aki egész nap vastag téliharisnyában lábbeli nélkül járt, így is ment ki az udvarra az akasztásnál használt fahasábot behozni. A fahasáb elhelyezése alkalmával harisnyás lábbal lépett fel az asztalra és csak az akasztás közvetlen végrehajtása előtt meztelenítette le lábát. Az asztal azon sarkán volt tölcsérszerű vérfröccsenés, amelyhez az elhalt nyaka támaszkodott, úgy keletkezett, hogy az elhalt nyaka az asztal sarkához ütődött. Az orrvérzés folytán a szájszéleken bizonyos vérmennyiség gyűlt össze, mely, az ütődés következtében tölcsérszerű alakban az asztal sarkára ömlött. Ennek az ütődésnek — még pedig erős ütődésnek — meg kellett történni, mert a megterhelt kötél — miután az elhalt a székről levette magát — igyekezett függőleges irányba visszalendülni. Ennek az asztal útjában állt, mert a függőleges iránynak megfelelő pont a kérdéses saroktól 10 cm távolságra az asztal közepe felé feküdt. A hulla orra alatt, felső- és alsóajkán, illetve az alsóajak környékén talált vércsurgás az orrvérzéssel magyarázható. A hulla kezén, illetve mutatóujján talált vérnyomok magyarázatát abban találtam meg, hogy az elhaltnak, midőn a kötelet nyakára illesztette, kezeivel állá alatt kellett dolgoznia s miután álláról vér csurgott, a kezeire is cseppenhetett. A jobbkézre cseppent vér a kéz bekötésére használt fehér rongyba nyomban beszívódott és köralakú maradt, míg a balkéz mutatóujjára cseppent vért az akasztási művelet közben elmázolta. A hulla mindkét arcán az orr irányából a fül irányába savós vérfolyás volt látható, amely akkor keletkezett, midőn a hullát a kötélről levéve, hanyatt, a földre fektették. Ettől a kötél a fülek irányában szintén bevérződött. Az asztal mellett feldőlve feküdt szék elhelyeződése világosan mutatta, hogy az akkor borult fel, midőn az elhalt arról leugrott s azt lábával megérintette. A hulla közelében hevert vastag téli harisnyákon homokszemcséket találtak.

Amint említettem, a konyhaajtó belülről vasikapocsal volt beakasztva, így találta azt a felfedező.

Hosszas kísérleteket végeztem, higgadt, nyugodt emberekkel, de nem akadt senki, aki az ajtót bármilyen eszköz (kés, sodrony, zsinag) segítségével kívülről be tudta volna akasztani. Ha tehát az ajtót így nem lehetett kívülről beakasztani, mennyivel inkább nem tudta volna megtenni azt olyan egyén, aki főbenjáró bűnt követett el s nyugodtságát — bármilyen megrögzött bűnöző lett volna is — a cselekmény elkövetésének hatása alatt elvesztette.

Az elhaltak és környezetének előélete, valamint magánviszonyai vizsgálatánál megállapítottam, hogy az elhalt férjének, Németh Frigyesnek 1400 hold saját földje van. Birtokát 80 hold kivételével saját kezemunkájával és élelmességével, különösen pedig a háborús konjunktúra kihasználásával maga szerezte. Németh Frigyes kiváló, szorgalmas mintagazda hírében áll.

Neje — az öngyilkos nő — özvegy volt, 2 gyermekkel, amidőn Németh Frigyes nőül vette. Ötvenhat hold földet hozott magával, amelyet azonban 1925-ben, férje beleegyezése nélkül, egyik igen szegény sorban élt leányára iratott. Midőn férje azt megtudta, megharagudott reá s így közöttük napirenden voltak az összetűzések. Némethné a földön kívül is sok mindent ajándékozott említett leányának, aki a javakkal bánni nem tudván, azt rövid idő alatt eltékozolta. Némethné 2 autót is vásárolt és több pénzt juttatott említett leányának anélkül, hogy férje arról tudomással birt volna. A pénzeket

bankokból vette fel. A földön kívül megállapítás szerint mintegy 60.000 P-nyi összeget adott leányának. Németh később ezekről is értesült és szigorúan megtiltotta nejeének a további pazarlást. Némethné azonban leánya állandóan zaklatta s pénzt követelt. Némethné most már férje tiltakozása miatt nem mert több pénzt a bankból felyenni és többbizben tudomására adta leányának, hogy pénzt nem adhat. Ez ügyben leányának leveleket is írt. Legutolsó ilyen levelét, amelyet közvetlenül az öngyilkosság előtt írt, a lakásban sikerült feltalálni. Abban is azt hangoztatja, hogy több pénzt adni nem tud, most már inkább megvált az élettől és felakasztja magát.

Németh Frigyes, akit a rokonok felesége meggyilkolásával gyanúsítottak, háromnegyed órával a cselekmény felfedezése előtt 2 tanu jelenlétében és társaságában távozott a helyszínéről egy 900 lépésre levő nagyobb tanyájára, ahol cselédségével a másnapi munkát beszélte meg s 5 egyénnel együtt jött onnan vissza a helyszínre, ahol boroshordókkal dolgoztak. Némethnek a helyszínen való jelenléte az öngyilkosság elkövetési időpontjában tehát tér- és időbelileg lehetetlen volt.

Két megbízható felnőtt tanu is igazolta, hogy Némethné az eset napján közölte velük, hogy felakasztja magát, mert leányát most már nem segítheti.

Fenti megállapításaimat alapos megfontolás és községi orvosszakértőkkel történt megtárgyalás után a kir. ügyészségnek bejelentettem.

Az ügyészség elfogadta és magáévá tette a megállapítások eredményét. A törvényszéki orvosszakértő azonban megmaradt előbbi szakvéleménye mellett, dacára, hogy a hullán, amely igen súlyos és kövér volt, még egy ember erőszakos közreműködésére valló sérülések nyomai sem voltak felfedezhetők, még kevésbé állhatta meg helyét azon állítás, hogy a halált 2 egyén erőszakos közreműködése idézte elő.

Midőn bizonyos idő múlva a hozzátartozók állandó mozgatására ezen ügyben a főügyészség újabb nyomozást rendelt el, személyesen jelentem meg a kir. ügyészség elnökénél, aki előtt a már leírt megállapításom minden egyes részletét újból feltártam és jelentettem, hogy az alosztály ezen ügyben újabb nyomozást, tekintettel arra, hogy az ügynek minden részletét felderítette és újabb bizonyítékok fel nem merültek, nem indít. Ha a kir. ügyészség mindezeket el nem fogadná, rendeljen el bírói és szakértői szemlét, amelynél az alosztály segítkezik. Az ügyészség elnöke újból kijelentette, hogy a megállapításokkal teljesen egyetért, a további eljárást megszünteti és erről írásbeli végzést hoz. Mindezek dacára a főügyészség határozott kívánságára később bírói és szakértői szemle tartatott, amely azonban az általam megállapítottakon kívül más eredményhez nem vezetett.

Így került az ügy az Igazságügyi Orvosi Tanács elé, mely véglegesen döntött az ügyben és az alábbi határozatot hozta:

„Igazságügyi Orvosi Tanács. 73—1931. I. O. T. sz. A kir. törvényszéknek. Kalocsa. A kir. törvényszék 1931. évi március hó 20-án kelt B. 863—1931. számú megkeresése alapján gyilkosság büntetvével vádolt, fogva levő Németh Frigyes elleni büntetőügyben az Igazságügyi Orvosi Tanács 1931. évi április hó 13-án tartott ülésében a következőket véleményezte: Az Igazságügyi Orvosi Tanács tulajdonképeni felülvéleményének közlése előtt kénytelen megállapítani, hogy a rendelkezésre álló orvosi adatok és különösen Németh Frigyesnek holttestének boncolásáról készült jegyzőkönyv leírásai és meghatározásai hiányosak és homályosak. A jegyzőkönyv a néhai nyakán talált akasztási barázdát többek között

körkörösnek állítja és ennek dacára folytatólagosan arról tesz említést, hogy a középső vonaltól 2 cm-nyire balra kezdődött, az alsó állcsont szélével párhuzamosan haladva „az első nyakesigolyán keresztül” a jobb fejbiccentő izom közepén végződött, amely meghatározás arra utal, hogy a barázda tulajdonképpen csak a nyak hátsó háromnegyedrészén volt kimutatható. Egy szóval sem emlékszik meg a jegyzőkönyv arról, hogy a barázda a nyak különféle részein milyen mélységű, annak alsó szélé milyen távolságban volt a kulcsesontok felső szélétől. Megemlíti ugyan, hogy a barázda alatti képleteiben „képletekben véres csikok és kiskökü véres beivódás” voltak láthatók, amely körülményből szakértők azon téves következtetést vélik levonhatni, hogy az akasztás a néhai életében történt, holott közismert, hogy akasztási barázda alatt vérzések akkor sem észlelhetők, ha minden kétségen kívül áll az akasztás vitális keletkezése. A szakértők egyébként jegyzőkönyvükben sűrűn használják a „véres beivódás” meghatározását, amely megjelölésük annyival is inkább hiányosnak tekinthető, mert tulajdonképpen csak az alvadékos vérral való be-kezelésre az, hogy a vitális, tehát az élőben való keletkezés bizonyíték gyanánt felhasználható. Németh Frigyesné esetében az akasztási barázda leírása sokkal részletesebben és érthetőbben található meg dr. Pogány Zoltán községi orvosnak halottkémiai jelentésében, amelyben nemcsak azt közli, hogy a barázda a nyak jobb- és baloldalán az állkapocs alatt kis ujjnyi szélességben, hátul a nyakszirt tájéka alatt kiszélesedik és alig látható, hanem arról is beszámol, hogy az akasztási barázda baloldalt mélyebb, jobboldalt csekélyebb és megemlíti azt, hogy a barázdát létrehozó kötelék hurka az állcsont középső része táján jobboldalt feküdt. Ha a halottkémiai jelentés ezen adatait egybevetjük a halott fejről készült fényképen látható elváltozásokkal, akkor akaratlanul is azon benyomás alakul ki, hogy a szakértők által az áll alatti tájékon leírt, szívetes sávós pergamentszerűségek tulajdonképpen nem egyebek, mint az akasztásra használt kötelék nyomai. Annál is inkább erre lehet következtetni, mert ezzel összeegyeztethető a jegyzőkönyv azon adata, hogy az akasztási barázda a nyak mellő felületén mindkét oldalt a középvonal alatt ért véget és pedig azon okból, mert a kötelék a középső vonal előtt a felfüggesztés helye felé ért és ilyen módon megszakítással csak az állcsúcs alatti tájékon hozott létre pergamentszerűség alakjában elváltozásokat. Sajnálatos módon a fényképezés alkalmával a halott feje nem helyeztetett el olyan módon, hogy legalább a nyak mellő és oldalsó felületén a barázda teljes egészében lett volna látható, ami mindenesetre lényegesen megkönnyítette volna a tájékozódást. A boncolási jegyzőkönyv adatai tulajdonképpen csak annyiban értékesíthetők, hogy az alsó szemhéjak kötőhártyáján számos vérzés (helyesen pontszerű vérzés) és véres beivódás volt látható, továbbá annyiban, hogy a nyelvcsont jobb- és baloldali részén törés volt kimutatható, amelyet a jegyzőkönyv érthetetlen módon hosszanti törésnek említ meg és végül, hogy a hasúr alatti szerveket bővérűeknek állítja. Ezen adatok, figyelemmel a holttest feltalálásának tanúk által igazolt körülményeire, annak dacára, hogy a szakértők a szívet mindkét részében üresnek állítják (ami valószínűen akként értelmezendő, hogy a szívüregek megnyitása után azoknak tartalma, folyékony lévén, a szívüregek ürébe kifolyt); megállapíthatóvá teszik, hogy Németh Frigyesné halála akasztás által kiváltott fulladásnak tulajdonítható. Megjegyzendő, hogy a szakértők véleményükben ismételtlen hasz-

nálják az „erőművi” akasztás elnevezését, holott akasztás mindenkor csak erőművinek tekinthető.

A csendőrségi jelentésnek a holttest feltalálási körülményeiről beszámoló jelentése, a részletes halottkémiai adatokkal egybevetve, megállapíthatóvá teszi, hogy a kötelék, amely Németh Frigyesné fulladását kiváltotta, az áll jobboldalán haladt a rögzítés pontja felé, amely körülményből arra kell következtetni, hogy a kötelék tulajdonképpen elsősorban a nyak hátsó felületére helyeztetett el, ahol a hosszú haj védelme következtében bár szélesebb, de alig látható barázda maradt és csak azután került a kötelék a nyak oldalsó és mellő részére. Azon oknál fogva, mert a kötelék az áll jobboldalán haladt a rögzítési pont felé, érthető az is, hogy a nyak baloldalán a barázda mélyebb volt, mint a jobboldalon. A nyak körülhurkolásának fennebb ismertetett módja értelmezhetővé teszi a bírósági szakértők előtt feltűnő jelenségeként regisztrált azon adatot, hogy a kötelék alsó része vértől szennyezett volt, míg a felsőrészlet véryomoktól mentesnek bizonyult.

Megállapítható, hogy a halottat éjjel 2 órakor, a hurok felett 82 cm-re vágták le a kötélről és a konyhába azután a padozatra helyezték el. Már a halott levétele alkalmával is megvolt az alkalom arra, hogy a kötelék azon része, mely a vérral bevont arc előtt feküdt, vérral szennyeződhetett, de megvolt erre az alkalom akkor is, midőn a halottat a földön hanyat fektették és a fényképfelvételek szerint a vér az orrnyílásból és szájából kiömölve a fülkagyló felé kiszivárgott és a padozaton talált vértöcsát hozta létre.

Németh Frigyesné esetében szokatlan jelenségeként tekinthető a kétségtelen orrvérzés. Ez bár elképzelhető volna, hogy az akasztás alkalmával, amidőn a nyakra alkalmazott kötelék a testsúlyt vagy a testsúly egy részének érvényesülése folytán a nyaki képletekre nyomást gyakorol és elsősorban a nagy vivőereket, majd ütőereket átjárthatatlannokká teszi, a fejben létrejövő bővérűség az orr nyálkahártyáján vérzésre ad alkalmat, mint azt akasztás esetében már ismételtlen észlelték. Mégis az a körülmény, hogy adott esetben nem a halott feje alatti padozaton, hanem a halott mellett levő asztallapon voltak elszórt elrendezésben vércseppek észlelhetők, az orrvérzésnek ily módon való létrejövetelét kizárhatóvá teszi. Mivelhogy pedig az asztallapon levő vércseppek alakjuknál fogva egész határozottsággal arra utalnak, hogy a vér bizonyos magasságból csepent az asztallapra és ez magyarázza meg a vércseppek szabálytalan hullámos széléit, még kell állapítani, hogy az orrvérzés nem a tulajdonképpeni akasztás bekövetkezése alkalmával és után, hanem azt megelőzően következett be. Ilyen módon jelentkezett orrvérzés akkor indulhatott meg, akár a március 20-i kocsirol való leesés utókövetkezménye, akár az akasztási előkészületek okozta izgalom következtében, midőn néhai az asztalon állva a nyárfahasábot, amelyre a köteléket esetleg már előzetesen is, akár azt az asztalon állva erősítette meg, a konyha mennyezeten levő nyílásba helyezte el. És mert ezen alkalommal, ha talán helyét nem is változtatta, de fejét mozgatta, jött létre az, hogy az orrnyílásból előbuggyanó vércseppek szétszóródtak és egyfelől az asztallapra, másfelől pedig a ruházatra kerültek.

Minden valószínűség mellett szól, hogy néhai az asztal mellé állított széken át lépett az asztal lapjára. A hasábfá elhelyezése és a kötelék hurkának a nyakra történt elhelyezése után a székre állott, majd pedig annak felrúgásával jutott félig térdelő helyzetbe a padozatra,

mikor is a felső testrész súlya következtében a kötelék a nyaki erek elzáródása kíséretében a nyelvgyököt a gerincoszlophoz szoritotta és a légzőutakat elzárta. Az a körülmény, hogy az első vizsgálat a holttest alatt a padozaton nem talált vérnyomokat, azzal magyarázható, hogy az akasztás fennebb említett módja mellett és folytán a néhai feje hátrafelé hajlított helyzetbe jutott és ennek következtében az orrból megindult vérzés, ahelyett, hogy az orrnyílásokon át lecsepegett volna, az orrgaratüregbe és valószínűleg a felső légzőutakba jutott és csak a halottnak a kötélről történt levétele után, amidőn az a konyha padozatára helyeztetett, csurgott a felgyülemlt vér az arca és a fülkagylók felé.

Mivelhogy pedig a boncolás alkalmával talált felületes sérülések egyenként és összegükben véve neveztnek a március 20-án a kocsiroló való leesése következtében jöhettek és jöttek is létre és küzdelemre, nevezetesen ellenállásra utaló sérelmi nyomok Németh Frigyesné nem voltak kimutathatók, a helyszínén az összes szemtanuk szerint semmiféle rendtelenség nem volt észlelhető, a konyhaajtó belülről bekapcsolt állapotban volt, a konyhában a kredencen állva lámpa égett; meg kell állapítani, hogy nemcsak semmiféle bizonyíték, sőt még komoly gyanúk sincs arra, hogy Németh Frigyesné, aki jól táplált, kövér egyén volt, idegenkezű akasztás következtében halt volna meg. Minden adat ellenkezően egyértelműen amellett szól, hogy halálát önakasztás okozta. Ez annyival inkább feltehető, mert néhai által 1930. évi március 13-án leányához intézett levél, mely ismételt hangoztatja, hogy férje magatartását már nem bírja el, öngyilkosságának indokául is elfogadható.

Arra, hogy Németh Frigyesné elhalálozása előtt öntudatlan lett volna, semmi adat nem merült fel, a kiderített tényállás minden adata ezen feltevést teljesen valószínűtlenné teszi. A szakértők azon következtetése, mintha a március 20-i baleseti sérülés folytán néhai az akasztáshoz szükséges előkészületeket elvégezni nem tudta volna, minden tárgyi alapot nélkülöz, amit egyébként dr. Garai tanuvallomása is igazolni alkalmas. A kötelék megcsomózásához, a nyárfahasábra való rögzítéséhez nagyobb izomerőre különben sincsen szükség és azt néhai akkor is egymaga eszközölhette, ha jobb kézfejen az előzőleg szenvedett zúzódás folytán zsebkezdővel bekezdőve volt.

Budapest, 1931 április 21.

Aláírások."

*

Az orvosszakértő csupán a hulla külső vizsgálata és boncolása útján nyert adatokból csak ritka esetben tudja eldönteni, hogy a halált öngyilkosság vagy második személy cselekvése idézte-e elő. Ez a fontos kérdés rendszerint csak ezeknek az adatoknak és a nyomozás — így elsősorban a helyszíni szemle — adatainak egybevetésével dönthető el. A leírt eset is ezt igazolja. A nyomozó csendőrök, elsősorban Névény alhadnagy, szakember munkáját minden elismerés megilleti. Kristálytiszta logikával dolgoztak, következtetéseik, feltevéseik helytállóak voltak, emellett tanuskodik az Igazságügyi Orvosi Tanács részletesen ismertetett véleménye is.

Kovács Károly ny. ezredes

Február 24-én rövid, súlyos szenvedés után, 60 éves korában, váratlanul meghalt Kovács Károly ny. ezredes. Vesebaj s ezzel kapcsolatos szívgyengeség támadta meg s orvosi leg gondosabb kezelésével, környezete önfeláldozó ápolásával sem lehetett már az életnek megmenteni.

Benne a csendőrség egyik régi, hűséges tagját vesztette el. Azoknak pedig, akiket a szolgálati sors személyesen hozott vele össze, vesztesége a jó bajtárs és a volt jó előljáró. Különösen a szegedi kerület tisztikarát és legénységét érinti a gyászír közölről, mert ezzel a kerülettel hosszú szolgálati ideje alatt valóságos egybeforrta. Itt teljesített szolgálatot már hadnagy korában is s csak akkor hagyta el a kerületet, amikor mint ezredes, kerületi parancsnok nyugalomba vonult.

Katonai szolgálatát a volt cs. és kir. 68. gyalogezredben kezdte meg 1893-ban, mint egyéves önkéntes. A csendőrséghez 1895 március 18-án lépett be próbaszolgálatra, hadnaggyá ugyanannak az évnek a november 1-én nevezték ki. Törzstisztté 1915 november 1-én lépett elő, az ezredesi rendfokozatot pedig 1920 május 1-én érte el. Lugoson, Temesvárt, Kecskeméten szakaszparancsnokoskodott, majd főhadnagyként a szegedi kerületi segédtisztviselést vezette. Szentesen volt azután huzamosabb ideig szárnyparancsnok, onnan Szegedre helyezték át pótszárnyparancsnoki minőségben, majd a kerületi parancsnokságnál beosztott törzstiszt lett. Azóta ott teljesített szolgálatot, később mint kerületi parancsnokhelyettes, végül pedig mint a kerület parancsnoka, már alezredesként is. Nyugalomba 1926 február 1-én vonult.

A világháború idején teljesített kiváló szolgálatai elismerésül Ő Felsége, 1926-ban pedig későbbi kiváló szolgálataiért Kormányzó Úr Ő Főméltósága legfelsőbb dicséret elismerésben részesítette, azonfelül a vöröskereszt II. oszt. díszjelvénnel is kitüntették.

Temetése február 26-án délután a Farkasréti temetőben ment végbe, bajtársainak, barátainak és ismerőseinek mély részvétele mellett. Különös részvétellel vagyunk családjára iránt, melyet az ideálisan jó, gondos apa elvesztése alig vigasztalható csapással sújtott.

—o—

A pápa válasza a Kormányzó Úr Ő Főméltósága üdvözlésére. A Kormányzó Úr Ő Főméltósága XI. Pius pápát koronázásának 10 éves jubileuma alkalmából táviratilag üdvözölte. Erre Ő Szentségétől a következő távirati válasz érkezett: „Vatikánváros. Mélyen meghatva köszönjük Főméltósá-

Csendőrkonzervakció!

Bővebben a Csendőrségi Lapok e számának mellékletében!

WEISS MANFRED

ELSŐ MAGYAR KONZERVGYÁR
BUDAPEST, IX. KERÜLET MÁRIÁSSY-UTCA 1. SZ.

goduak meglehangú szerenese kívánatait. Igaz szívből kívánunk Főméltóságodnak boldogságot és Isten áldását kérjük a magyar nemzetre. XI. Pius."

A volt cs. és kir. 4. huszárezred emlékünnepe. Március 21-én lesz a cs. és kir. 4. huszárezred emlékünnepe Budapesten. Délelőtt 10 órakor ünnepélyes mise lesz a budapesti Szent Ferenc-rendiek templomában, utána pedig a Pósch-féle étteremben bajtársi összejövetel. Ugyanebben az időben Szegeden az ezrednek a Szent Rókus-templom falán levő emléktábláját a szegedi bajtársak megkoszorúzzák. A 4-es huszárezred ezévi találkozója különös jelentőséget nyer azzal, hogy augusztus 23-án lesz Simonyi öbester, a legvitézebb huszár halálának százéves évfordulója is. Az ezred ez örök büszkesége 1773 március 18-án született Nagykállóban, ahol az apja mézársmester volt. Közhuszárból lépett elő ezredessé s megszerezte az akkor megszerezhető összes kitüntetések, közöttük a Mária Terézia-rendet is, amelynek révén bárói rangra emelkedett. A multak dicsőségének s elődeink vitézségének gyönyörű példáiból tanulhat és erőt meríthet minden magyar ember s épp ezért kívánatos, hogy az ezred e találkozásán a volt bajtársak minél nagyobb számban vegyenek részt.

Fegyverhasználat. A zalaegerszegi pénzügyigazgatóság az 1931. évi adóhátralékokért kimondott adóbehajtási felelősség alkalmazására Zalaszentmihály községbe Fialla Jenő zalaegerszegi adótitstet azzal küldte ki, hogy a konok nemfizetők zálogtárgyait gyűjtse össze és nemfizetés esetén az árverést tartsa meg. Fialla Jenő február 17-én Zalaszentmihály községben az árverés megtartása végett a vezetőjegyzőnél jelentkezett. A hátralékosokat még egyszer megidézte és fizetésre igyekezett rábírní. Umszunc János és Briglevics Béla kiszagadtól, akik saját beismerésük szerint is négy éve vannak adóhátralékban s azt ezúttal sem voltak hajlandók akár csak részben is, rendezni, a végrehajtó két, illetve öt szarvasmarhát elvitt s azokat február 18-án reggel a paicsai vásárra behajtatta.

A paicsai járás főszolgabírája a paicsai csendőrsparancsnokságot felhívta, hogy az adóárverésre a községi előjárásnak karhatalmi segélyt nyújtson. *Lőrincz Ferenc* tiszthelyettes, paicsai őrsparancsnok a paicsai országos vásár miatt a búcsúszentlászlói őrsöt megkereste a karhatalmi járór kivezénylésére, ahonnan február 18-án 4 órakor *Márton József* törzsőrmester parancsnoksága alatt 3 főnyi járór indult Zalaszentmihályra, onnan pedig az adótitstet és a lefoglalt átlatok vezetésére kirendelt 7 hajásárral a paicsai vásárra. A paicsai marhavásár közelébe érve az ott volt nagy tömeg, köztük szentmihályiak is, akik az adótitstet és a hajásárokat ismerték, kiabálni kezdtek: „Üssük agyon a végrehajtót!” *Márton* törzsőrmester látva, hogy a helyzet komoly, sípjával a marhavásártéren volt két csendőrsjárórt magához hívta és azokkal együtt, most már heten az országút két oldalán esatárláncba fejlődve az adótitstet és a hajásárokat az állatokkal közrefogva a község felé igyekeztek. A tömeget *Márton* törzsőrmester felszólította, hogy az ellenségeskedéssel hagyjon fel, mert annak komoly következményei lehetnek, egyúttal elrendelte a járór tagjainak, hogy töltényt adjanak fel a töltényürbe. A tömeg magatartása mindinkább kihívóbb lett, mire *Márton* törzsőrmester figyelmeztette az adótitstet, hogy legjobb lesz, ha az állatokat visszaadja a tulajdonosoknak, amit az meg is tett. Ezután két csendőr a marhavásártéren maradt, a többiek pedig az adótitstet és a hajásárokkal a mezőn át a község felé igyekeztek. Az utóbbiakat a marhavásártéren volt nép nagy része, csupa férfi, a réten át nagy

zajongással követte. „Le kell őket bunkózní! Kuttyák, mi adunk nektek kenyeret!” kiáltások mellett. A csendőrök a templomtérre az adótitstet és a hajásárokat az ott álló iskolában elrejtették és *Márton* törzsőrmester kivételével az utánuk tóduló tömeggel szemben felállottak. A tömeg nem támadta meg őket, hanem visszavonult és a templomtérnek másik, a község közepe felé eső oldalára tódult.

Ezalatt a kirakodó vásáron a községben *Markó István* törzsőrmester parancsnoksága alatt egy 4 főből állott járór teljesített ügyeleti szolgálatot, akiket a tömeg a templomtérre sodort. Ezt a templomteret az úttesttől dórterítés választja el, széles kapuval a templom bejáratával szemben. A csendőrök a drótkerítésen belül gyülekeztek, egy kissé magasabban, mint az úttest, a tömeg pedig a kerítésen kívül zajongott és a csendőrökre tégladarabokat, fadarabokat és üvegeket dobált. *Markó* törzsőrmester, aki a parancsnokságot átvette és akihez *Márton József* törzsőrmester is csatlakozott, felszólította a tömeget, hogy oszoljon szét, mert különben lövet. Ezt a felszólítást egyszer megismételte, de a dobálás nem maradt abba, sőt a tömeg a kerítés ajtaját betörte, ugyanakkor pedig valaki behatolt a nyitott templomba és a harangokat félreverte. A tömeg egyrésze a templomot megkerülve a csendőrök hátába igyekezett kerülni, mire *Markó* törzsőrmester kiadta a parancsot a tüzelésre. A tömeg kb. 15 lépésnyire tőlük rajzott fel-alá az úttesten a lövés pillanatában. A lövésre két polgári egyén, *Kis József* pótrétei és *Kámán József* paicsai lakos holtan esett össze, kettő pedig megsebesült. Még pontosan ellen nem őrzött hírek szerint több sebesülés is történt. A sebesültek egyikét a mentők viték Zalaegerszegre, akikkel az adótitstet is eltávozott, a másik sebesült pedig, mint nyilván könnyebben sérült, elbujdosott. A hajásárokat kihallgatásuk után az este folyamán tértek vissza Zalaegerszegre. A tömeg felzúdulását az adótitstetnek és kísérőinek a vásáron megjelenése idézte elő, a nép dühe ellenük irányult s őket akarták megverni. Hogy a támadás előre megbeszélte és elhatározott volt-e és ha igen, kik az értemli szerzői, a megindított nyomozás fogja kideríteni.

Dicséreték. A magyar királyi Belügyminiszter Úr dicsérő okirattal látta el: *Dr. Viola György* törzsorvos, a szegedi V. kerület orvosfőnökét azért, mert a csendőrségnél az egészségügyi szolgálat terén hosszabb időt át odaadó buzgalommal és kiváló szakértelemmel igen eredményes és hasznos szolgálatot teljesített; *Füredi László* debreceni VI. kerületbeli alhadnagyot hosszú csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése, valamint alárendeltjeinek vezetése, nevelése és fegyelmezése körül kifejtett igen eredményes teljesítményeiért; *Stuller András* debreceni VI. kerület állományába tartozó tiszthelyettest, mert a különleges nyomozó szolgálatban nehéz körülmények között kiváló szaktudással, leleményességgel és eredményesen működött; a miskolci VII. kerület állományából *Karcsagi Károly* alhadnagyot és vitéz *Dávid András* tiszthelyettest azért, mert hosszú csendőrségi szolgálatauk alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése, alárendeltjeik vezetése, nevelése és fegyelmezése terén eredményesen működtek.

A szegedi V. kerület parancsnoka dicsérő okirattal látta el: vitéz *Vereczkei István* tiszthelyettest azért, mert H. Kovács Józsefnél soltszentimrei lakos által elkövetett 20 rendbeli méhmagzatelhajtást 4 napon át fáradságot nem ismerő és körültekintő nyomozással kiderítette és a tettest az igazságszolgáltatás kezére juttatta.

A miskolci VII. kerület parancsnoka dicsérő okirattal látta el: *Selyem György* törzsőrmestert, aki közel 19 évi

Ma este egy jó lábfürdő Szent Rókus lábsóval:

A fájdalmak megszűnnek, fagyások, bűtyök elmúlnak. Állhat egy helyben, vagy járkálhat órákig, a legceskélyebb fáradtságérzet nélkül. A láb újjászületik és joleső módon felüdül.

BÜTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részlet-fizetésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÜTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

Ne fizessen lakbért!

Családi otthont, saját házat építhet kamatmentes kölcsönrel. Kisebb tőkével rövidesen saját házában lakhat. Befizetett tőke garanciáva. Díjtalan felvilágosítással szolgál:

„SAJÁT OTTHON” Építő Takarékszövetkezet, Budapest, VI, Vilmos császár-út 45

csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban igen buzgó és igen eredményes tevékenységet fejtett ki, példás magaviseletet tanúsított, amivel fiatalabb bajtársaira jó befolyást gyakorolt és *Dobai Gábor* törzsrőrmestert, aki 11 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén igen buzgón és eredményesen működött, példás magaviseletet tanúsított s ezzel fiatalabb bajtársainak jó példát mutatott. — *Nyilvánosan megdicsérte: Lőrincz József* őrmestert 6 évet, *Plaszko János* csendőrt 5 évet, *Juhász Sándor* törzsrőrmestert 9 évet, *Marják Pál* törzsrőrmestert 9 évet, *Csákány József* törzsrőrmestert 12 évet, *Kormos Tóth János* törzsrőrmestert 8 évet, *Odler József* törzsrőrmestert 7 évet és *Molnár Pál* őrmestert 6 évet meghaladó csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgó és eredményes tevékenységükért, valamint jó magaviseletükért.

Előléptek. A budapesti I. kerületben: törzsrőrmesterré: Mészáros (Mészárovs) János, Veres Tamás, Kozmár Gyula, Kozma István II., Boris János, Takács Béla, Mikita Zoltán, Kiss Imre, Szurics József, Kajdácsi János, Szentmiklósi József, Pomázi Károly, Kiss András II., Gróf János, Szőke Sándor, Romhányi András, Sági Mihály és Donkó Mihály őrmesterek; **őrmesterré:** Balogh Sándor II., Pál Gyula, Mocsary István, Antal János, Laki Ferenc, Szabó István VI., Bécs János, Tárnok Sándor, Erdei Imre és Császár Vendel csendőrök. — **A székesfehérvári II. kerületben: törzsrőrmesterré:** Sándorovics György, Horváth Ferenc, Dukai János, Szabó Károly II., Tóth József I., Bóday Lajos, Maicz József, Herezeg Ferenc, Galler Péter, Szijjártó István, Hajzer Mihály, Császár Antal, Cseti János, Pesei József, Szabó János I., Horváth György, Gulyás Vince, Szabó József IV., Váli-Tóth János és Balogh József III. őrmesterek; **őrmesterré:** Erdős Jenő, Fisi János, Szili János II. és Végh József csendőrök. — **A szombathelyi III. kerületben: törzsrőrmesterré:** Nagy János IV., Czink Károly, Simon József II., Mozsolics Lajos, Tóth Géza,

Dobó Vince, Déri József, Léber Elek, Csíder Zsigmond és Sevegyi János őrmesterek; **őrmesterré:** Tóth József IV. csendőr. — **A pécsi IV. kerületben: törzsrőrmesterré:** Szerecs József, Boros József, Császár (Mándó) Lajos, Vajda József II., Bánóczy István, Juhász Sándor, Vajda József III., Vajda Vendel, Posza Lajos, Balázs Máté, Kertész Mihály, Balogh János II., Koletár György, Csizmadia Ferenc, Nagy József VII., Gécsek Kálmán és Bogár István őrmesterek; **őrmesterré:** Pitnár János, Ledneczki József, Kapoli Mihály és Kovács Sándor I. csendőrök. — **A szegedi V. kerületben őrmesterré:** Gellai Imre csendőr. — **A debreceni VI. kerületben: törzsrőrmesterré:** Szarka Lajos, Arany Imre I., Béres Lajos, Karacs Benjámin, Kun Lajos, Lakatos Imre, Dorka Bertalan, Bradács György, Nagy József II., Bérczes (Ascsillán) Mihály, Varga Károly I., Rantal Sándor, Bartha Bertalan, Bernáth Lajos, Pető Miklós, T. Kiss János, Géber Sándor, Vajas Endre, Gaál Zsigmond, Kozma Lajos, Bodó Gáspár, Kiss Sándor V., Szilágyi Sándor I. és Krakkó Ferenc őrmesterek; **őrmesterré:** Szabó Károly IV., Kári Mihály, Vig József, Molnár István, Kiss János I., File Gábor, Zemniczki Miklós, Bóta Bernát, Demeter Mihály, Szabó Mihály II., Czomba László és Polcz József csendőrök. — **A miskolci VII. kerületben: törzsrőrmesterré:** Baranyi Imre, Odier József, Losonczy József, Orosz József, Miklós Mihály, Halmos Mihály, Sütő Miklós, Hangodi Lajos, Posta Pál, Szegetkó Ferenc, Kubacsék András és Bari József őrmesterek; **őrmesterré:** Zupkó József, Cs. Nagy Lajos, Szendrői Pál, Plaszko János, Hrinkó József és Bajó Lajos csendőrök.

Őrsparancsnokká kinevezetett: a szegedi V. kerületben *Pocsai Mátys I.* tiszthelyettes.

Házasságot kötöttek: a budapesti I. kerületben: Horváth Sándor III. tiszthelyettes Barabás Máriaival Mezőhegyesen; a székesfehérvári II. kerületben: Vankó Mihály törzsrőrmester Szántó Margittal Bodajk községben és Molnár Ferenc törzsrőrmester Winter Veronával Mór községben; a pécsi IV. kerületben: Kundinger Károly törzsrőrmester Szántó Erzsébettel Csökölön és Bántó János tiszthelyettes Schormann Annával Budapest; a szegedi V. kerületben: Berek Lajos törzsrőrmester Török Eszterrel Gyulavári községben; a debreceni VI. kerületben: Kertész (Kosztelnik) Miklós törzsrőrmester Sisila Annával Nyírlugoson, Jávor András törzsrőrmester Csikos Ilonával Kék községben és D. Pócsi Lajos törzsrőrmester Sisila Juliannával Nyírlugoson.

Csendőrségi Közlöny 4. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendeletek: Tartósan vezényeltettek: *Farbaky József*, a pécsi IV. kerületnél létszám felett vezetett százados — létszám felett való további vezetése mellett — ugyanezen kerület IV. nyomozó alosztályához Pécs; *Lázár Pál* százados, a budapesti I. kerület szárnyparancsnokhelyettese Vácon, — ezen állása alóli felmentése mellett — a 8. nyomozó alosztályparancsnoksághoz Budapestre. Nemesség elismerése: A folyó évi január 15-én kelt belügyminiszteri bizonyítvány szerint vitéz *Paksy Tibor József Zoltán* debreceni VI. ker. őrnagy régi magyar nemessége, úgyszintén a „*Baltjani*” nemesi előnév használatához való joga igazolva van. Nevezett családnevét „*Paksy-Kiss*” alakban használni jogosult. — Végleges nyugdíjnyújtásban helyezetttek: *Szekeres Sándor* szegedi V. és *Mora Mátys* debreceni VI. kerületbeli ideiglenesen nyugdíjazott

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje — — — — — 15.— P
Ugyanaz „Herkules-Loden” minőségben — — — — — 17.— „
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gyapju — — — — — 18.— „
Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.——25.— „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelen van raktáron, tollforgatókkal együtt 7.60 „

a 41 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER

EGYENRUHÁZATI INTÉZETÉBEN

Budapest, VIII., Baross tér 9, a Keleti p. u. érk. oldalán
Telefonszám: József 321—78

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitellel.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

Sárga János

kir. udv. szállító, ékszerész új üzlete:

Budapest, IV., Duna-utca 6.

Alapítva 1895. Kolozsvár

Klotild-palota.

REFORM Ruházati Rt. Budapest, VI., Vilmos császár út 5. (TELEFON: Automata 130-96, 132-96)

T. CIM! Szíves tudomására hozzuk, hogy a megváltozott pénzügyi és gazdasági viszonyok dacára is rendelkezésére állunk, **KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK MELLETT!**

ÁLLANDÓ DÚS VALASZTÉK: Kész női, férfi és gyermek átmeneti és téllkabátokban, öltönyökben, női ruhákban, női és férfi fehérneműekben, selyem-, bársony- és divatárúkbán, szőnyegokban, paplanokban, takarókban, kötött- és szövöttárúkbán, stb., stb. **VIDÉKI RENDELÉSEKET AZNAP ELINTÉZÜNK!** Kérje legelőbb árjegyzékünket! Árumintákat és egyes ruhadarabokat megtekintésre készséggel küldünk.

tiszthelyettesek. Az ideiglenes nyugállományban meghagyott: *Márkus József* miskolci VII. kerületbeli ideiglenesen nyugdíjazott tiszthelyettes. A belügyminiszter *Vetter Ferenc* őrnagy, valamint kiskorú gyermekei családi nevét „*Vallay*” névre; *Kanabé János* tiszthelyettes saját és kiskorú gyermekei nevét „*Köves*” névre, *Milánkovics Vendel* őrmester családi nevét „*Várnagy*” névre, *Rusznayk Pál* tiszthelyettes saját és kiskorú gyermekének családi nevét „*Rónai*” névre, *Makács Imre* őrmester családi nevét „*Molnár*” névre, *Reznák Pál* törzsőrmester családi nevét „*Regős*”, *Petrovánszki Pál* őrmester családi nevét „*Palotás*”, *Kanaba János* őrmester családi nevét „*Keresztes*”, *Tomorszki Ferenc* csendőr családi nevét „*Takács*”, *Odler József* őrmester családi nevét „*Orbán*”, *Klemencz Ferenc* törzsőrmester családi nevét „*Kertész*”, *Stelcz József* őrmester családi nevét „*Szikla*”, *Kothencz Sándor* csendőr családi nevét „*Szabados*”, *Grónás Pál* őrmester családi nevét „*Erdős*”, *Lang Ferenc* g. tiszthelyettes családi nevét „*Láng*”, *Krásokovics Imre* törzsőrmester családi nevét „*Kamlósi*”, *Romsics József* csendőr családi nevét „*Dinnyés*”, *Hibacsó József* csendőr családi nevét „*Halmos*”, *Véningey József* őrmester családi nevét „*Várnagy*”, *Jordanits Lajos* őrmester családi nevét „*Bárdos*”, *Grünwald Ferenc* őrmester családi nevét „*Gazdag*”, *Doicsin János* prb. csendőr családi nevét „*Deák*”, *Pihokker István* törzsőrmester családi nevét „*Pulotás*”, *Uhlík Zoltán Albert* őrmester családi nevét „*Havas*”, *Lupán József* tiszthelyettes családi nevét „*Gyárfás*”, *Czier Karoly* törzsőrmester, valamint kiskorú gyermekének családi nevét „*Csalányi*”, *Rasztik István* prb. csendőr családi nevét „*Deák*”, *Milánkovics János* őrmester családi nevét „*Magyaros*” névre, *Rubold Román* prb. csendőr családi nevét „*Révész*”, *Verner József* őrmester családi nevét „*Virág*”, *Mieszkó János* csendőr családi nevét „*Székely*”, *Hancsák József* őrmester családi nevét „*Halmos*”, *Bánovics József* törzsőrmester családi nevét „*Bárdos*”, *Szembrátovics József* őrmester családi nevét „*Szemes*”, *Zupkó József* csendőr családi nevét „*Székely*”, *Negyela József* törzsőrmester, valamint kiskorú gyermekének családi nevét „*Nemes*” és *Elischer Gyula* tiszthelyettes, valamint kiskorú gyermekének családi nevét „*Erdész*” névre változtatta át. — Szabályrendeletek. Ideiglenes ruhagazdálkodási utasítás 20. szakaszának módosítása. — Jogtalanul fuvarozók fokozottabb ellenőrzése. — Hivatásos zenészek működési engedélyéről szóló körrendelet kiegészítése. — Vállzinórok gombjai. — Néhány büntetőbíróági eljárásban lerovandó törvénykezési illetékek. — Lisztfehértó szerek és eljárások alkalmazásának tilalmazása.

A csendőrség 1931. évi közbiztonsági tevékenységének statisztikája. Az elmúlt év folyamán a csendőrség működési területén összesen 99.734 (1930-ban: 92.541) büntett és vétség, továbbá 163.225 (150.964) kihágási esetben folytatott nyomozást. A lefolytatott nyomozások eddig a büntettknél és vétségeknél 98.629, a kihágásoknál 163.102 esetben vezettek eredményre. 1105 büntett és vétség, továbbá 123 kihágási esetben a nyomozás még folyik. A nyomozásokkal kapcsolatban a csendőrség összesen 10.415 egyéni fogott el és vett őrizetbe és 328.320 egyéni jelentett fel különböző bűncselekmények miatt. Az elkövetett büntettek és vétségek között szerepel 24.684 (22.147) lopás, 19.429 (18.097) rágalmazás és becsületsértés, 17.942 (17.817) testisértés, 6121 (6291) csalás, 4902 (4799) gyújtogatás és tüzeset, 5194 (4171) sikkasztás, zártörés és hűtlen kezelés, 3659 (3733) vagyonrongálás, 3377 (3213) orgazdaság és bűnpártolás, 2343 (2148) magánlaksértés, 1591 (1719) ember élete elleni bűncselekmény, 1173 (1000) okirat-hamisítás és 262 (81) pénzhamisítás. A még fennmaradó számok az egyéb büntettek és vétségek között oszlanak meg.

A „Testnevelési Utasítás” ismét kapható. Az utasítás úgy sportegyesületeknek, mint egyeseknek kiváló kézikönyve. Tartalma: I. rész: Általános szabályok. II. rész: 1. füzet: Játékok. 2. Szabadgyakorlatok. 3. Atétika. 4. Szergyakorlatok. 5. Uszás. 6/a. A görög-római birkózás. 6/b. Ökölvívás. 6/c. Ökölvívás (boksizolás). 6/d. Támadó- és védősportok. Cselgáncs (dzsiu-dzsiou). 7. Kerékpározás. 8. Síelés. 9. Céllövősport. 10. Egyéb ágak (Evezés, turistáskodás. A megfigyelés érzékét fejlesztő játékok. Utánzó játékok. Terepjátékok). Az utasítás ára az eddigi 6 P 40 f helyett kedvezményesen 2 P 70 fillér.

Megrendelhető közvetlenül a Pallas kiadóhivatalánál, Budapest, V., Akadémia-u. 10.

Használt csendőrruhákat kaptak a pestkörnyéki inségesek. A pestmegyei inségakció során kiosztották már mindazokat a ruhákat, amelyek a pestkörnyéki városok inségesei számára készültek. Miután azonban még mindig vannak az inségesek között olyanok, akik ruhasegítésre szorulnak, az inségakció vezetői kiselejtezték, kellően átalakított csendőrruhákkal látják el az inségeseket. A csendőrségi raktárak fölösleges ruhakészletét a pestkörnyéki városok iparosaival megjavíttatják — ami nekik is munkaalkalmat jelent —, azután kiosztják a munkanélküli inségesek között. Ez nemcsak a felsőruhákra vonatkozik, hanem a csizmákra és bakancsokra is. Csak magában Újpest városában több mint 200 ilyen átalakított és megjavított csendőrruhát és 120 pár csendőrlábelit osztottak ki az elmúlt napokban.

Adomány. *Mülcovics István* keszthelyi őrsbeli törzsőrmester a Horthy Miklósné nyomorenyhító akciójárára 10.— pengőt küldött be hozzánk. Az adományt reudeltetési helyére juttattuk.

Dr. Dortsák Lajos ny. őrnagy-hadbíró honvéd-védő irodáját a Lövőház-utca 32. sz. alól Budapest, II., Szász Károly-utca 5., I. emelet 7. sz. alá helyezte át (Margit-körút mellék-utcája, a honvédtörvényszék épületének közelében).

Közgazdálkodások figyelmébe! Makói dughagymát kisebb és nagyobb mennyiségben mindenkor napi áron megbízhatóan szállít *Vass Imre* ny. csendőrtörzsőrmester hágy-matermelő, Makó, Jókai-u. 41. szám.

Lóápolói alkalmazást keres *Kolonics Árpád* budapesti lakos, aki 1927 óta a budapesti csendőr lovas alosztálynál van alkalmazva mint kocsi. Elmenne akármelyik őrsre, de legszívesebben Szolnok környékére, mert odaváló. Ha őrsön levő lóápoló eszerélni óhajtana vele, arra is hajlandó. Nős. 2 gyermekkel; Budapestről megélhetési nehézségek miatt szeretne vidékre menni. Személyét illetően a budapesti lovas alosztály parancsnokságnál lehet érdeklődni.

Melléklet. Mai számunkhoz csatoltuk a Weiss Manfréd Első Magyar Konzervgyár (Budapest, IX., Máriássy-u. 1) és a Tribon ruházati rt. (Budapest, VIII., Üllői-út 14) mellékletét.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. — A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnymatni. — Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megemintett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézírással nem foglalkozunk. — Tizenöt gép- vagy kézírást hasábnál hosszabb kéziratot csak előzetes megegyezés után fogadunk el. — A cikkeket mi korrigáljuk, korrektúralevonatot csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk

Ha írógépet vásárol, javíttat, vagy cserél, keressen fel bennünket!

REMINGTON

Írógép Részvénytársaság, Budapest, VI. kerület, Andrásy-út 12. szám.

kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztői üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. — Nevtelen levélre nem válaszolunk. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld be nekünk, kísérje figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, bélyeget tehát felesleges beküldeni. — Jellegűleg legegyszerűbb kisebb helység nevét vagy útjegyű számot választani. Annak, aki jelgét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűit és állomáshelye alatt válaszolunk. — Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon” rovatban adunk választ. — Előfizetni csak legalább fél évre lehet. — Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekkszámjára befizetni. — A szerkesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15—18 óráig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyeivel nem foglalkoznak. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bösörmeényi-út 21. szám.”

F. P. th., Szombathely. A Csüsz. 144. oldalán, a 16. pontban említett 320 pengős értékhatár már nincsen érvényben, mert a második Bn. hatályon kívül helyezte. A második Bn. életbeléptéig a 63.800/I. M. 1926. számú igazságügy-miniszteri rendelet értelmében a Bn. 49. §. 1. pontja esetében szerepelt a 320 pengő, jelenleg 4000 pengő érvényes helyette. A Csüsz.-t azért nem kell helyesbíteni, várni kell, amíg elrendelik a helyesbítést.

Bárczaháza. Minden olvasónk s így Ön is, tapasztalhatta, hogy bajtársainknak hozzánk intézett kérdéseire mindig készséggel, lelkiismeretesen és részletesen válaszolunk.

Ahhoz azonban, hogy valakinek a kérdéseivel szívesen foglalkozunk, szükséges, hogy a kérdések olyanok legyenek, amelyekkel érdemes foglalkozni. Az életben előadódott vagy oktatás közben felmerült, megtörtént vagy valószínű esetek nagy tömege áll rendelkezésre; valóban semmi szükség nincsen annak, hogy némely unatkozó bajtársunk lehetetlen dolgokat eszeljen ki s azt nekünk találós kérdésként feladja, mert ez haszontalan és nem is komoly dolog. Ön is ilyen kieszt s tisztán a képzelőtehetsége által szült „eset” küldött be nekünk jogi megoldás végett. Figyelmébe ajánljuk, hogy az életben sokkal bonyolultabb jogesetek szoktak előfordulni, mint aminőket Ön ki tud találni. Jobban teszi, ha a valóságos élet eseményeit figyeli, mint ha ilyen fáradságosan kiagyalt esetekkel bíbelődik. Elrettentő például szó szerint közöljük, amit tőlünk kérdezt: „A Duna áradása alkalmával a Duna közepén egy hajó elsüllyed. A mentőcsónakokat leengedik s minden csónak megtelik emberrel. Az egyik csónakban tizenkét ember ül: ez akkora megterhelése a csónaknak, hogy több már nem fér bele, vagyis egy tizenharmadik ember beleülése esetén elmerül. A víz közepén a nevezett csónak felé úszik a tizenharmadik ember, hogy a csónakba felkapaszkodjék. Már a csónak szélét fogja, hogy felmásszék. A benne ülők megmozdulni sem mernek, mert egy kis mozgás esetén feldülhet a csónak. A parton, amely a víz közepétől 200 lépésnyire van, egy ember áll, golyós puskával a kezében. Látja, hogy ha a tizenharmadik ember is felmászik a csónakba, az feldül és a benne ülők a vízbe fulladnak, azért a tizenharmadik embert szándékosan agyonlövi, azért, hogy a csónakon ülő tizenkét ember életét megmentse. A parton álló puskás embernek, aki a tizenharmadikat lelötte, a csónakban egy hozzátartozója sem volt. A Btk. 80. §-a alapján csak hozzátartozó életének megmentése végett lehet ilyen cselekményt elkövetni. Kérdés, hogy a puskás embert felelősségrevonása alkalmával hogyan büntetik és milyen cselekményért? Lesznek-e majd enyhítő körülmények, vagy egyáltalán megbüntetik-e, s ha igen, milyen § alapján?” Azt kell agyonlöni, aki ennél okosabb kérdést talál ki, nehogy elvigye Ön elől a pálmát.

A csendőrség legrégebb, legmegbízhatóbb és legolcsóbb bevásárlási helye

Kedvező fizetési feltételek!

TRIBON

**RUHÁZATI RT.
BUDAPEST,
VIII. KER., ÜLLŐI-ÚT 14.
TELEFON: J. 392-85 ES J. 312-97.**

Egyenruhászövetek, bélésárak, női és férfi fehérneműek, selyem-, kötött- és szövöttárak, kesztyű, harisnya, paplan.

Külön cipőosztály!
Előleg nincs!

AZ ÖSSZES ELŐÍRÁS SZERINTI EGYENRUHASZÖVETEK

Társasági zubbony- és dolmány-szövetek, úgyszintén mindenfajta polgári ruhaszövetek. Csendőrtisztek és altisztek részére kedvezményes fizetési feltételek mellett kaphatók a

KRASZNER LAJOS CÉGNÉL
BUDAPEST, V. KERÜLET, DEÁK FERENC-TÉR 2. SZ.

DOXA ÓRÁK,

arany- és ezüstárak

megbízható szállítója:

PETŐ EMIL

Budapest, V. Falk Miksa-utca 12
Telefon: Aut. 156-85.

A csendőrség tagjainak kedvező részletfizetési feltételek

Repülőgép. Előbbi üzenetünk Önnek is szól. Mert Ön meg a következőket kérde: „Használhatja-e a csendőr fegyverét a Szut. 330. pont valamelyik alpontja értelmében olyan veszélyes gonosztevő ellen, aki az említett pont 5. alpontja szerint mint veszélyes gonosztevő elfogandó és üldözés közben üldözői elől a 200 méter távolságra reá várakozó, ismeretlen jelzésű repülőgéphez beszáll és az ország határán átrepülve, elfogását meghiusítani igyekszik. Az üldöző járőr látta, hogy a repülőgép idegen állam területéről jött át az országba s gyanúsított közvetlen közelében, az országhatártól két kilométerre szállt le. Gyanúsított beszállása után a pilóta a gépet elindította és a megállásra irányuló, fegyverhasználattal fenyegető ismételt rákiáltás dacára elszáll. Amennyiben a repülőgép kis távolságon belül van és a gép valamely fontos részének a lövések általi megrongálásával a tettes, illetőleg a menekülő veszélyes gonosztevő menekülését meg lehetne akadályozni, a repülőgépre lehet-e lőni? Tényleg ezen még nem is gondolkodtunk.

64.090. és Téves nézet. Azonos kérdésekre mai leksikon-rovatunkban kapnak választ.

G. B. th., Tatabánya. Hogy a törvénytelen gyermek anyja és nagyanyja a gyermeket a természetes apa anyjának piaci asztalára leteszi és otthagyja, mindenesetre botrányos eseményeket, de büneslekményt nem képez. Az eset ugyanis gyermekkitételnek nem minősíthető, mert sem a gyermek családi állását, sem életét vagy testiépességét nem veszélyeztette. Arról esetleg szó lehet, hogy a természetes apa anyja az eljárás miatt becsületsértésért emeljen panaszt, ha úgy érzi, hogy ez reánézve lealacsonyító vagy megszegyenítő volt.

Badrog folyó. 1. Temetőt vagy a hitfelekezetet vagy a községek tartanak fenn. Nem tudunk olyan általános érvényű szabályról, amely kötelezővé tenné a temetőnek ellátását kerítéssel. Az ilyen kérdés elintézésére egyébként az elsőfokú közigazgatási hatóság hivatott. 2. Mindentől eltekintve, az általános magánjogi szabályokba ütközik, hogy valaki más vagyonát a saját céljait szolgáló költséggel megterhelje a vagyon tulajdonosának beleegyezése nélkül. Az egyházi vagyon kezelője sem kivétel e szabály alól.

Berettyó. A Szut. 17. pontja szerint a Szolgálati Szabályzat I. Rész — és egyéb, ott meghatározott honvédségi utasítások és szabályzatok — a csendőrségre is hatályosak, ha csak a csendőrségi szabályzatok és rendeletek másként nem intézkednek. Amikor tehát a Szolgálati Szabályzat I. Részt tanulmányozzák, mindig legyenek figyelemmel arra, hogy azt, ami benne elő van írva, a Szut. vagy más csendőrségi utasítás, szabályzat, rendelet stb. nem szabályozza-e másként. Ilyen pl. a levelében tárgyalt eltávozás kérdése is. A Szolgálati Szabályzat I. Rész 294. pontja megengedi, hogy az alszótályparancsnok legfeljebb 36 óráig terjedő eltávozást engedélyezzen, ez a rendelkezés azonban a csendőrségre nem vonatkozik, mert a Szut. 578. pontja másként szabályozza a kérdést: az őrsparancsnok havonként 24 óra tartamára eltávozási engedélyt adhat az alárendeltjeinek. Önökre tehát ez az irányadó.

1887. Már maga a tény, hogy gondolkodik a dolgon, ok arra, hogy a helyzetet változtatni kell. Határozott igennel vagy nemmel bajos a kérdésre válaszolni, mert a tuberkulózis fertőzés lehetőségeit nem lehet távolság vagy egyéb hasonló szempontok szerint biztosan elhatárolni. Lehet, hogy megkapha a családjában valaki, lehet, hogy nem. Sok függ attól is, hogy az Ön vagy a neje családjában fordult-e már elő ilyen betegség, vagyis, hogy van vagy lehet-e Önök és gyermekeik között olyan, aki hajlamos a tuberkulózisra. Orvosok, ápolónők évekig teljesítenek tudószanatóriumokban szolgálatot anélkül, hogy fertőződnenek. Annai azonban bizonyos, hogy a leírt körülmények aggodalmaskodását indokoltá teszik. Azt ajánljuk, költözzék máshova, de ügyeljen arra, hogy ez a betegség ne hozzátartozóinak az érzékenységet a lehetőségek szerint ne érintse, vagyis találjon ki valamilyen egyéb indokot a felmondásra.

F. J. őrm. Kedvezményes nyugellátásban részesülő csendőr egyének nyugdíjából — tekintet nélkül a szolgálati időre —, szánás címén nem történik levonás. Más csökkentések azonban ezekre a nyugilletményekre is vonatkoznak.

Őrség. Mindenki csak úgy írhatja a nevét, amint az anyakönyvi lapjában szerepel. Ezt kell megállapítani s ha a jelzés még bent van az anyakönyvi lapban és ha — mint ebben az esetben is — fölösleges, akkor kérni kell a megkülönböztető számjelzés törlését.

Hazám. Olvassák el lapunk 1930. évi 1131. oldalán „Jászberény” jelige alatt közölt üzenetünket.

Lakbér. 1. Kérnie kell, az állandó letelepedést igazoló helyhatósági igazolvány alapján. Az erre vonatkozó kérését az illetékes gazdasági hivatalhoz terjessze fel. 2. A jelenlegi nyugdíjtörvény szerint egyszersmindenkorra azt a lakáspénzt kapja, ahol a nyugdíjaztatását követő első évben véglegesen meglepedett. Ha tehát a nyugdíjaztatását követő első évben Debrecenben telepszik meg, a második évtől kezdve akár tanyára is kimehet lakni, mindig a debreceni lakbért kapja. Számolnia kell azonban azzal a lehetőséggel, hogy az új nyugdíjtörvény ezt is másként fogja szabályozni. 3. 4. Ugyanannyiba, mint önnek. 5. A házassági anyakönyvi kivonat és a leány születési anyakönyvi kivonatát csatolja. Csatoljon továbbá közlési előjárósági igazolványt arról, hogy a gyermek eltartásáról ön gondoskodik s hogy a gyermeknek havi 32 P-t meghaladó keresete vagy jövedelme nincsen. Együtt kérje mindkettő részére a családi pótlékot. 6. Az elhalt apa után a leányt megillető néven állítják ki az igazolványt. Családi pótlékot akkor is kap, ha nem fogadja örökbe, elég a házasságkötés ténye. 7. Csak az ön legutolsó állomáshelye jöhet tekintetbe, áthelyezési költségeket csak onnan kap a választott lakóhelyére. Ha addig folyósítják az ön számára a két családi pótlékot, akkor az átköltözködési átalány is ennek megfelelő kiszabhatban lesz illetékes. 8. Olvassa el az 1921. évi 23. számunk 718. oldalán közölt leksikonválaszunkat, annak alapján számítsa ki. 9. Belátható időn belül nincs rá kilátás.

Cs. K. törm. 1. Előreláthatólag ősszel megkezdődik az új őrsparancsnokképző tanfolyam, kb. 150 főnyi létszámmal. 2. Ez a fogvatéktól függ, előre senki sem mondhatná meg, amellyel az is befolyásolja a kérdést, hogy annál a kerületnél, amelyiknek az állományában szolgálatot teljesít, milyen a nős létszám és mennyi az előjegyzett nősülési kérvény, mert ez kerületenkint változik. 3. A rendőrségnél — átlépés esetén — nem kaphatja meg a csendőrségnél viselt rendfokozatát, már csak azért sem, mert az egyik katonai rendfokozat, a másik pedig nem az. 4. Számárányhoz nincsen köve, de ott is éppen úgy kivizsgálják a nősülési kérvényeket, mint nálunk. 5. Ezidőszertint nincs felvétel.

Citadella. Egyiket sem kérheti. Egyrészt azért, mert nem felel meg a feltételeknek (a névváltoztatásnál megkívánt vitéségi éremnek a háborús emlékérmét tekinteni nem lehet), részint pedig azért, mert mindhárom nevet ismertebb nemesi családok ma is viselik. Szabados, Szakács, Szarka, Szántó, Szénás stb., mind jó magyar nevek, válogathat közöttük. Semmivel sem lenne nagyobb az értéke, ha „i” végződésű nevet kapna.

Családi hagyományok. Nem kapja meg, mert élő nemesi, ismertebb név. De lehetne: Barát, Béres, Bárdos, Bátor stb., vagy esetleg más „i” végződésű név, eöbbs azonban azt is kérdezze meg majd tőlünk, hogy a nemesi nevek szempontjából ellenőrizzük.

Fellobogózás. 1. A Szut. 137. pont újonnan kiadott szövege a Szolgálati Szabályzat I. Rész 559 e. pontját a csendőrségre is érvényessé teszi (azzal, hogy a Szolg. Szab. I. Résznek ezt a pontját a nálunk is alkalmazandók közé sorolja), de a gyakorlati alkalmazás tekintetében még tárgyalások folynak. Azonkívül pedig a Szut. említett új szövege csak a fellobogózás tekintetében veszi át a Szolg. Szab. szóbanforgó rendelkezését, holott az 558. pont szerint teljesítendő tiszteletadáshoz hozzátartozik még többek között a díszőr is. Ha tehát a fellobogózás a csendőrségre vonatkozik, akkor a díszőr kiállítása sem maradhat el, mert több mással együtt ezek együttesen adják meg a kellő tiszteletadást. Mindezeket a kérdéseket külön rendelettel fogják szabályozni. 2. A zászlókon alkalmazandó gyászfényoltra vonatkozólag a Szolg. Szab. I. Rész 588. pontja tartalmaz elvi rendelkezést, az 590. pont szerint pedig az országos gyász fokozatát és tartamát esetenként a Kormányzó Úr Öfömlétsége határozza meg. Sem a szabály-

Csináljon egy próbarendelést a Weiss Manfred konzervgyárban!

Szolgálatban nem lesz gondja az étkezéssel!

WEISS MANFRED

ELSŐ MAGYAR KONZERVGYÁR

BUDAPEST, IX. KERÜLET, MÁRIÁSSY-UTCA 1. SZ.

zatban, sem pedig rendeletekben június 4. és október 6. e tekintetben szabályozva nincsen, külön rendelkezés nélkül tehát ezeken a napokon sem lehet a gyászlobogót kitűzni. A nemzeti zászló kitűzése az 1928. évi 5. sz. Honvédségi Közlönyben közzétett 2000—eln. H. M. sz. rendelet értelmében katonai (csendőrségi) épületeken március 15-én kötelező, május utolsó vasárnapjára azonban sehohol nincsen ilyen intézkedés, ezen a napon tehát a lobogót nem kell kitűzni.

Rába. Hiába kérné, nem adhatják meg, mert nincs rá törvényes lehetőség. Sajnos, ezzel sokan nem számolnak előre, amikor a nyugállományban engedély nélkül nőülnek. Talán nem is tudják egyesek, hogy ilyenkor özvegyi nyugdíjjogosultság nincsen s mire ezt megtudják, már a gyermek is megszületett. Lehet, hogy egyeseket a családi pótlék folyósítása visz arra a téves következtetésre, hogy az özvegy majd nyugdíjat is kapni fog. Akármint is van azonban a dolog, a nyugdíjban, engedély nélküli nősülést az érdekelteknek jobban meg kell gondolniok, komoly lelkiismereti kérdést kell abból csinálniok s ami a legfontosabb: a nőt még a házasságkötés előtt fel kell erről világosítaniok. A nyugdíjban nősülni szándékolók becsületérzésén és tájékozottságán múlik, hogy kenyertelenné vált özvegyek és árvák ne maradjanak utánuk. Ha a nyugdíjas csendőr kellően tájékoztatja a jövődöbelijét, sok nő visszalép ugyan a házasságtól, de ez sokkal kisebb baj, mint a később bekövetkező csalódás és nyomor.

Budapest. 1. Községenként 1 óra 30 perc és ennek az egyharmada (30 perc), mint pihenő, vagyis a községekre számítani kell 2 órát. A Szut. 6. melléklete szerint sík terepen 5 km-re 2 óra 30 percet kell számítani, az őrjárat időtartama tehát: 4 óra 30 perc. 2. Pihenőre a községekben (másfélóra leportyázási idő mellett) 30 perc, a szolgálat többi részében a 2 óra 30 perc egyharmada (50 perc), összesen tehát 1 óra 20 perc jut. 3. A Szut. 6. mellékletében nézze meg.

F. J., Sujhely. 5 P 50 fillért.

Tiszavirág. Nem egyezik a dátum és a szám, mert a 32. számunk nem november 10-én, hanem december 1-én jelent meg. Írja meg pontosan, melyik hiányzik.

Érdeklődő. 1921 július 21.

Kéziratok.

N. I. dtv., Budapest. Alapjában véve sablonos nyomozás, amelynek legnagyobb értéke, hogy jól és érdekesen van megírva. A nyomozó azonban az eredményt voltaképpen a hallgatóságnak és — mint a legtöbb esetben — szerencsésének köszönhetette. Ha csendőr lett volna a nyomozó, feltétlenül közölnék, így azonban kénytelenek vagyunk a csendőrségi eseteknek elsőbbséget biztosítani. De helyünk sinesen annyi, hogy ilyen dolgokat közölhetnénk. Kivételesen visszaküldtük.

1848/1932. Közismert 1848-beli események, nem volna értelmese, hogy újra leírjuk azokat, mint az apó elbeszélését. Az egyéni élmény túlkévs ahhoz, hogy amiatt érdemes lenne közölni.

A. B., Szendrő. Úgyesen megfogalmazta, megdicsérik érte. Közlésre még nem alkalmas ugyan, mert csak általánosan ismert és hangoztatott dolgokat s kevés eredeti gondolatot tartalmaz, de érzése szép és nemes. Ha sokan leszünk, akik Önnel érünk, akkor valóban: „...ki ellenünk!”.

Ny. J. th., Budapest Eltesszük az apróságok közé s alkalomadtán a többi között közöljük.

B. I., „Új márciusi dal”. Nekünk túlmodern. Bevalljuk: nem értjük, akkor pedig az olvasóink sem értenék meg. Hiába na, úgy látszik, bele kell törődnünk, hogy a „modern” költészettől végleg elmaradtunk.

Sz. Gy. törn., Báj. Alkalmilag közölni fogjuk.

H. G. th., Kondoros. Valamelyik közelebbi számunkban közölni fogjuk.

T. M. Minden kézírralattal, ami hozzánk kerül, lelkiismeretesen foglalkozunk s bírálatot csak alapos megfontolás után mondunk. Őszintén sajnáljuk, de ezúttal sem áll módunkban, hogy már közlöt véleményünket megváltoztassuk. Megint csak azt mondhatjuk: „Tudományosan be nem igazolt, csak felületes példákkal és kiragadott esetekkel alátámasztott, erősen egyéni vélemény.” Lehet, hogy tíz vagy

húsz év múlva a tudomány igazolni fogja a cikk állításait, de ma még veszedelmesnek tartjuk a csendőrt arra tanítani, hogy testi külsőségekből következtessen egy gyanúsított bűnösségének valószínűségére vagy valószínűtlenségére. Nem közölhető.

Turul. Közölni fogjuk, de türelmet kérünk.

Jákó. Mindkettőt közöljük.

H. L. th., Debrecen. Sorrendben közölni fogjuk.

307. Megfelel, közöljük.

Segítség. Megfelel, közölni fogjuk. Ha a bűnsegéd és a bűnjel megkerülne, pótlóan az erre vonatkozó nyomozást is írja le és küldje be.

Ki mit követett el?

(Pályázat.)

Bartos Gáspár felesége, **Heppes Julia** szerelmi viszonyt folytatott férje bojtárjával, **Kiss Marcial**. Az asszony a bojtárnak férje tudta nélkül több ízben pénzt adott, de rendszerint gabonával segítette, amelyet a bojtár az asszony engedélyével a magtárból elvinni és a szomszéd község hetivásárján értékesíteni szokott. A gabona árát mindig a saját céljaira fordította.

Bartos Gáspár eleinte semmit sem tudott a viszonyról, később azonban több ízben vett észre felesége és a bojtár részéről olyan viselkedést, amelyből azt gyanította, hogy a felesége megcsalja. E féltékenységtől üzetve, egyszer egy hosszabb időre tervezett útjáról meglepetésszerűen hazatért s ekkor gyanúját beigazolválta látta, mert nejét a bojtárral együtt találta. Haragjában nekiesett a feleségének s pusztá kézzel ütni-vern kezdte, mert az asszony nemesak, hogy beismerte a bojtárjával folytatott viszonyt, hanem kihívóan azt is megmondta, hogy a bojtárnak pénzt és gabonát adott. A feleség a verés miatt segítségért kiáltott s kérte a bojtárt, hogy szabadítsa ki a férje kezéből. A bojtár egy bottal akkorát ütött a férj jobbkarjára, hogy az asszony bántalmazásával azonnal felhagyott ugyan, de az ütés következtében 15 nap alatt gyógyuló sérülést szenvedett. Az asszonyon a pusztá kézzel eszközölt bántalmazásnak semmiféle nyomát nem lehetett megállapítani.

Az asszony bosszút forralt a férje ellen. Négy hónap múlva, amikor **Bartos Gáspár** influenzában megbetegedett, felesége az orvos által rendelt gyógyszerébe sósavat kevert. Célját azonban nem érte el, mert a sósav alkalmas lett volna ugyan arra, hogy **Bartost** megölje, de a férj nem vette be az orvosságot, mert a sósav szúrós, átható szagát abban messziről megérezte. Felesége ellen azonban feljelentést tett az őrsön, mire **Bartosné** is feljelentést tett az ura ellen az elszendvedett bántalmazás miatt.

A kiküldött járőr az esetet kinyomozta, de mert a nyomozást aznap nem fejezte be, a község házában reggelig pihenőt tartott. Nagy meleg lévén azonban, a csendőrök nem a pihenőszobában, hanem annak a kertjében aludtak olyan helyen, ahol a község szemléletének nem voltak kitéve. **Kiss Marci bojtár**, hogy a csendőrökön a nyomozás miatt bosszút álljon, éjjel a kertbe lopózott, a csendőrök puskáit elszedte s a község háza udvarán levő kúba beledobta. A csendőrök kénytelenek voltak puskáik nélkül bevonulni.

Kiss Marci később névtelen levelet írt az őrsre s megírta, hol vannak a járőr puskái. A levél alapján a puskákat meg is találták; azok lényeges rongálást nem szenvedtek, de a járőr tagjait gondatlanságuk miatt a kerületi parancsnokság súlyosan megfenyítette. **Kiss Marci** e tettét egy besúgó közölte az őrsrel s azt a gyanúsított kikérdezése során be is ismerte.

Ki milyen büncselekményt követett el s az melyik törvény, melyik szakaszába ütközik? A minősítéseket röviden meg kell indokolni.

Megfejtést csak a csendőrség legénységének egyéneitől fogadunk el. Határidő: március 15. A legjobb pályamunkát egy összehívható, díszes Cortébert Watch Co. asztali és tárcsás órával jutalmazzuk. Az eredményt az április 1-i számunkban fogjuk közölni.

**Az egész világon
legjobban bevált,
legelterjedtebb írógép a**

REMINGTON

Megjejtés.

A folyó évi 2. számunkban közölt „Távolsági kimutatás” pályázatunk megfejtesére több lehetőség van. Alább mindkét órjáratról közlünk egy helyes megfejtest, mely szerint Marosújvár vasútállomásán mindkét járór egyidőben fordul meg s az idegenek ellenőrzésére egy óra áll rendelkezésükre.

I. számú órjárát:

1. Tövis	km
13. Újvári tanyák	5.2 km
9. Remete kereszt	6.5 km
12. Alsó kertek	6.7 km
4. Ordódi tanyák	6.8 km
6. Marosújvári v. á.	4.6 km (29.8 km)
10. Szénbányák	4.1 km
1. Tövis	4.3 km

Osszesen: 38.2 km

E távolság után illetékes 30 óra

Hozzáadva a tereptárgyak leportyázására szükséges időt és pedig marosújvári vasútállomás

1 óra

Szénbányák 1 óra

Az órjárát tartama: 32 óra.

2. számú órjárát:

1. Tövis	km
8. Marosújvári sóbányák	12.0 km
7. Vasúti órház	6.1 km
11. Téglagyárak	8.2 km
6. Marosújvári v. á.	3.7 km (30.0 km)
5. Vasúti híd	5.2 km
3. Tenyesi lak	2.3 km
2. Muzsinai dűlő	3.3 km
1. Tövis	1.6 km

Osszesen: 42.4 km

E távolság után illetékes 34 óra 30 perc

Hozzáadva a tereptárgyak leportyázására szükséges időt és pedig marosújvári v. á.

1 óra

Tenyési lak — óra 30 perc

Az órjárát tartama: 36 óra — perc.

Beérkezett 64 pályázat. Helyesen fejtették meg a következők: Csobod Ferenc tőrm. (Ózd), Borsos János őrm. (Lajosmizse), Kemény Pál alhdgy. (Szeghalom), Molnár József I. őrm. (Vámosgyörk), Pangert Péter cs. (Kiskunfélegyháza), Németh József VI. th. (Bonyhád), Cseh Gábor őrm. (Somoskőújfalu), Moser Mátyás tőrm. (Bánokszentgyörgy), Dömötör Imre őrm. (Nádasdladány), Mészáros István II. őrm. (Kaposmérő), Horváth János IV. cs. (Kaposmérő), Hunyadi János th. (Tarján), Csap Mihály őrm. (Gölle), Viznyiczki György (Rózsaszentmárton), Horváth János őrm. (Nádasdladány), Módos Gergely tőrm. (Szil), Gödri József th. (Erdőtelek), Görbe Béla őrm. (Rákóczi-falva), Klement István cs. (Békéscsaba), Márton Károly őrm. (Tarján), Szabó József IV. őrm. (Tarján), Sipos Imre tőrm. (Nagybátony), Vasvári István cs. (Elek), Fejes József őrm., Nagy János őrm. (Szil), Márton Mihály th. (Szombathely), Somogyi Lajos II. th. (Fadd), Benedek Lajos th. (Fadd).

Szerkesztőségünkben megejtett sorsolás során dr. Élthes Gyula: „Kihágások és felsőbbírószági határozatok” című két-kötetes munkáját Csobod Ferenc tőrm. (Ózd) nyerte. Elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz.
Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

Megjejtés.

A folyó évi 3. számunkban közzétett keresztjejtévény helyes megfejtes az alábbi:

Vízszintes sorok: 1. Önálló házkutatás. 17. Nubia. 18. Hir. 19. Sin. 20. Egész. 21. Kelt. 22. Kuvik. 23. Verte. 25. Elfogás. 26. Nő. 27. Aer. 28. Kém. 29. Vasúti. 33. Tettenerés. 36. Élet. 38. Ön. 39. Ég. 40. Góg. 42. Repül. 44. Kerítés. 46. Nem. 48. Fogoly. 50. Elkoboz. 55. Moly. 56. Ej. 57. Rim. 59. Nyilik. 61. Éves. 62. Párológ. 63. Igy. 65. Lopás. 67. Terhelt. 70. Semmis. 72. Izzad. 73. T6. 74. Néró. 75. Ébren. 77. Ar. 78. Len. 79. Ór. 80. Tesz. 81. Goeres. 82. Kapu. 83. Forr. 85. Ág. 86. Vadászati kihágás.

Függőleges sorok: 1. Öntevékenység. 2. Nulla. 3. Ábel. 4. Lik. 5. Lap. 6. Oh. 7. Hiúság. 8. Árva. 9. Zsinegel. 10. Kikötő. 11. Untat. 12. Teve. 13. Ager. 14. Térkép. 15. Ás. 16. Személymotoszás. 22. Káin. 24. tér. 30. Ser. 31. Uti. 32. Tót. 33. Tényvázlat. 34. Erő. 35. Néger. 37. Lel. 41. Gf. 43. Ül. 45. Szép. 47. Mos. 49. Orom. 51. Ki. 52. Olló. 53. Bilines. 54. Okos. 56. Járór. 58. Illés. 60. Egy. 62. Petőfi. 64. Imre. 66. Szepi. 67. Tannk. 68. Határ. 69. Energia. 71. Merán. 72. Irka. 76. Boa. 77. Ász. 84. Oh. 85. Gá.

Beérkezett 183 megfejtes. Helyesen fejtették meg a következők: Bálini Vince tőrm. (Tiszakarád), Vadnay Lajos cs. (Hatvan), Elek Pál őrm. (Gáva), Bíró István gth. (Budapest), Nyisztor József th. (Budapest), Kun Miklós th. (Budapest), Kertész Mihály őrm. (Berzence), Koronkai József őrm. (Budapest), Sölyom József th. (Mészötr), Kun Jenő th. (Debrecen), Molnár Lajos II. tőrm. (Adony), Smátrola Márton cs. (Zákány), Márkus János tőrm. (Csepreg), Cserkúti Sándor tőrm. (Polgárdi), Deák Kálmán őrm. (Veszprém), Baranyi István tőrm. (Szombathely), Menyhart István tőrm. (Szombathely), Nagy Kálmán őrm. (Győr), Orbán József I. tőrm. (Ostffyasszonyfa), Nagy Kristóf őrm. (Ónod), Kemeter Ferenc cs. (Nyúlfa), Ruzsa János őrm. (Páka), Lamperth Géza cs. (Hercegfalva), Görbedi András tőrm. (Komádi), Falusi Antal th. (Szombathely), Szinyai László őrm. (Tiszakürt), Gerencsér Lajos őrm. (Gelse), Medgyesi Lajos cs. (Pusztakengyel), Koller Dezső th. (Budapest), Bordás József őrm. (Szarvas), Erdődi János th. (Szombathely), Bujáky Antal tőrm. (Szombathely), Högye József tőrm. (Sarkad), Járóházy Gábor őrm. (Hercegszántó), Tóth II. tőrm. (Nyiregyháza), Szabó József tőrm. (Szombathely), Sipos Imre tőrm. (Nagybátony), Nagy Sándor VIII. őrm. (Budapest), Simon Károly őrm. (Lakócsa), Junei József őrm. (Ballavár), Fűzesi Lajos gth. (Debrecen), Vasvári István cs. (Elek), Kovács István V. cs. (Gomba), Farkas István tőrm. (Fertőrákos), Szabó József IX. őrm. (Csolnok-Augusztátelep), Enyedi András cs. (Fajsz), Képes János tőrm. (Gödöllő), Havas Mihály tőrm. (Szedres), Gombos Gyula tőrm. (Hajdúhadház), Juhász József őrm. (Békéscsaba), Tóth Imre II. th. (Ballavár), Gál Pál tőrm. (Egerág), Nyers László gth. (Kaposvár), Bclány János őrm. (Tiszakürt), Tóth Miklós őrm. (Sóstógyógyfürdő), Sztój Károly cs. (Szabadszentkirály), Ujfalu János őrm. (Kemece), Cseh Gábor őrm. (Somoskőújfalu), Baráth István cs. (Egerág), Házi Pál th. (Budapest), Hudák János cs. (Dunavecse), Peéri Ferenc cs. (Acsut), Oesterreicher József prb. cs. (Berettyóújfalu), Moré István th. (Berettyóújfalu), Pilánki Lajos őrm. (Szálka), Szabó Imre cs. (Csákbéreny), Tóth Mihály őrm. (Sárospatak), Jankó Imre th. (Szentés), Hozleiter István őrm. (Báta), Nagy Gyula th. (Szombathely), Borbély János cs. (Tata), Hubay András tőrm. (Rum), Kiss Lajos I. őrm. (Komló), Nagy Sándor cs. (Kisújszállás), Németh József cs. (Nyáregyháza), Szanyi Béla őrm. (Bagamér), Dömötör Imre őrm. (Nádasdladány), Hollós István tőrm. (Balatonszemes), Sütő Miklós őrm. (Vajdacska), Orosz József tőrm. (Szalánta), Pánczél Adám őrm. (Bakonymbél), Antal Imre őrm. (Valkó), Molnár Sándor tőrm. (Tab), Csobod Ferenc tőrm. (Ózd), Halmos András tőrm. (Pécs), Takács Ferenc th. (Csurgó), Zoltán István őrm. (Pusztavacs), Danida Gyula őrm. (Valkó), Becsei Jenő tőrm. (Barabás), Szirata József cs. (Tarpa), Fűrjes József th., Klement István cs. (Békéscsaba), Gurmai Péter tőrm. (Debrecen), Kremó Mihály cs. (Bátaszék), Kiss János cs. (Kunbaja), Kemény Pál alhdgy. (Szeghalom).

A szerkesztőségben megejtett sorsolás során az értékes bőr szivartárcát Gál Pál törzsőrmester (Egerág) nyerte. Elküldöttük.

Saját érdeklében olvassa el a Csendőrségi Lapok e számának mellékletét!

WEISS MANFRED
ELSŐ MAGYAR KONZERVGYÁR
BUDAPEST. IX. KERÜLET MÁRIÁSSY-UTCA 1. SZ.